

Norges
nasjonalparker

09/12/2022

UTKAST!

Arbeidsutkast til Forvaltningsplan for Rohkunborri nasjonalpark – Rohkunbori álbmotmeahcci 2023-2028

Kolofon

Utførende institusjon

Rohkunborri nasjonalparkstyre

Kontaktperson

Ida Steien Bjerka

Publikasjonsnummer

1

År

2022

Sidetall

[Tekst]

Opplag

1

Utgiver

Rohkunborri nasjonalparkstyre

Forfatter(e)

Rohkunborri nasjonalparkstyre

Tittel – norsk og engelsk

Forvaltningsplan for Rohkunborri nasjonalpark. Management plan for Rohkunborri National Park

Sammendrag – summary

Forvaltningsplanen for Rohkunborri nasjonalpark er en utdyping og presisering av hvordan verneforskriften for nasjonalparken skal praktiseres. Planen gir en oversikt over gjeldende regelverk og verneverdier i parken, og oppsummerer status for de forskjellige brukergruppene i parken. Planen gir deretter konkrete retningslinjer for bruk, oppsyn, informasjon, tilrettelegging og naturovervåking. Planen er først og fremst et arbeidsverktøy for nasjonalparkstyret, og skal gi økt forutsigbarhet for brukerne av området.

Forsidefoto

Canyon i Sør-dalen. Foto: Asgeir Kvalvåg Blixgård.

Innhold

1	Innledning	6
1.1	Vern av Rohkunborri nasjonalpark.....	6
1.1.1	Navn på parken	6
1.2	Nasjonalparker i Norge	7
1.3	Forvaltningsplan	9
1.3.1	Utarbeiding av forvaltningsplanen	9
1.3.2	Prosess med utarbeiding av forvaltningsplanen	11
1.3.3	Forvaltningsplanen og vurdering etter naturmangfoldlovens §§ 8-12	12
1.4	Verneforskriften og lovverket	14
1.4.1	Verneforskriften for Rohkunborri nasjonalpark	14
1.4.2	Naturmangfoldloven.....	15
1.4.3	Forhold til annen lovgivning	15
2	Verdiene i nasjonalparken	16
2.1	Landskap	16
2.2	Klima.....	18
2.3	Geologi	18
2.4	Vegetasjon.....	19
2.5	Dyreliv.....	21
2.5.1	Ferskvann.....	24
2.6	Kulturminner	24
3	Forvaltningsutfordringer, forvaltningsmål og bevaringsmål ...	27
3.1	Forvaltningsmål	27
3.2	Bevaringsmål	29
3.3	Trusler mot verneverdiene	30
3.3.1	Trusler innenfor vernegrensene	30
3.3.2	Trusler utenfor vernegrensene.....	31
4	Brukerinteresser.....	32
4.1	Verneforskriften og bruken av nasjonalparken.....	32
4.2	Reindrift	33

4.3	Landbruk utenom reindrift	42
4.4	Friluftsliv, jakt og fiske	44
4.4.1	Ferdsel.....	46
4.4.2	Jakt og fiske.....	52
4.4.3	Bålbrenning og plukking av bær, planter og sopp	55
4.4.4	Tilrettelegging	57
4.5	Reiseliv	58
4.6	Uttak og bruk av geologiske forekomster.....	59
4.7	Motorferdsel.....	61
4.7.1	Reindrift	62
4.7.2	Landbruk.....	64
4.7.3	Elgjakt.....	64
4.7.4	Transport til hytter og gammer mm.	65
4.7.5	Fiske.....	66
4.8	Støy	67
4.8.1	Droner.....	68
4.8.2	Motordrevne isbor.....	69
4.9	Anlegg og byggverk	70
4.10	Uttak av trevirke til brensel og annet	77
4.11	Kulturminner	78
4.12	Forsvaret	79
5	Forvaltning.....	82
5.1	Organisering av forvaltningen	82
5.2	Oppsyn	83
5.3	Tilrettelegging og informasjon.....	85
5.3.1	Status for eksisterende tiltak	85
5.4	Overvåking og kartlegging	86
6	Saksbehandling.....	87
6.1	Generelle retningslinjer for saksbehandling	87
6.2	Føringer i naturmangfoldloven	88
6.3	Føringer i kongelig resolusjon.....	89
6.4	Forhold til annet lovverk i saksbehandlingen	90
6.5	Generelle dispensasjonsbestemmelser	90

6.6	Oppfølging av ulovligheter – håndheving og sanksjoner	92
7	Referanser	94
8	Vedlegg:	96
	Vedlegg 1: Verneforskrift for Rohkunborri nasjonalpark	96
	Vedlegg 2: Reindriftshytter og -anlegg	102
	Vedlegg 3: Distriktsplan for Gielas Reinbeitedistrikt	103
	Vedlegg 4: Distriktsplan for Altevatn-Hjerttind Reinbeitedistrikt.....	113
	Vedlegg 5: Kart over reindriftas kjørespor	122
	Vedlegg 6: Kart over reindriftens årstidsbeiter.....	124
	Vedlegg 7: Statskogs retningslinjer for hogst	125
	Vedlegg 8: Bevaringsmål.....	126
	Vedlegg 9: Enkel besøksstrategi for Rohkunborri nasjonalpark	127
	Vedlegg 10: Tiltaksplan for Rohkunborri nasjonalpark	140
	Vedlegg 11: Medlemmer i faglig rådgivende utvalg.....	141

1 Innledning

1.1 Vern av Rohkunborri nasjonalpark

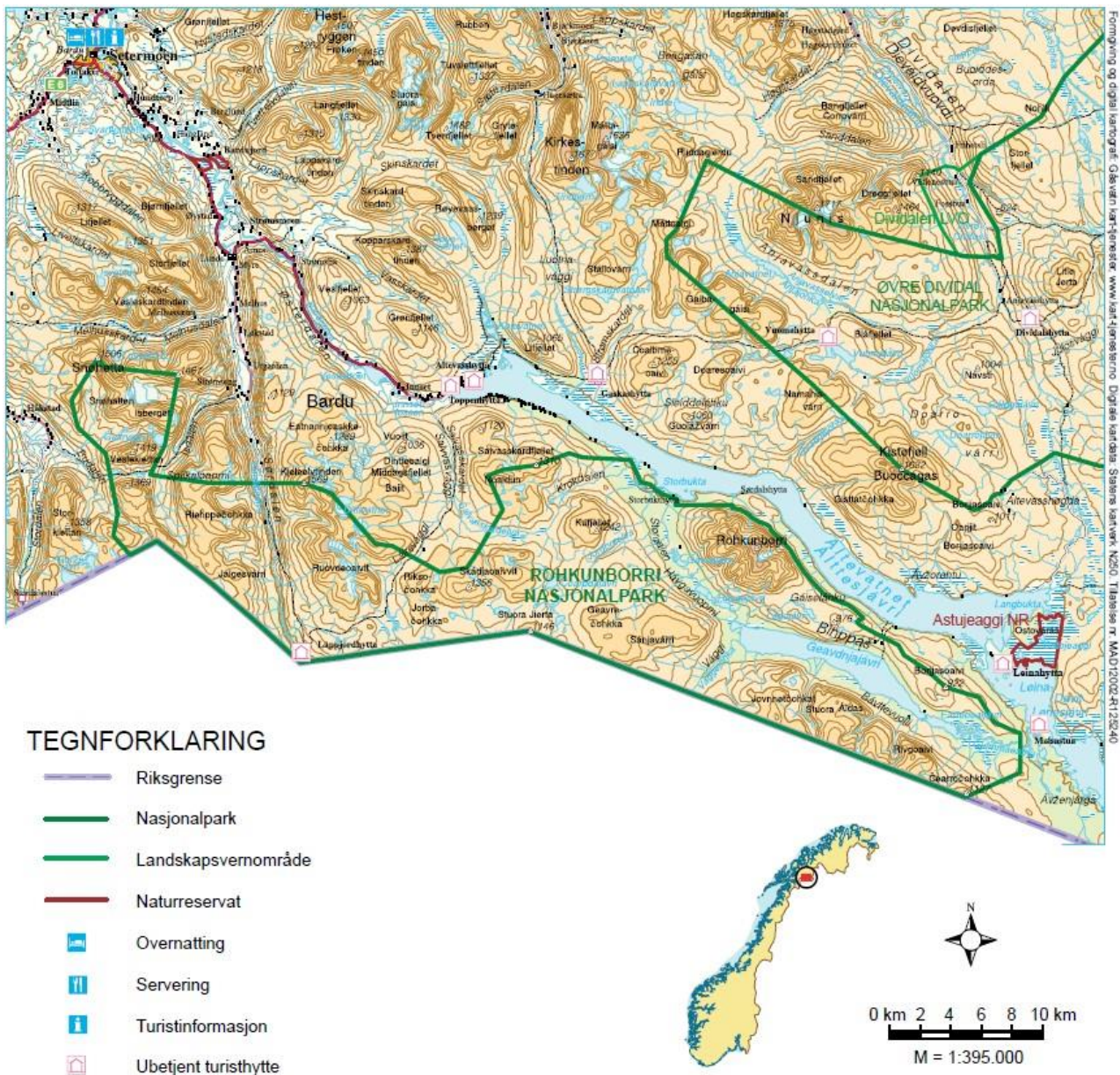
Planarbeidet med vern i området Sjørdalen-Isdalen startet i juni 2004 og ble formelt avsluttet med vernevedtak i februar 2011. Bakgrunn for arbeidet med etablering av en nasjonalpark i Bardu er NOU 1986:13 "Ny landsplan for nasjonalparker", St.meld.nr. 62 (1991-92) "Ny landsplan for nasjonalparker og andre større verneområder i Norge" og Innst. S. nr. 124 (1992-93) med samme navn. Utredningsområdet for vern var opprinnelig på ca. 240 km². I forbindelse med melding om oppstart, anmodet Bardu kommune Fylkesmannen i Troms om å utrede et større område som nasjonalpark, der fjellområdene i øst med Salvasskardet, Stordalen og den store innsjøen Geavdnjajávri ble inkludert i planarbeidet. Dette ble imøtekommet, og planområdet ble da så stort at det utløste krav om konsekvensutredninger etter plan- og bygningsloven.

Høringsdokumentet med verneforslag og konsekvensutredninger ble sendt på lokal og sentral høring 29. april 2008. Det ble hørt på to ulike avgrensninger. Det ble i forbindelse med arbeidet etablert en arbeidsgruppe med representanter fra Bardu kommune, Troms fylkeskommune, Statskog, Talma sameby og berørte grunneier- og utmarks lag som grenser til verneforslaget. Denne arbeidsgruppa ga råd til Fylkesmannen under planarbeidet fram til høringen.

Den 25. februar 2011 ble Rohkunborri nasjonalpark opprettet ved Kongelig resolusjon. Det totale arealet som er vernet er oppgitt til 571 km². Det riktige tallet er imidlertid 556 km². Hele arealet er på statsgrunn i Bardu kommune.

1.1.1 Navn på parken

Nasjonalparkens offisielle navn er Rohkunborri nasjonalpark. Det samiske navnet på nasjonalparken er Rohkunbori álbmotmeahcci. Nasjonalparken har fått navn etter fjellmassivet som er et sentralt landemerke innenfor verneområdet.

Figur 1: Oversiktskart over Rohkunborri nasjonalpark

1.2 Nasjonalparker i Norge

Rohkunborri nasjonalpark er nummer 34 i rekken av nasjonalparker på fastlandet i Norge. Per 2017 var 17,2 % av Norges fastlandsareal vernet etter naturvernloven og naturmangfoldloven. Av dette var 9,7 % vernet som nasjonalpark. Opprettelsen av nasjonalparker er hjemlet i naturmangfoldloven. I naturmangfoldlovens formål, § 1, heter det at «Lovens formål er at naturen med dens biologiske, landskapsmessige og geologiske mangfold og økologiske prosesser tas vare på ved bærekraftig bruk og vern, også slik at den gir grunnlag for menneskenes virksomhet, kultur, helse og trivsel, nå og i fremtiden, også som grunnlag for samisk kultur». Videre er det naturmangfoldlovens § 35 som gir den direkte hjemmelen for opprettelsen av nasjonalparker:

Naturmangfoldloven § 35

Som nasjonalpark kan vernes større naturområder som inneholder særegne eller representative økosystemer eller landskap og som er uten tyngre naturinngrep.

I nasjonalparker skal ingen varig påvirkning av naturmiljø eller kulturminner finne sted, med mindre slik påvirkning er en forutsetning for å ivareta verneformålet. Forskriften skal verne landskapet med planter, dyr, geologiske forekomster og kulturminner mot utbygging, anlegg, forurensning og annen aktivitet som kan skade formålet med vernet, og sikre en uforstyrret opplevelse av naturen. Ferdsel til fots i samsvar med friluftslovens regler er tillatt. Slik ferdsel kan bare begrenses eller forbys i avgrensede områder i en nasjonalpark, og bare dersom det er nødvendig for å bevare planter eller dyr, kulturminner eller geologiske forekomster.

Vern som nasjonalpark innebærer et relativt strengt områdevern. Formålsparagrafene for nasjonalparkene varierer, og er styrende for forvaltningen av det enkelte område. § 33 i naturmangfoldloven angir målene for områdevern:

Naturmangfoldloven § 33

Verneområder på land, i vassdrag og i sjø (...) skal bidra til bevaring av

- a) variasjonsbredden av naturtyper og landskap,*
- b) arter og genetisk mangfold*
- c) truet natur og økologiske funksjonsområder for prioriterte arter*
- d) større intakte økosystemer, også slik at de kan være tilgjengelige for enkelt friluftsliv*
- e) områder med særskilte naturhistoriske verdier*
- f) natur preget av menneskers bruk gjennom tidene (kulturlandskap) eller som også har kulturhistoriske verdier, og tilrettelegging for bruk som bidrar til å opprettholde naturverdiene*
- g) økologiske og landskapsmessige sammenhenger nasjonalt og internasjonalt, eller*
- h) referanseområder for å følge utviklingen i naturen*

Når det etter en annen lov treffes vedtak om å beskytte naturen i et område, bør det legges vekt på målene i første ledd. Inngår slike vedtak etter annen lov i en plan som omfatter områder beskyttet ved vedtak etter denne loven, kan Kongen gi regler for å sikre at beskyttelsen etter de forskjellige lovene samordnes i forhold til målet med planen.

1.3 Forvaltningsplan

1.3.1 Utarbeiding av forvaltningsplanen

Forvaltningsplanen kan ikke gi fritak fra søknadsplikten slik den framgår av verneforskriften. Men den kan si at enkelte tiltak vil bli tillatt etter søknad, og for eksempel om flerårige tillatelser er aktuelt.

Arbeidet med å lage forvaltningsplan er ikke en ny omgang med å lage verneforskrift. Verneforskriften blir fastsatt ved vernevedtaket og danner altså rammen for innholdet i forvaltningsplanen.

Hensikten med å utarbeide en forvaltningsplan for nasjonalparken er å få en samlet oversikt over og behandling av aktuelle problemstillinger. Hovedformålet med forvaltningsplanen er å trekke opp retningslinjer og konkretisere felles mål for forvaltningen, slik at formålet med etableringen av verneområdet blir ivaretatt. Det er videre et mål at forvaltningsplanen skal etablere gode rutiner for samarbeid og oppgavefordeling mellom aktørene lokalt, regionalt og nasjonalt. Forvaltningsplanen vil også fungere som en veileder for brukere av området, deriblant grunneiere, kommuner og frivillige organisasjoner.

Ifølge verneforskriftens § 5 skal det utarbeides en forvaltningsplan for Rohkunborri nasjonalpark med nærmere retningslinjer for forvaltning, skjøtsel, tilrettelegging, informasjon osv. Forvaltningsplanen skal godkjennes av Miljødirektoratet. En forvaltningsplan skal være et praktisk hjelpemiddel til å opprettholde naturverdiene i nasjonalparken og fremme formålet med vernet. Den skal også bidra til å sikre forutsigbarhet og likebehandling.

Verneforskriften setter rammen for forvaltningsplanen. Verneforskriftens § 2, formålsparagrafen, er sentral med tanke på bruken som kan foregå i nasjonalparken. Gjennom forvaltningsplanen kan det ikke gis tillatelse til tiltak som er forbudt i verneforskriften. Likedan kan ikke tiltak som det er gitt direkte åpning for i verneforskriften forbyes gjennom forvaltningsplanen. Utover dette er det en rekke tiltak og aktiviteter det etter søknad kan gis tillatelse til i en nasjonalpark (også kalt dispensasjon). Forvaltningsplanen skal avklare nærmere hva som kan eller bør tillates med utgangspunkt i verneverdier og -formål.

Mens verneforskriftene for verneområdene er juridisk bindende, har forvaltningsplanen en retningsgivende og veiledende funksjon. På de punktene i verneforskriften hvor det konkret vises til forvaltningsplanen, vil forvaltningsplanen være juridisk bindende for forvaltningen.

I § 3 om vernebestemmelser fremgår det at ingen varig påvirkning av naturmiljø eller kulturminner skal finne sted i nasjonalparken, med mindre slik påvirkning er en forutsetning for å ivareta verneformålet.

Pkt 1.1 trekker fram at landskapet er vernet mot inngrep av enhver art. Bestemmelsene i pkt. 1.1 er imidlertid ikke til hinder for vedlikehold av eksisterende stier, skiløyper, skilt, bruer og liknende i samsvar med **forvaltningsplan** (pkt 1.2 bokstav b).

Pkt 1.3 sier blant annet at forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til (bokstav i) opplag av båt i samsvar med retningslinjer fastsatt i **forvaltningsplanen**, jf. § 5 og (bokstav j) utbedring av eksisterende kjørespor i samsvar med retningslinjer fastsatt i **forvaltningsplanen**, jf. § 5.

Ifølge pkt 2.2 er bestemmelsen ikke til hinder for reindriftens hogst av bjørk til brensel og til vedlikehold av reingjerder og annet reindriftsutstyr i henhold til **forvaltningsplan**.

All ferdsel skal ifølge pkt. 5.1 skje varsomt og det skal tas hensyn til natur, vegetasjon, dyreliv og kulturminner.

Ifølge pkt. 5.2 om organisert ferdsel er bestemmelsene i denne forskrift ikke til hinder for organisert turvirksomhet til fots så lenge naturmiljøet ikke blir skadelidende. Organisert ferdsel og ferdselsformer som kan skade naturmiljøet må ha særskilt tillatelse av forvaltningsmyndigheten. Nærmere retningslinjer gis i forvaltningsplanen.

Pkt. 5.3 handler om organisert bruk av hest og sykling. Sykling og organisert bruk av hest er tillatt på veier, samt traseer som er godkjent for slik bruk i forvaltningsplanen.

Forvaltningsmyndigheten kan ifølge pkt. 6.3 gi tillatelse til (bokstav i) nødvendig bruk av helikopter eller barmarkskjøretøy som er skånsom mot terrenget, i forbindelse med reindrift for Talma sameby, i henhold til beslutning tatt av Talma sameby og forankret i forvaltningsplanen.

Bruk av beltekjøretøy på snødekt mark for nødvendig transport av båt og utstyr i forbindelse med fiske på Geavdnjávri. Transporten skal skje etter bestemte traséer i henhold til forvaltningsplanen (bokstav j).

For reindriften kan det gis flerårige tillatelser for bruk av terrenggående barmarkskjøretøy ut fra reinbeitedistriktets bruksregler og distriktsplan i henhold til reindriftsloven (for norske reindriftsutøvere) og egengodkjent plan for motorisert ferdsel forankret i forvaltningsplanen (for svenske reindriftsutøvere knyttet til Talma sameby).

I følge § 5 skal det utarbeides en forvaltningsplan med nærmere retningslinjer for forvaltning, skjøtsel, tilrettelegging, informasjon osv. Forvaltningsplanen skal godkjennes av Miljødirektoratet.

Forvaltningsplanen har et langsiktig perspektiv. Den bør revideres første gang etter fem til sju år, deretter hvert tiende år. Det er forvaltningsmyndighetens ansvar å forestå revidering. Bevaringsmålene vil bli revidert i samsvar med nasjonale standarder for disse og for overvåking, uavhengig av tidspunktet for revisjon av forvaltningsplanen.

1.3.2 Prosess med utarbeiding av forvaltningsplanen

Rohkunborri nasjonalparkstyre har ansvaret for å lage den første forvaltningsplanen for Rohkunborri nasjonalpark jfr. vedtektene for styret og forskriften. Det foreligger en avtale mellom Sametinget og Klima- og miljødepartementet om retningslinjer for verneplanarbeid etter naturvernloven i områder som berører samiske interesser direkte. Avtalen ble undertegnet 31. januar 2007. I henhold til denne avtalen skal det, dersom det ansees hensiktsmessig av en av partene, opprettes et eget arbeidsutvalg som skal bistå i arbeidet med forvaltningsplaner. I forbindelse med etableringen av det nye forvaltningsregimet har allikevel Sametinget uttalt at det ikke vil være behov for dette underveis i arbeidet ettersom Sametinget har en egen representant inne i styret. Sametinget skal uansett konsulteres til slutt før planen vedtas.

For å sikre en god lokal forankring har Rohkunborri nasjonalparkstyre ønsket å etablere et arbeidsutvalg lokalt som skal bistå fortløpende i arbeidet med forvaltningsplanen.

Verneforskriftenes § 8 sier at forvaltningsmyndigheten kan opprette et rådgivende utvalg for forvaltningen av verneområdet. Utvalget skal sikre bred medvirkning og lokalkunnskap i forvaltningen av nasjonalparken, bistå forvaltningsmyndigheten med råd og bistå i forbindelse med forvaltningsplanarbeidet. Arbeidet med forvaltningsplanen startet opp før vernevedtaket for Rohkunborri var et faktum, og før ny modell med lokal forvaltning ble etablert. Det ble imidlertid satt på vent i påvente av den nye forvaltningsmodellen.

Begge utvalg har gitt bidrag i forbindelse med arbeidet med forvaltningsplanen men arbeidsutvalget vil legges ned når dette arbeidet er ferdig. Arbeidsutvalget som bistår styret med forvaltningsplanarbeidet har likhetstrekk med faglig rådgivende utvalg. Det er imidlertid færre representanter og den lokale tilhørigheten er tydeligere. Se [kap. 5.1](#) om forvaltningsmyndighet for nærmere informasjon.

Arbeidsutvalg:

Nasjonalparkforvalter leder arbeidsutvalget og ivaretar sekretariatsoppgavene. Sammensetningen av utvalget er:

Hvem	Representerer
Jan Sørmo / Asbjørn Josefsen	Bardu grunneierlag
Per Åke Heimdal	Bardu kommune
Magnus Berg	Statskog SF
Vilhelm Kjelsvik	Naturvernforbundet
Per-Mathis Oskal	Uhcanjárga/Altevatn reinbeitedistrikt

Stein Wiggo Bones	Salangsdalen grunneier- og utmarkslag
Frank Strømseth	Bardu og Salangsdalen jeger- og fiskeforeninger
Johan Anders Eira	Gielas reinbeitedistrikt

Mandat for arbeidsgruppa

Rohkunborri nasjonalparkstyre vedtok følgende mandat for arbeidsgruppa.

- Arbeidsutvalget skal bistå Rohkunborri nasjonalparkstyre i arbeidet med å lage forvaltningsplan for Rohkunborri nasjonalpark.
- Det skal utarbeides et dokument som skal omhandle:
 - Beskrivelse av dagens brukerinteresser og hvordan utfordringene kan løses innen rammen av vedtatt verneforskrift.
 - Plan over oppgaver med ansvar og myndighet.
 - Rutiner for behandling av saker etter vedtatt verneforskrift
- Om et flertall i arbeidsutvalget ikke kommer fram til et felles forslag skal de ulike forslag fremgå av forslag til forvaltningsplan og følge saken videre. Saken avgjøres av nasjonalparkstyret.
- Arbeidsutvalget kan fremme forslag til utredninger for å sikre et best mulig beslutningsgrunnlag.
- Arbeidsutvalget skal i sine vurderinger ta utgangspunkt i naturmangfoldloven, verneforskriften og utredninger av områdets verneverdier og kartlagt bruk av området.
- Prosessen i arbeidsutvalget skal foregå i god tro og med målsetting om å oppnå enighet.
- Arbeidsutvalget har et samlet ansvar for gjensidig informasjon og en effektiv prosess.

1.3.3 Forvaltningsplanen og vurdering etter naturmangfoldlovens §§ 8-12

I henhold til naturmangfoldloven § 7 skal prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8-12 legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet, og det skal framgå av beslutningen hvordan disse prinsippene er tatt hensyn til og vektlagt i vurderingen av saken. Forvaltningsmålene i §§ 4 og 5 trekkes også inn i skjønnsutøvingen. De nevnte bestemmelser i naturmangfoldloven skal inngå som en integrert del i skjønnsutøvingen ved saksbehandling etter naturmangfoldloven. Miljøkonsekvensene av selve

forvaltningsplanen skal slik vurderes i et helhetlig og langsiktig perspektiv, der hensynet til eventuelt tap eller forringelse av naturmangfoldet på sikt avveies.

Etter § 8 i naturmangfoldloven skal offentlige beslutninger som berører naturmangfoldet så langt det er rimelig, bygge på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon, naturtypers utbredelse og økologiske tilstand, samt effekten av påvirkninger. Kunnskapsgrunnlaget om naturforholdene i området som omfattes av foreliggende forvaltningsplan er innhentet i ulike registreringer og kartlegginger. Det vises her til gjennomførte konsekvensutredninger og kartleggingsarbeid som ble gjennomført i forbindelse med verneplanarbeidet. I området er det registrert nasjonalt verneverdige landskapsverdier og enkelte rødlistearter samt verdifulle naturtypelokaliteter. Naturmiljøet er nærmere beskrevet i eget kapittel.

Virksomhet som pågår i områdene per i dag omtales i del 4. Verneforskriftene åpner for at en rekke av disse aktivitetene kan fortsette. For enkelte aktiviteter vil det gjelde restriksjoner, slik at naturverdiene får en økt beskyttelse. Retningslinjene som er omtalt i forvaltningsplanen er satt med utgangspunkt i verneforskriften og dens rammer for hvilke aktiviteter som er tillatt og ikke. Ut fra dagens kunnskap om artene i områdene vil de aktivitetene som i henhold til verneforskriftene og tilhørende retningslinjer kan videreføres, med liten grad av sannsynlighet ha særlig negativ innvirkning på disse artene, naturtypene og landskapselementene. Vernebestemmelsene er til hinder for at det kan gjøres vesentlige inngrep i områdene.

Det vurderes slik at forvaltningsplanen med de retningslinjer som er foreslått med stor grad av sannsynlighet vil føre til en positiv utvikling for artene og naturtypene, jf. naturmangfoldloven §§ 4 og 5. Det legges til grunn at kjent kunnskap om arters bestandssituasjon, naturtypenes utbredelse og økologisk tilstand i denne saken står i et rimelig forhold til sakens karakter, og anser at kunnskapsgrunnlaget i naturmangfoldloven § 8 er oppfylt. På denne bakgrunn legges det til grunn at det foreligger nok kunnskap om effekten av retningslinjene, samt bevaringsmål og foreslåtte tiltak, slik at føre-var-prinsippet ikke får særlig vekt i denne saken, jf. naturmangfoldloven § 9.

Aktiviteter og virksomheter som kan tillates i områdene vil bli nærmere regulert innenfor rammen av naturmangfoldloven og verneforskriften med tilhørende retningslinjer i denne planen, og regulering av den enkelte virksomhet og aktivitet vil kunne vurderes i forhold til samlet belastning i verneområdet. Prinsippet i naturmangfoldloven § 10 om økosystemtilnærming og samlet belastning er dermed vurdert og tillagt vekt.

Prinsippet i naturmangfoldloven § 11 om at kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver får ikke særlig betydning i denne saken ettersom vernet legger vesentlige begrensninger på hvilke tiltak som kan gjøres i området, og at de godkjente tiltakene ikke vil ha vesentlig negativ effekt på naturtyper, arter eller økosystem.

Når det gjelder § 12 er det særlig lokaliseringalternativer som er aktuelt, blant annet i forbindelse med tillatelser og dispensasjoner til traséer for motorferdsel og for lokaliseringer ved tillatelser til bygninger og anlegg. I forvaltningsplanen er det fastlagt

faste traséer for enkelte tillatte aktiviteter, både motorisert ferdsel og andre typer ferdsel. Det er tatt hensyn til sårbare naturverdier og trasévalg er gjort ut ifra vurderinger av hva som gir minst skade og hvilke løsninger som etter en samlet vurdering gir de beste samfunnsmessige resultatene. Prinsippene i § 12 er dermed vurdert og tillagt vekt.

1.4 Verneforskriften og lovverket

1.4.1 Verneforskriften for Rohkunborri nasjonalpark

Formålet med nasjonalparken er å bevare et stort naturområde med et særegent landskap for å sikre biologisk mangfold med økosystemer, arter og bestander i et vidt spenn av naturtyper fra frodige gråor-heggeskoger, urskogspreget bjørkeskog og høgstaudeskoger, store våtmarksområder og ferskvannsmiljø med opprinnelig dyre- og plantesamfunn til alpine naturtyper med canyon i Sørtdalen. Fjellreven er en art det skal tas spesielt vare på.

Allmennheten skal gis anledning til naturopplevelse gjennom utøvelse av naturvennlig friluftsliv med liten grad av teknisk tilrettelegging.

Formålet omfatter også bevaring av det samiske naturgrunnet

Verneforskriften for Rohkunborri nasjonalpark ligger som vedlegg 1.

§ 1 Avgrensning

Her fremgår det hvem som er grunneier i nasjonalparken og hvilken kommune verneområdet berører. Videre størrelsen på området og omfanget av ferskvannsareal. Det vises til vernekart med inntegnede grenser og hvor dette skal oppbevares.

§ 2 Formål

Formålet med vernet omtales her og hva verneområdet skal ivareta. Ved vurdering av saker som behandles etter § 48 i naturmangfoldloven skal saken alltid vurderes i forhold til om tiltaket går på om saken påvirker formålet med vernet.

I formålsparagrafen fremgår det også at allmennheten skal gis anledning til naturopplevelse gjennom utøvelse av naturvennlig friluftsliv. Videre omfatter også formålet bevaring av det samiske naturgrunnet. Dette er imidlertid ikke en del av grunnlaget for selve vernet.

§ 3 Vernebestemmelser

Det er først og fremst § 3 som er viktig i forhold til daglig bruk og forvaltning av verneområdet. Vernebestemmelsene er tematisk ordnet, og delt inn i 1) Landskap, 2) Planteliv, 3) Dyreliv, 4) Kulturminner, 5) Ferdsel, 6) Motorferdsel og 7) Forurensning. Under hvert av disse sju temaene er en rekke tiltak listet opp med følgende tredeling:

- Hva er forbudt
- Hva er unntatt fra forbudet (og kan gjøres uten søknad)
- Hva kan forvaltningsmyndigheten gi tillatelse til etter søknad.

§ 4 Generelle unntaksbestemmelser

Denne paragrafen henviser til naturmangfoldloven § 48, jf. § 77. Dette er den generelle dispensasjonsbestemmelsen som kan åpne for dispensasjon i tilfeller hvor det ikke foreligger en spesiell dispensasjonsbestemmelse i § 3.

§ 5 Forvaltningsplan

Paragrafen sier at det skal utarbeides forvaltningsplan med nærmere retningslinjer for forvaltningen, skjøtsel, tilrettelegging og informasjon mm.

§ 6 Skjøtsel

Forvaltningsmyndigheten eller den forvaltningsmyndigheten bestemmer kan iverksette tiltak for å opprettholde eller oppnå den natur- og kulturtilstand som er formålet med vernet.

§ 7 Forvaltningsmyndighet

Her fremgår det at det er Miljøverndepartementet som fastsetter hvem som er forvaltningsmyndighet etter forskriften. Denne myndigheten er nå satt til Rohkunborri nasjonalparkstyre. Videre skal samiske interesser ivaretas i den forvaltningsordning som etableres.

§ 8 Rådgivende utvalg

Det skal opprettes et rådgivende utvalg for forvaltningen av nasjonalparken. Det rådgivende utvalget har ikke beslutningsmyndighet, men skal kunne gi innspill og lokal kunnskap direkte til nasjonalparkstyret.

§ 9 Ikrafttredelse

Tidspunkt for når verneforskriften trådte i kraft, 25. februar 2011.

1.4.2 Naturmangfoldloven

Vedtak om vern av Rohkunborri nasjonalpark er hjemlet i Naturmangfoldloven. Naturmangfoldloven § 48 er en generell dispensasjonsbestemmelse, og denne hjemles til i den generelle dispensasjonsbestemmelsen i verneforskriften § 4. Saksbehandling etter naturmangfoldloven og prinsippene i §§ 8-12 diskuteres nærmere i kapittel 6 om saksbehandling.

1.4.3 Forhold til annen lovgivning

I nasjonalparken vil verneforskriften gå foran annet lovverk, om ikke forskriften uttrykkelig sier noe annet. Annet lov- og regelverk gjelder imidlertid i tillegg i nasjonalparken, og en

del forhold nevnes ikke i verneforskriftene og reguleres derfor kun etter annet lovverk. I enkelte tilfeller kan også annet lovverk være strengere formulert enn verneforskriften, for eksempel vedrørende motorferdsel i tilknytning til transport av utstyr til fiske.

Verneforskriften kan imidlertid ikke regulere forholdet mellom reindriften og andre brukerinteresser. Dette må i tilfelle gjøres gjennom aktuell sektorlovgivning, eksempelvis reindriftsloven og friluftsløven.

Forholdet til annen lovgivning diskuteres nærmere i [kapittel 6](#) om saksbehandling.

2 Verdiene i nasjonalparken

2.1 Landskap

Landskapet i Rohkunborri nasjonalpark er beskrevet i rapport om landskap i forbindelse med konsekvensutredningen for vernet. Melby (2005) beskriver at landskapet stiger fra det dype juvet i Sjørdalen til høye fjell med isbreer. Fjellmassivet Rohkunborri vokter over Stordalen med gammel bjørkeskog, spennende fugleliv og innsjøen Geavdnjajávri med stor-røya.

Sjørdalen er kontrastrik med skarpe overganger. Det er frodig og stedvis tett vegetasjon. Sjørdalselva har meandrer og former idylliske grusører og sandbanker i de roligste partiene. Trange bekkekløfter og gorsaer preger landskapet i Sjørdalen og fanger oppmerksomheten til de besøkende.

Området er i liten grad kulturpåvirket. En skogsveg langs østsida av Sjørdalselva avtar gradvis i standard innover fra grensa mellom statsgrunn og privat grunn er den som en sti å regne. To mindre private buer og den rødmerka stien mellom Sørmo og Lappjordhytta er forøvrig eneste inngrep innenfor landskapsområdet. Sjørdalselva var allerede vernet som verna vassdrag lenge før nasjonalparken ble etablert.

Boldnoávzi er slik det er avgrenset, et naturhistorisk dokument som beskriver i tydelig form den regionale avsmeltingshistorien gjennom Kvartærtida. Områdets flere tusenårige kulturhistorie og religiøse betydning skaper en spesiell atmosfære. Området er ikke synlig kulturpåvirket, med unntak av en samisk offerplass, fangstgraver og noen gammetuffer. Her finnes også et sperregjerde som passerer grensen mellom Sjørdalskløfta og Torneträsk.

Vest for Sjørdalen har landskapet en alpin karakter med stor formriksdom både i stor og liten skala. Her finner vi skarpe kontraster og variert natur. Fjellene er markant i landskapet omkranset av daler. Et generelt stort innslag av breer, skredmateriale, blottlagt berg, bekker og tjern, danner raske vekslinger.

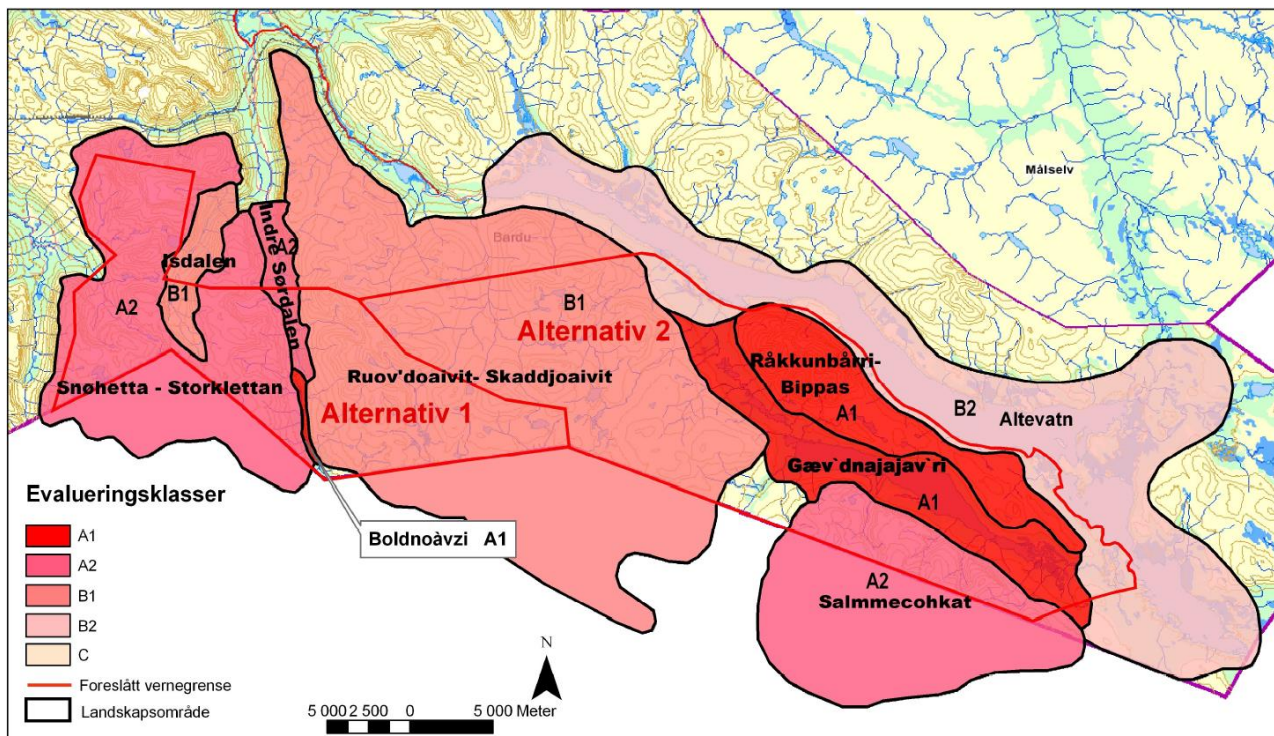
Isdalen er en tydelig avgrenset sidedal til Sjørdalen. Det finnes ikke bosetning eller tekniske anlegg innenfor landskapsområdet, men det er registrert lite synlige rester etter setring i dalen.

Geavdnjávri og områdene rundt utgjør en langstrakt nordvest-sørøst rettet lågfjellsdal. Dalgangen er utpreget breerodert, U-formet og relativt vid hele vegen. Det utvikles imidlertid lite dramatik innenfor landskapsområdet. Området er ikke kulturpåvirket, og med unntak av Statskog SF sitt naust og BJFF sin hytte innenfor landskapsområdet, så finnes det ikke tekniske inngrep innenfor landskapsområdet. Omkring 40 båter ligger i vannkanten, særlig i nordøstlige partier. Landskapsområdet tilfredsstillers kriteriene til Landskapsområder med villmarkspreget (I). Barduelva ovenfor Altevatnet underforstått nedslagsfeltet til Geavdnjávri var tidlig vernet som vernavassdrag.

Landskapsområdet Salmmeohkat (figur 2) er høg fjell med Riukoåive på svensk side som den høyeste toppen (1546 m.o.h.). Mot øst faller terrenget suksessivt mot et slakere, dels skogkledd lågfjell. Fjellområdet er slitt ned av mekanisk forvitring før både innlandsisen og mindre lokalbreer gav landskapsområdet den formen det har i dag. Området er beite for rein. Ei gjeterhytte er eneste registrerte inngrep innenfor et svært stort landskapsområde.

Karakteren til området Rohkunborri-Bihppáš er særlig gitt av landskapets hovedform som et tydelig avgrenset og enhetlig høg fjellmassiv i skarp kontrast til lavereliggende områder. Dette karakteristiske fjellmassivet har også utviklet identitetsverdier mot brukere av dette terrenget. Området er beite for rein. Ei gjeterhytte er eneste registrerte inngrep innenfor landskapsområdet. Det regulerte Altevatn ligger inntil Rohkunborri - Bihppáš i nord, og berører opplevelsen landskapsområdet, men på grunn av den store vannflaten, så blir den periodiske reguleringssonen lite fremtredende.

Landskapsområdet Ruovdoavit – Skaddjoavit har partier med alpin karakter og stor formrikdom, skarpe kontraster og et stort relieff. Fjellene framstår enhetlige som mektige enkeltindivider innenfor et helhetlig landskap. Et generelt stort innslag av breer, skredmateriale, nakent berg, bekker og tjern, danner raske vekslinger og et landskap med stor inntryksstyrke. Det alpine massivet omgis av et mildere, lavereliggende landskap med en særlig frodig vegetasjon mellom en rekke, grunne småvann i høydelaget 700-1000 m o.h. Områdets brukshistorie, innslag av tamrein og vissheten om at jerven har fast tilhold i området, er eksempler på dimensjoner ved landskapet som påvirker opplevelsen direkte og indirekte. Området er beite for rein, og det finnes reingjerder og gjeterhytter like utenfor nasjonalparkgrensa. Troms turlag sin merkede sti mellom Innset og Lappjordhytta skjærer gjennom landskapsområdet som tilfredsstillers kriteriene til Landskapsområder med ubetydelige naturinngrep (II).

Figur 2: Samlet evaluering av landskapsverdier for de enkelte landskapsområdene. Kartgrunnlag N50 vektor. A1= Enestående landskap av særlig stor verdi, A2= Inntrykkssterke landskap med god variasjonsrikdom, B1: Regionalt typiske landskap med generelt intakte landskapskvaliteter, B2: Landskap som til en viss grad er preget av større inngrep. Klassen C er ikke representert i utredningsområdet (Melby, 2005).

2.2 Klima

Klimaforskjellene er betydelige fra vest til øst. For årsnedbøren gir dette et utslag med 1000 mm i vest i Sør-dalen/Isdalen til 300-400 mm i øst ved Leinavatn. I Norge er det bare indre deler av Finnmarksvidda og kontinentale områder på Østlandet som har så lite årsnedbør som områdene ved Leinavatn. Gjennomsnittlig månedstemperatur varierer mindre og for januar ligger denne på -8 til -12 grader i vest og -12 til -14 grader i øst, mens det for juli ligger på om lag 8-12 grader (Larsen, 2006).

2.3 Geologi

Østlige deler av verneområdet strekker seg inn i det gamle grunnfjellet. Vestlige deler ligger på et yngre skyvedekke. Skyvedekket består i all hovedsak av glimmerskifer og kalkspatmarmor, som gir opphav til et rikt planteliv. Det er ikke registrert drivbare malm- eller bergartsressurser i utredningsområdet, men det er kjent en jern-titan-vanadiumforekomst på vestsida av Leinavatnet som kan ha økonomisk interesse.

I fjellområdene er løsmassedekket generelt svært tynt eller mangler helt. Lokalt, på de høyeste toppene er det utviklet blokkhav ved forvitring. I høydelaget 800-1000 moh er det stort sett et tynt dekke av bunnmorene, mens det i forsenkingen mellom Altevatnet og Leinavatnet er avsatt en tykkere bunnmorene.

Kartlegging av karstlandskap og grotter i 2017 og 2018 viser at det i den vestre delen av nasjonalparken er en del forekomster (Skoglund & Lauritzen, 2018).

I rapporten geologiske verneverdier av Frank Bjørklund og Jakob J. Møller (2002) fremgår i konklusjonen: «*De detaljerte faglige geologiske undersøkelsene som er utført for å få en oversikt over verneverdier, viser klart at verneområdet Sør-dalen-Isdalen, både regionalt og lokalt, har generelt en **meget høy vernestatus**. Regionalt illustreres med all tydelighet hvordan berggrunnen og bevegelse i jordskorpa i stor grad har vært bestemmende for formingen av landskapet, spesielt gjennom istidene av ytre krefter som forvitring, is og vann. Disse geologiske prosessene forklarer hovedtrekkene i landskapet, både i høyfjellmassivene og i dalførene. Av lokale trekk er Sør-dalen med juvet i den sørlige delen mest imponerende og interessant geofaglig. Dalføret og sadelpasset mot grensemerket Rr 272 gis **absolutt høyeste vernestatus**, ikke kun i fylkessammenheng, men også nasjonalt. Sør-dalen-Isdalen-området og dets geomangfold fremstår som en glimrende «lærebok» i geofag.*»

2.4 Vegetasjon

Sør-dalen, Stordalen og områdene omkring Geavdnjajávri skiller seg ut som spesielt verdifulle når det gjelder vegetasjon. I Sør-dalen er det avgrenset verdifulle lokaliteter med gråor-heggeskog, fossesprøytsoner og flere lokaliteter med kalkrike områder i fjellet som reinrose-kantlyngheier, rike snøleier og høgstaudeenger. I Isdalen og Budalen er innslaget av slike områder mindre. Østover mot Salvasskadet er det sporadisk innslag av kalkrike områder, men først nærmere Stordalen og ved Kufjellet blir innslagene betydelige.

En rekke lokaliteter med kalkrike områder i fjellet er registrert på begge sider av Stordalen. Slike områder er også utbredt på områder sør for Geavdnjajávri og områder i fjelltraktene Rohkunborri-Bihppás. I tillegg inngår rikmyrer i Stordalen, sørvendte berg og rasmarker på nordsiden av Geavdnjajávri og et stort deltaområde der Gassajohka renner inn i Geavdnjajávri.

Vegetasjonen ble sist kartlagt i forbindelse med forarbeidene til vernet i 2005/2006. Norsk rødliste er oppdatert i ny versjon i 2010, 2015 og 2021 siden 2006. Det er på høy tid med ny kartlegging av vegetasjon så vel som fugleliv og insekter.

Rødlistede plantearter

Arbeidsutkast til Forvaltningsplan for Rohkunborri nasjonalpark – Rohkunborri álbmotmeahcci

Tabell 1: Forekomst av rødlistede karplanter og norske ansvarsarter i nasjonalparken. Bare arter som med sikkerhet er funnet innenfor verneområdet er inkludert i oversikten. Artene er gruppert etter rødlistestatus, dernest etter vitenskapelig navn. Rødlistekategorier: V – sårbar (vulnerable), R – sjelden (rare), DC – hensynskrevende (declining, care demanding), DM – bør overvåkes (declining, monitoring species). A – norsk ansvarsart. (Larsen, 2006).

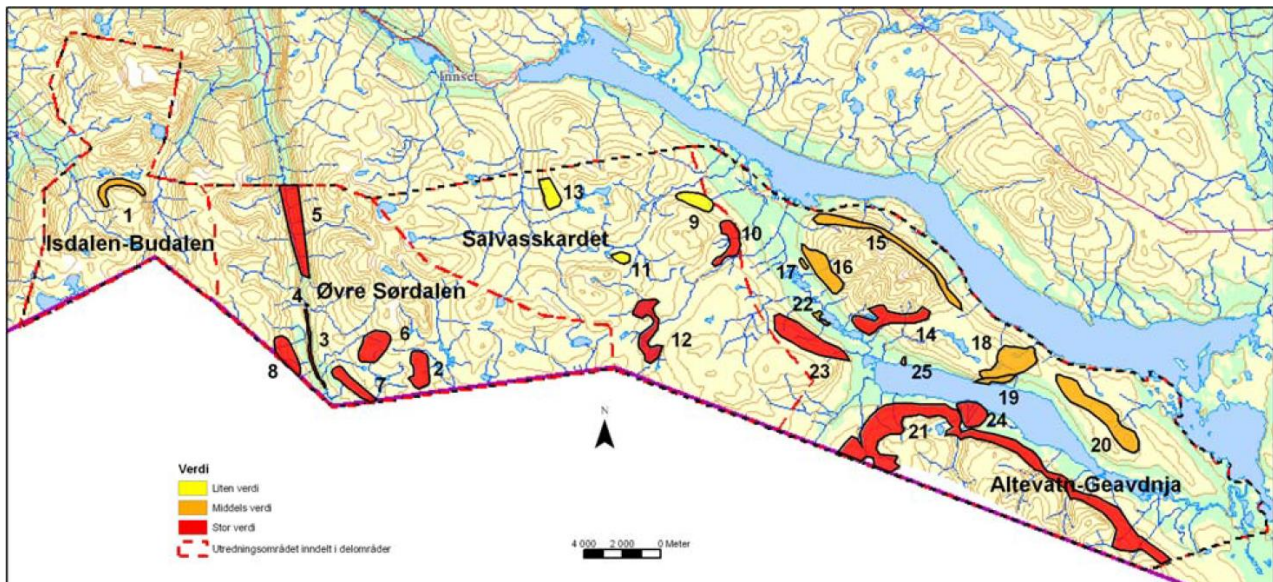
Norsk navn	Latinsk navn	Rødliste-status	Lokaliteter	Kilde
Høyfjellsklokke	<i>Campanula uniflora</i>	V (Troms)	0, 2, 14, 16	Engelskjøn 2001, Iversen 2003, Engelskjøn 1984
Lappstarr	<i>Carex lapponica</i>	R	Leinavasselva	Norsk Karplantedatabase 2005
Tuerapp	<i>Poa arctica</i> spp. <i>caespitans</i>	R	10, 21, 23 (to funn)	Engelskjøn 1984
Fjellnøkleblom	<i>Primula scandinavica</i>	A	10, Stággonjunni	Eget feltarbeid, Iversen 2003
Norsk vintergrønn	<i>Pyrola rotundifolia</i> ssp. <i>norvegica</i>	A	1, 2, 7	Iversen 2003
Lapprise	<i>Rhododendron lapponicum</i>	A	7, 8, 10, 14, 15, 16, 18, 20, 21	Engelskjøn 1984, Iversen 2003
Lodnebergknapp	<i>Sedum villosum</i>	A	19	Engelskjøn 1984
Blindurt	<i>Silene uralensis</i>	A	1, 6, 21	Iversen 2003, Engelskjøn 1984, eget feltarbeid
Kalkfiol	<i>Viola rupestris</i> spp. <i>relicta</i>	A	14, 19, 20	Engelskjøn 1984

Tabell 2: Registrerte forekomster av rødlistede karplanter innenfor nasjonalparken hos Artsdatabanken (2022). Det er registrert 522 observasjoner av rødlistede karplanter i tidsrommet 1900-2022.

Rødlistekategorier: NT – nær truet, VU – sårbar, EN – sterkt truet.

Norsk navn	Rødliste-status	Norsk navn	Rødliste-status	Norsk navn	Rødliste-status
Alperublom	NT	Høyfjellsveronika	NT	Rosekarse	NT
Bekkesildre	NT	Issoleie	VU	Rypebunke	NT
Bleikrublom	VU	Jervrapp	VU	Rødsildre	NT
Blindurt	NT	Jøkelarve	NT	Skjeggstarr	NT
Brannmyrklegg	VU	Kalkfiol	NT	Skredarve	NT
Dubbestarr	VU	Kantlyng	VU	Smalstarr	VU
Dvergssoleie	NT	Knoppfjellrapp	NT	Snau fjellskrinneblom	NT
Dvergssoleie	VU	Knoppildre	NT	Snøarve	VU
Fjellbunke	NT	Lapprise	VU	Snøbakkestjerne	NT
Fjellkurle	NT	Lapprublom	VU	Snøfrytle	VU
Fjellmarigras	NT	Lemenstarr	EN	Snøgras	VU
Fjellnøkleblom	NT	Linmjølke	NT	Snørublom	NT
Fjellpyrd	NT	Lodnemyrklegg	NT	Snøsoleie	VU
Fjellsolblom	NT	Moselyng	NT	Snøull	NT
Grannarve	NT	Nubbestarr	NT	Stuttarve	NT
Grannsildre	NT	Nålearve	NT	Svartbakkestjerne	VU
Grynsildre	VU	Polarvier	NT	Sølvkattfot	VU
Grønnskattfot	VU	<i>Potentilla arenosa</i>	NT	Tuejervrapp	EN
Gullrublom	VU	Rabbestarr	NT	Tvillingsiv	NT
Hengefrytle	NT	Rabbetust	NT	Ullbakkestjerne	NT

Hengepiggrø	VU	Reinfrytle	NT	Vardefrytle	NT
Høyfjellskarse	NT	Reinmjelt	NT		
Høyfjellsklokke	NT	Reinrose	NT		

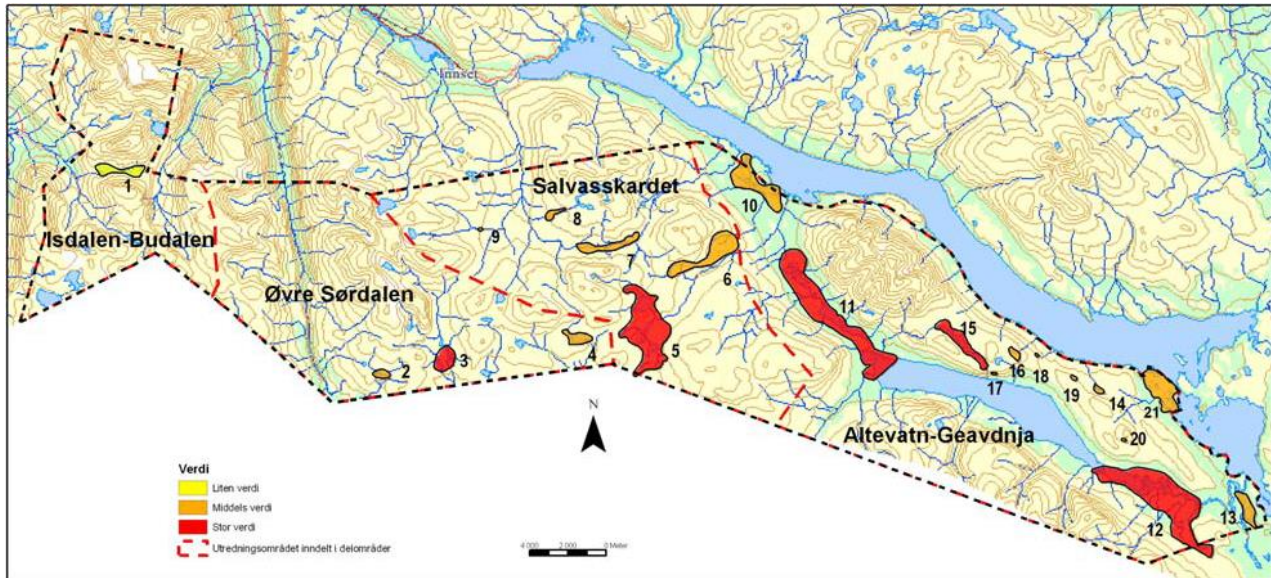
Figur 3: Verdsatte naturtyper fra Larsen (2006).

2.5 Dyreliv

Utredningsområdet er svært sentralt som leveområde for de store rovdyrene jerv og gaupe, dels også bjørn. Yngling dokumenteres jevnlig av jerv og gaupe, mens bjørn trolig yngler i eller like i nærheten av området. De senere årene har det imidlertid blitt tatt ut flere bjørner rett på svensk side av grensen, samt i Bardu kommune utenfor nasjonalparken. Også rødlistearter jaktfalk, kongeørn og snøugle hekker fåtallig i området (snøugle bare i lemenår), mens smånagerspesialister som fjellvåk, jordugle og fjelljo er vanlige i år med god næringstilgang. De viktigste områdene for de store rovdyrene er Sør dalen med fjellområdene øst for dalen og områdene omkring Geavdnjajávri; de samme områdene som er sentrale også for jaktfalk og kongeørn.

Generelt har nasjonalparken store kvaliteter og verneverdier knyttet til våtmarkssystemer i bjørkeskogsbeltet og alpine våtmarksområder på rik berggrunn. I disse områdene hekker flere rødlistede fjellender og lommer, og spesielt i de høyereliggende våtmarksområdene på rik berggrunn opptrer mange vadefugler vanlig, og til dels i store antall. Dette gjelder særlig artene sandlo, myrsnipe, temmincksnipe og svømmesnipe. Våtmarksområdene mellom Altevatn og Geavdnjajávri, mellom Geavdnjajávri og Leinavatn og sørøst for Salvasskardet er viktige områder. Også Gáiseláhkku med omkringliggende tjern på Bihppás er viktige hekkeområder for våtmarksfugl.

Mer eller mindre hele nasjonalparken er ifølge Larsen (2006) viktige leveområder for de store rovdyrene og viktige hekke- og beiteområder for lirype og fjellrype. Hekkeplasser for rødlistede rovfugler og ynglelokaliteter/viktige leveområder for store rovdyr er sensitiv informasjon, og derfor ikke beskrevet og vist på kart. Av 21 utskilte lokaliteter med høyere verdi har 5 områder stor verdi, 15 middels verdi og 1 liten verdi.

Figur 4: Viktige viltlokaliteter fra Larsen (2006).

Tabell 3: Forekomst av rødlistearter og norske ansvarsarter i utredningsområdet for ny nasjonalpark i Bardu, Troms. Bare arter som med sikkerhet er påtruffet innenfor utredningsområdet er inkludert i oversikten. Artene er gruppert etter rødlistestatus, deretter systematisk etter AERC/TAC nye anbefalinger for taksonomisk status. Rødlistekategorier: E – direkte truet, V – sårbare (vulnerable), R – sjelden (rare), DC – hensynskrevende (declining, care demanding), DM – bør overvåkes (declining, monitoring species). A – norsk ansvarsart (Norge har mer enn 25 % av bestanden i Europa). Gjengitt fra Larsen (2006).

Arbeidsutkast til Forvaltningsplan for Rohkunborri nasjonalpark – Rohkunbori álbmotmeahcci

Norsk navn	Vitenskapelig navn	Rødlistestatus	Status i utredningsområdet (hekkelokaliteter i parentes, jf Tabell 10)
Dverggås	<i>Anser</i>	E	En uverifisert observasjon fra våtmarksområdene i Stordalen for noen år tilbake.
Jaktfalk	<i>Falco rusticolus</i>	V	Fåtallig hekkefugl, trolig 3-4 territorier totalt .
Hubro	<i>Bubo bubo</i>	V	Forsvunnet som hekkefugl, 5 gamle hekkeplasser kjent.
Snøugle	<i>Bubo scandiacus</i>	V	Sjelden hekkefugl i år med mye lemen og/eller fjellrotte,. Flere hekkinger er registrert innenfor området i perioden 1967-1996.
Fjellerke	<i>Eremophila alpestris</i>	V	Registrert ved Skadjoaijávri på 1970-tallet, ingen registreringer etter den tid.
Sangsvane	<i>Cygnus cygnus</i>	R	Hekket på Håvgaluoppal i 2004, for øvrig er dette området og Earthealjávrí rasteplasser på våren. (11)
Myrhauk	<i>Circus cyaneus</i>	R	Mulig hekkefugl i smånagerår. Varslende fugl på riksgrensa ved Gurthejohka i 1983.
Kongeørn	<i>Aquila chrysaetos</i>	R	Fåtallig hekkefugl, trolig 4-5 territorier totalt.
Smålom	<i>Gavia stellata</i>	DC	Fåtallig, men utbredt hekkefugl i Bihppás/Geavdnja-området. Gævdnájávri og Earthealjávrí er viktige fiskevatn for arten. (12, 14, 15, 16)
Storlom	<i>Gavia arctica</i>	DC	Hekker i større vatn i bjørkeskogsbeltet og opp til lavalpin sone. Geavdnjávrí og Earthealjávrí er viktige fiskevatn. (11, 12, 15)
Havørn	<i>Haliaeetus albicilla</i>	DC	Streifindivider observeres i Sjørdalen. Flere fugler kan samles på Geavdnjávrí i fiskesesongen. Potensiell hekkefugl her.
Bergand	<i>Aythya marila</i>	DM	Sjelden og fåtallig hekkefugl i utredningsområdet. Er trolig i tilbakegang. (5, 11, 12)
Havelle	<i>Clangula hyemalis</i>	DM	Forholdsvis tallrik hekkefugl i hovedsakelig fisketomme vatn over tregrensa. (3, 4, 5, 7, 11, 12, 13, 15)
Svartand	<i>Melanitta nigra</i>	DM	Sjelden og fåtallig hekkefugl i utredningsområdet. Har trolig blitt sjeldnere siden 1970-tallet. (11, 12, 13)
Sjørørre	<i>Melanitta fusca</i>	DM	Sjelden og fåtallig hekkefugl i utredningsområdet. Har trolig blitt sjeldnere siden 1970-tallet. (5, 11, 12)
Fjellrype	<i>Lagopus mutus</i>	A	Vanlig hekkefugl i mellom- og høyalpine områder i hele utredningsområdet.
Myrsnipe	<i>Calidris arctica</i>	A	Forholdsvis vanlig hekkefugl i alpine våtmarker på rik berggrunn, særlig i Salvasskardet. (5, 7, 15)
Rødstilk	<i>Tringa totanus</i>	A	Den vanligste vaderarten i utredningsområdet sett under ett. (2, 3, 5, 7, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 21)
Bergirisk	<i>Carduelis flavirostris</i>	A	Hekker spredt og fåtallig i bratte dalsider og berglendt terreng i det meste av utredningsområdet.

Det er etter forarbeidene kartlagt fugl i deler av nasjonalparken i 2018 og 2019. I tillegg til observasjoner i Artsdatabanken, ble det under kartlegging observert hekkende jaktfalk i verneområdet.

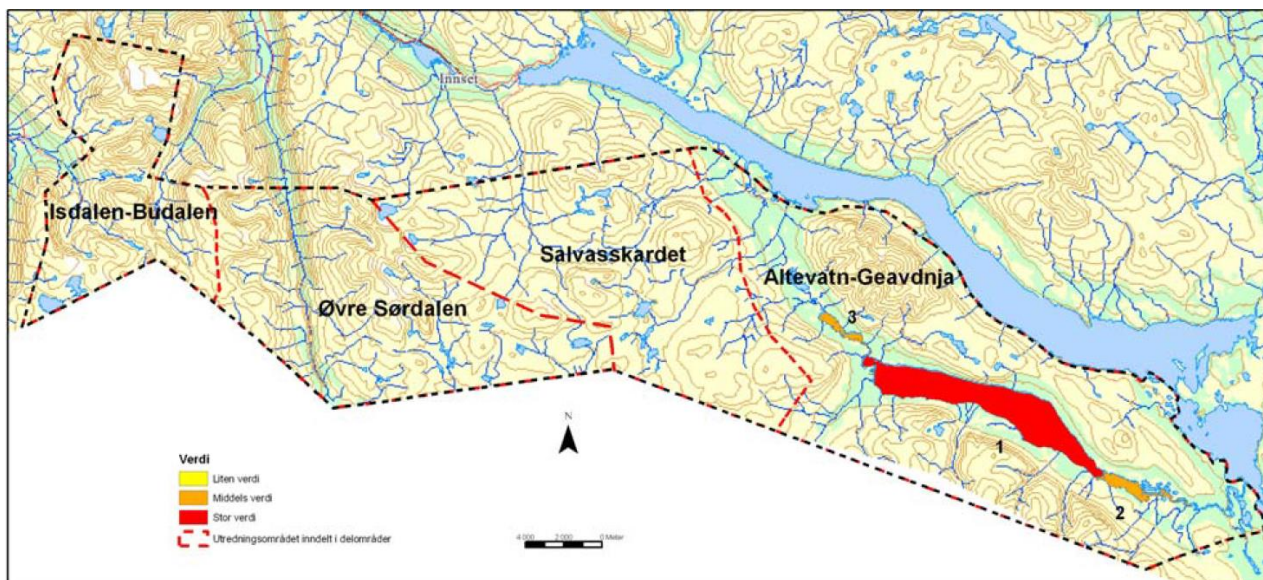
Tabell 4: Registrerte forekomster av rødlistede fuglearter innenfor nasjonalparken hos Artsdatabanken (2022). Det er registrert 32 observasjoner av rødlistede fugler i tidsrommet 1978-2021. Rødlistekategorier: NT – nær truet, VU – sårbar, EN – sterkt truet.

Norsk navn	Rødlistestatus	Norsk navn	Rødlistestatus
Bergand	EN	Rødstilk	NT
Brushane	VU	Sandsvale	VU
Fiskemåke	VU	Sjørørre	VU
Gjøk	NT	Småspove	NT
Granmeis	VU	Svartand	VU
Havelle	NT	Svømmesnipe	NT
Heilo	NT	Taksvale	NT
Lappspurv	EN		

2.5.1 Ferskvann

Geavdnjávri, som en stor uregulert innsjø med opprinnelig dyre- og plantesamfunn og fiskebestander som ikke er påvirket av utsetninger, vurderes å ha nasjonal verdi som intakt økosystem. Eartebealjávri og vatna i Hávgavuopmi kan ses som en del av dette systemet, men er skilt ut som egne lokaliteter, og pga av mindre størrelse er det trolig riktig å vurdere disse å ha regional verdi.

De naturlige fisketomme vatna i Jordbruvasdraget er også å betrakte som viktige ferskvannslokaliteter med opprinnelige dyre- og plantesamfunn, men er behandlet under naturtyper. Trolig finnes flere slike lokaliteter i områder som ikke er undersøkt spesielt med tanke på verdifulle ferskvannslokaliteter (slik som på Bihppás og mellom Sørdalen og Salvasskardet).

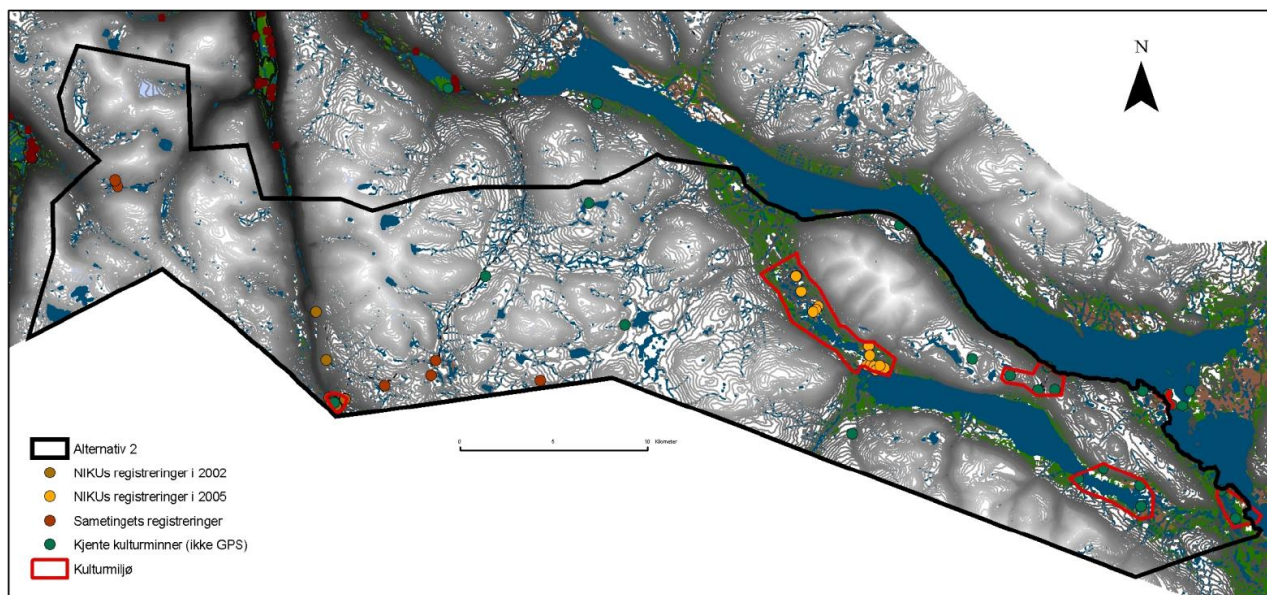
Figur 5: Verdsatte ferskvannslokaliteter i verneområdet (Larsen 2006).

2.6 Kulturminner

Nasjonalparkens kulturhistorie er tilknyttet bosetting og virksomhet fra slutten av eldre steinalder frem til og med i dag. Det er kartlagt og kjennskap til en rekke forskjellige automatisk fredete og nyere tids kulturminner og kulturmiljøer innenfor nasjonalparken. Kulturminnene kan grovt sett deles inn i tre kategorier:

1. *forhistoriske kulturminner* (fortrinnsvis yngre steinalder og tidlig metalltid),
2. *samiske kulturminner*,
3. *kulturminner tilknyttet nyere tids virksomhet*.

Verneområdet omfatter flere kulturmiljø i første rekke tilknyttet forhistoriske og samiske kulturminner. Områdets kulturminner og kulturmiljø vurderes samlet sett å være av stor verdi, både på et regionalt og nasjonalt plan. Verdien er særlig tilknyttet kulturminner og kulturmiljø fra yngre steinalder/tidlig metalltid og samisk fortidig og nyere tids aktivitet.

Figur 6: Eksisterende kartlegginger fra Thuestad (2006).

Supplerende registrering av kulturminner ble gjennomført i 2017 og 2019 av Sametinget og Troms fylkeskommune (Sveen, 2017). I 2017 foregikk registreringen i sørøstre deler av verneområdet, på strekningen Røkskaret – Geavdnjávri (nordsiden) – Eartebealjávri, og resulterte i 14-15 automatisk fredede kulturminner.

I 2019 ble det registrert kulturminner i Stordalen og mot Svenskdalen (Vággi) (Johnsen, 2019).

Fra tidligere er det i tillegg registrert 107 kulturminner i Sør-dalen, 17 kulturminner ved Geavdnjávri og ett kulturminne i Budalen (Kulturminnesøk, 2019).

Kulturminnet i Budalen er ei steinbu fra andre verdenskrig som går under navnet Hotell Hilton. Denne bua ble brukt som vaktpost av tyske soldater for å forhindre flukt fra Norge til Sverige via Budalen. Steinbua er et krigsminne, men er ikke automatisk fredet. Fjelltjenesten har de siste årene (2018 og 2019) utført restaurering for å bevare bua.

Les mer om status for kulturminner i [kap. 4.10](#).

Figur 7: Hotell Hilton september 2019. Det gjenstår noe mindre arbeid før restaureringen er ferdig. Foto: Kjetil Letto, Statskog fjelltjenesten.

Thuestad (2006) trekker frem at verneområdet inneholder kulturminner og -miljøer som viser bruken av området i et stort tidsspenn, og at disse er representative for kulturhistorien i Indre Troms. I dag brukes bl.a. fortsatt trekkveier for reinen som har vært brukt i århundrer før (dagens bruk av området til reindrift omtales i [kap. 4.2](#)).

3 Forvaltningsutfordringer, forvaltningsmål og bevaringsmål

3.1 Forvaltningsmål

Forvaltningsmålene skal utdype formålsparagrafen for nasjonalparken og si hvordan man ønsker å ivareta formålet med vernet. Videre skal bevaringsmål konkretisere forvaltningsmål. For Rohkunborri nasjonalpark er formålet formulert slik:

§ 2. Formål

Formålet med nasjonalparken er å bevare et stort naturområde med et særegent landskap for å sikre biologisk mangfold med økosystemer, arter og bestander i et vidt spenn av naturtyper fra frodige gråor-heggeskoger, urskogspreget bjørkeskog og høgstaudeskoger, store våtmarksområder og ferskvannsmiljø med opprinnelig dyre- og plantesamfunn til alpine naturtyper med canyon i Sør-dalen. Fjellreven er en art det skal tas spesielt vare på.

Allmennheten skal gis anledning til naturopplevelse gjennom utøvelse av naturvennlig friluftsliv med liten grad av teknisk tilrettelegging.

Formålet omfatter også bevaring av det samiske naturgrunnlaget.

Ferskvannsmiljøer

Det skal ikke settes ut fremmede arter eller gjennomføres tiltak som endrer den naturlige sammensetning av arter.

Fjellrev

Kjente og ukjente fjellrevhi og tilstøtende områder skal ikke utsettes for unødige forstyrrelser.

Inngrep

Alle tekniske inngrep som kan påvirke landskapet eller bidra til å påvirke vannstand i innsjøer og tjern skal unngås.

Fugler

Nasjonalparkens kvaliteter som hekke- og rasteområde for våtmarksfugler skal bevares. Naturlig forekommende arter skal bevares i levedyktige bestander. Kjente og tradisjonelle hekkeplasser for rovfuglarter, spesielt klipper, bergskrenter og juv som erfaringsmessig er

mye brukte hekkeplasser og som er en del av det helhetlige og urørte naturlandskapet skal bevares.

Reindrift

Rohkunborri nasjonalpark benyttes i dag og skal i fremtiden fortsatt skal kunne nyttes til reindrift. Ivaretagelse av naturgrunnet innenfor nasjonalparken er viktig for samisk kultur og næringsutnyttelse. Forvaltningsmyndigheten skal så langt det er mulig støtte opp om og ta hensyn til reindriften i tråd med verneforskriften.

Utmarksbeiting utenom reindrift

Utmarksbeiting er tillatt. Forvaltningsmyndigheten skal ta hensyn til og støtte opp om bruk av nasjonalparken til utmarksbeite innenfor rammen av verneforskriften og formålet med vernet.

Bygg

Oppføring av nye bygninger og andre tekniske anlegg og innretninger skal i størst mulig grad unngås. Rohkunborri nasjonalpark skal forvaltes slik at eksisterende bygninger kan benyttes som i dag.

Motorferdsel

Holde omfanget av motorisert ferdsel i nasjonalparken på et minimum og begrense denne til det strengt nødvendige av nyttekjøring/nyttetransport.

Friluftsliv

Besøkende til Rohkunborri nasjonalpark skal gis anledning til naturopplevelse gjennom utøvelse av naturvennlig og enkelt friluftsliv med liten grad av teknisk tilrettelegging.

Gammel skog

Gammel urskogpreget bjørkeskog skal få utvikle seg naturlig. Vegetasjonsstruktur, artssammensetning og omfanget av død ved skal opprettholdes. Store døde trær, stående og liggende, skal bevares intakte. Utviklingen og nedbrytingen av disse skal være mest mulig naturstyrt.

Reiseliv

Rohkunborri nasjonalpark skal kunne benyttes til bærekraftig og miljøtilpasset turisme innenfor rammen av verneformålet og verneforskriften. Besøkende skal kunne få flotte naturopplevelser uten at naturmiljøet blir unødig påvirket gjennom slitasje og forstyrrelser.

Kulturminner

Rohkunborri nasjonalpark skal forvaltes på en slik måte at kulturminnene i verneområdet tas vare på.

Oppsyn

Statens naturoppsyn skal hindre miljøkriminalitet i Rohkunborri nasjonalpark gjennom å påse at bestemmelsene i verneforskriften overholdes, samt bistå nasjonalparkforvaltningen i praktisk gjennomføring av tiltak, tilrettelegging og informasjonsarbeid.

3.2 Bevaringsmål

Det overordna målet med forvaltning av verneområder er å sikre verneformålet og verneverdiene mot uønska inngrep og aktivitet. Formålet med vernet av Rohkunborri nasjonalpark er i hovedsak å bevare et stort naturområde med et særegent landskap med det biologiske mangfoldet og de kulturminnene som preger landskapet.

Verneformålet for større verneområder er ofte sammensatt og formulert i overordnet og generelle ordelag, og det er derfor behov for å konkretisere hvilke naturkvaliteter som skal prioriteres og bevares innenfor verneområdet. **Naturkvalitet** er definert som de naturtypene, artene, geologien og landskapet som skal bevares i et verneområde. Som vedlegg til forvaltningsplanen er det definert bevaringsmål for noen naturkvaliteter som forvaltningsmyndigheten synes det er spesielt viktig å ta vare på.

Bevaringsmål definerer den tilstanden man ønsker at en naturkvalitet i verneområdet skal ha. Bevaringsmål skal være målbare og kan for eksempel presiseres gjennom mål for areal eller forekomst av bestemte arter. **Forvaltningsmål** er et samlebegrep for alle målsettinger knyttet til et verneområde. Bevaringsmål er således en presisering av forvaltningsmål knyttet til naturkvaliteter. Fastsetting av bevaringsmål er en løpende oppgave i forvaltningen av verneområder og revisjon av disse vil kunne skje uavhengig av revisjon av hele forvaltningsplanen. Bevaringsmålene for Rohkunborri ligger derfor som et eget vedlegg til denne planen (se [vedlegg 8](#)).

3.3 Trusler mot verneverdiene

3.3.1 Trusler innenfor vernegrensene

Ferdsel og inngrep

Av de viktigste truslene mot verneverdiene kan det deles inn i tekniske inngrep og ferdsel. Verneforskriften for nasjonalparken beskytter mot tekniske inngrep men det gjøres likevel enkelte grep gjennom tilrettelegging og næring.

Et av formålene med vernet innebærer også friluftsliv med liten grad av tilrettelegging. Økt ferdsel kan utgjøre en trussel for flora, fauna, kulturminner og geologiske verdier i verneområdet. Rovfugl og annet vilt kan være utsatt i hekke- og yngleområder.

Ferdselen medfører ikke noen stor utfordring i verneområdet per i dag.

Kunnskap

Mangel på kunnskap kan utgjøre en trussel mot verdier. Det er gjennomført kartlegginger av kulturminner og kulturmiljø i flere omganger i verneområdet. Det er likevel flere områder der denne kunnskapen er mangelfull, noe som kan føre til at ferdsel påvirker på en uheldig måte. Dispensasjoner i enkeltsaker kan også gi en uheldig innvirkning dersom usikkerheten ikke tas tilstrekkelig hensyn til.

Fremmede arter

Det er ikke kjennskap til problemer med fremmede arter i verneområdet. Forekomst av mink langs vatn og vassdrag kan likevel utgjøre en trussel mot hekkende fugl og fiskebestand. Utsetting av fisk kan også være en form for spredning av fremmede arter. I enkelte av innsjøene er det ikke fisk. Dette medfører at krepsdyr finnes i rikt monn. Blant andre er dette viktig for havelle som ofte hekker ved fisketomme innsjøer der det er god tilgang på krepsdyr.

Grotter

Det finnes flere grotter i verneområdet som er kjent og kartlagt blant grotteentusiaster og av formelle institusjoner på oppdrag fra nasjonalparkstyret. Det er likevel trolig flere som ikke er kjent for forvaltningsmyndigheten. Disse er vernet mot fjerning av inventar til eksempel i form av stalagmitter. Det er heller ikke lov å bore eller bryte stein noe som gjerne gjøres i tilknytning til kartlegging og sikring av personer i grottene.

3.3.2 Trusler utenfor vernegrensene

Klimaendringer er trolig en av de større truslene for verneområdet. Erosjon og temperatur kan føre til at vegetasjonen endrer seg. Dette vil videre kunne føre til endringer i økologien og utspredningen av dyrearter. Det forventes også at isbreer/flerårige snøfonner i verneområdet vil minke i størrelsen og utbredelse. Omlegging av bruksmønster fra brukere utenfor området kan medføre økt slitasje gjennom området. Endringer i regelverk vedrørende andre bruksformer kan også påvirke verneområdet.

4 Brukerinteresser

4.1 Verneforskriften og bruken av nasjonalparken

Verneforskriften danner rammen for hva som er tillatt innenfor Rohkunborri nasjonalpark. I den daglige forvaltningen er § 3 «Vernebestemmelser» det sentrale kapitlet i verneforskriften, og noen av punktene under dette bør utdypes. Innholdet i dette kapitlet må sees i sammenheng med § 2 som beskriver formålet med vernet.

Presentasjonen av hver brukerinteresse er organisert slik:

1. **Forvaltningsmål** - et overordnet mål for forvaltningen
2. **Status** for den aktuelle brukerinteressen
3. **Rammer og regelverk** – hva sier verneforskriften om denne brukerinteressen
4. **Kommentarer og utdypninger** til regelverket, basert blant annet på forarbeidene til verneforskriften og forvaltningspraksis
5. **Retningslinjer for forvaltningen** – må ligge innenfor rammene som er gitt i verneforskriften
6. **Tiltak** – beskrivelse av eventuelle tiltak, hvem er ansvarlig og tidsramme

I henhold til naturmangfoldloven § 7 skal prinsippene i §§ 8-12 legges til grunn ved utøvelse av offentlig myndighet, herunder utarbeidelsen av konkrete retningslinjer for saksbehandlingen etter verneforskriften. Det er gjort vurderinger i tråd med nml §§ 8-12 i de delkapitler der det er gjort konkrete avveininger som grunnlag for utøvelse av myndighet. Det må også gjøres vurderinger i den enkelte sak.

Verneverdiene i området ble kartlagt i deler av parken i forbindelse med vern av Rohkunborri nasjonalpark. Disse registreringene sammen med Naturbase og Artskart danner grunnlaget for vurderingene i forvaltningsplanen. Kunnskapsgrunnlaget er oppsummert i kapittel 2. I tillegg vil forvaltningas egen kunnskap om effekter og konsekvenser av ulike aktiviteter og tiltak tillegges vekt. Kravet til kunnskapsgrunnlag jf. nml § 8 vurderes å være tilstrekkelig til å vurdere effekten av tiltakene i planen når det gjelder de kartlagte områdene. For områder som ikke er kartlagt, må føre-var-prinsippet i nml § 9 tillegges betydelig vekt. Samlet belastning skal alltid tillegges vekt i verneområder (nml § 10), og det er et overordnet mål å holde den samlede belastningen på verneverdiene i nasjonalparken på et nivå som ikke forringer verneverdiene på lang sikt.

4.2 Reindrift

Forvaltningsmål – reindrift

Rohkunborri nasjonalpark benyttes i dag og skal i fremtiden fortsatt kunne nyttes til reindrift. Ivaretagelse av naturgrunnet innenfor nasjonalparken er viktig for samisk kultur og næringsutnyttelse. Forvaltningsmyndigheten skal så langt det er mulig støtte opp om og ta hensyn til reindriften innenfor verneforskriften.

Status

Funn tilbake til yngre steinalder og fram til i dag tyder på at områdene som nå inngår i verneområdet har vært brukt i fangst og reindrift i lang tid.

Under dette kapitlet omtales årstidsbeitene i området generelt slik de brukes i dag, deretter bruken til de forskjellige distriktene.

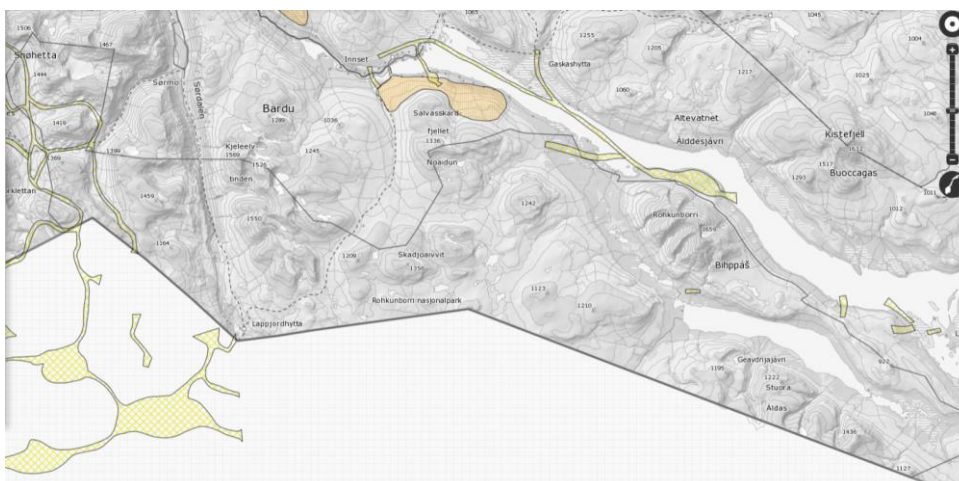
Det er i dag tre reinbeitedistrikter som har beiterettigheter på sørsiden av Altevatnet etter norsk lov: Altevatn-Hjertind, Gielas og Talma sameby (svensk sameby).

Det har siden 2005 vært uenighet mellom Norge og Sverige om grenseoverskridende beiterettigheter etter at reinbeitekonvensjonen mellom Norge og Sverige fra 1972 opphørte. Norge har videreført konvensjonen fra 1972 i reindriften av 2007, mens Sverige forholder seg til Lappekodicillen fra 1751 (Landbruksdirektoratet, 2016).

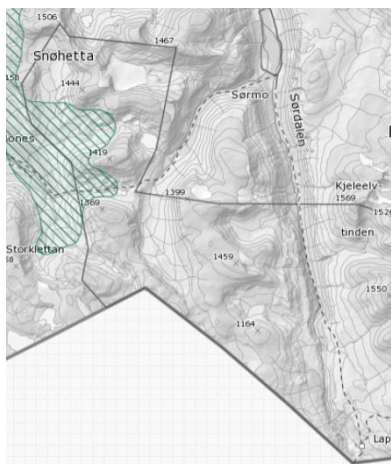
Gielas og Altevatn-Hjertind reinbeitedistrikter har ifølge norsk lov rett til årstidsbeiter i verneområdet.

Gielas har beiterett vest for Sjørdalen, mens Altevatn-Hjertind har rett til høstvinterbeite og vinterbeite øst for Sjørdalen i verneområdet (figur 4.2.1-4.2.6). Beiteforholdene varierer med været og klimaendringer, slik at bruken av beiteområdene også varierer.

Talma sameby har sommerbeite i verneområdet 1. mai-14. september (figur 4.2.7).

Figur 8: Kartet viser flytteleier og oppsamlingsområder for hhv Gielas og Altevattn-Hjerttind reinbeitedistrikt vest og øst for Sørtdalen. For Altevattn-Hjerttind har ikke de aktuelle områdene vært i bruk seinere år.

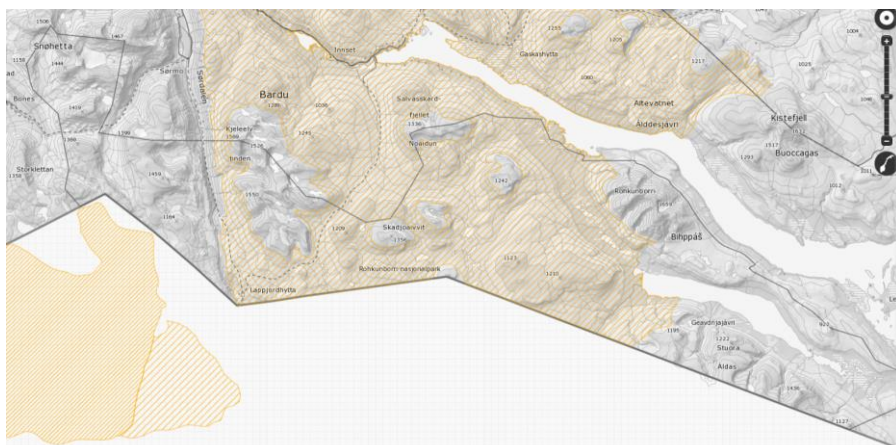

Figur 9: Vårbeiteområde for Gielas reinbeitedistrikt.

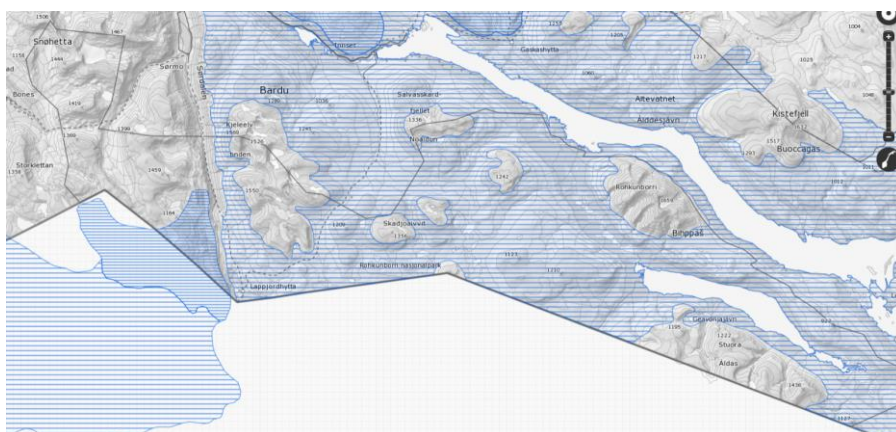

Figur 10: Sommerbeite for Gielas.

Figur 11: Høstbeite for Gielas.

Figur 12: Høstvinterbeite for Gielas og Altevatt-Hjertind hhv vest og øst for Sørtdalen.

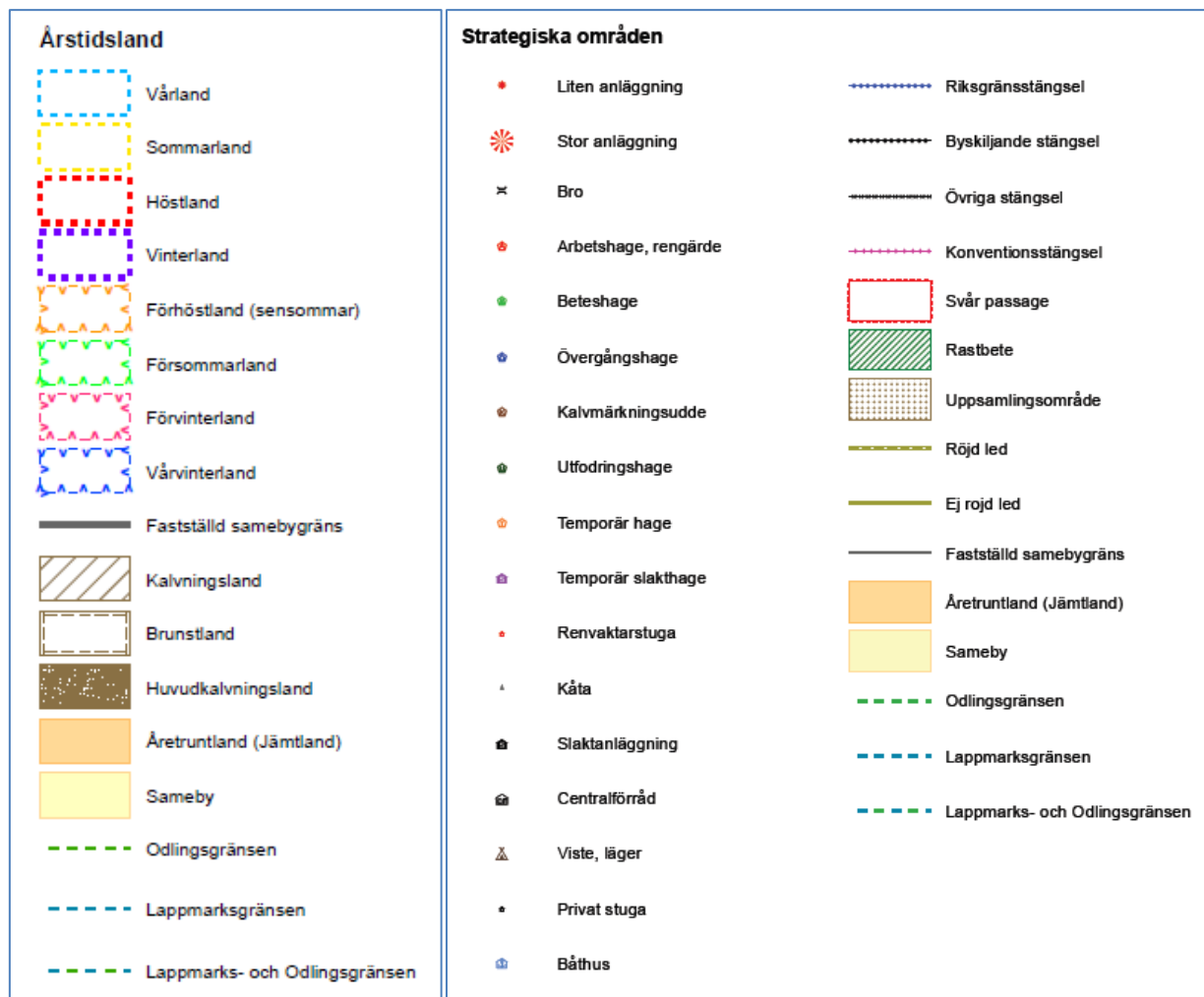
Figur 13: Vinterbeiteområder for Gielas og Altevatt-Hjertind hhv vest og øst for Sørtdalen.

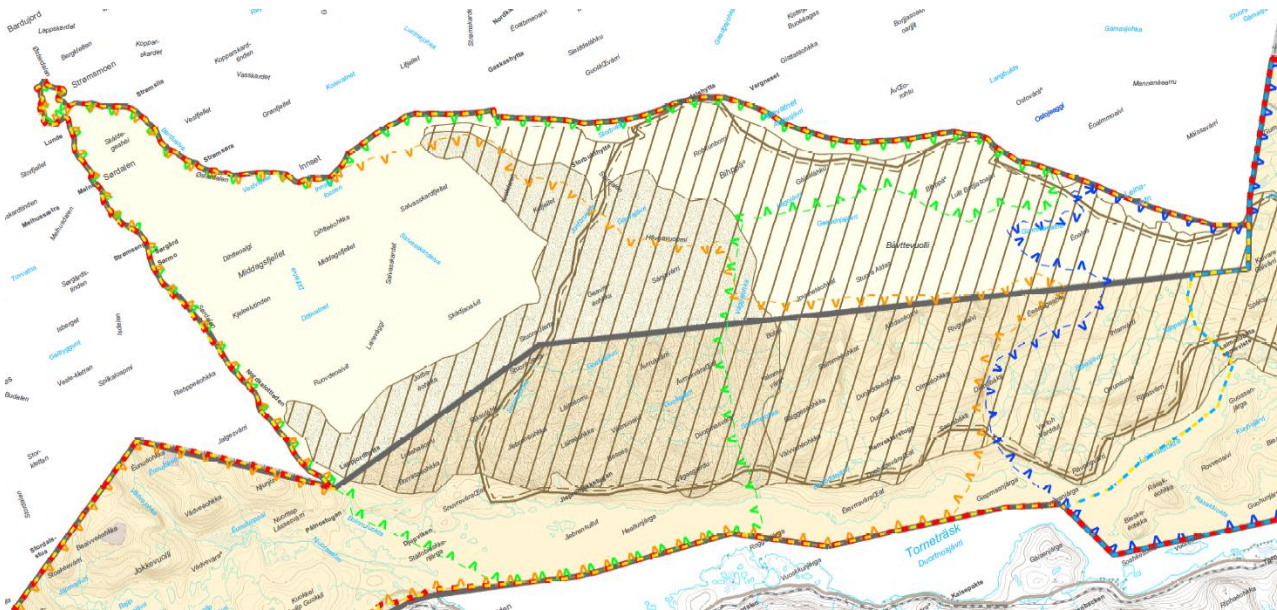
Figur 14: Sommerbeite (1. mai – 14. september) for Talma sameby sør for Altevattet (Sametinget, 2018).

Talma sameby

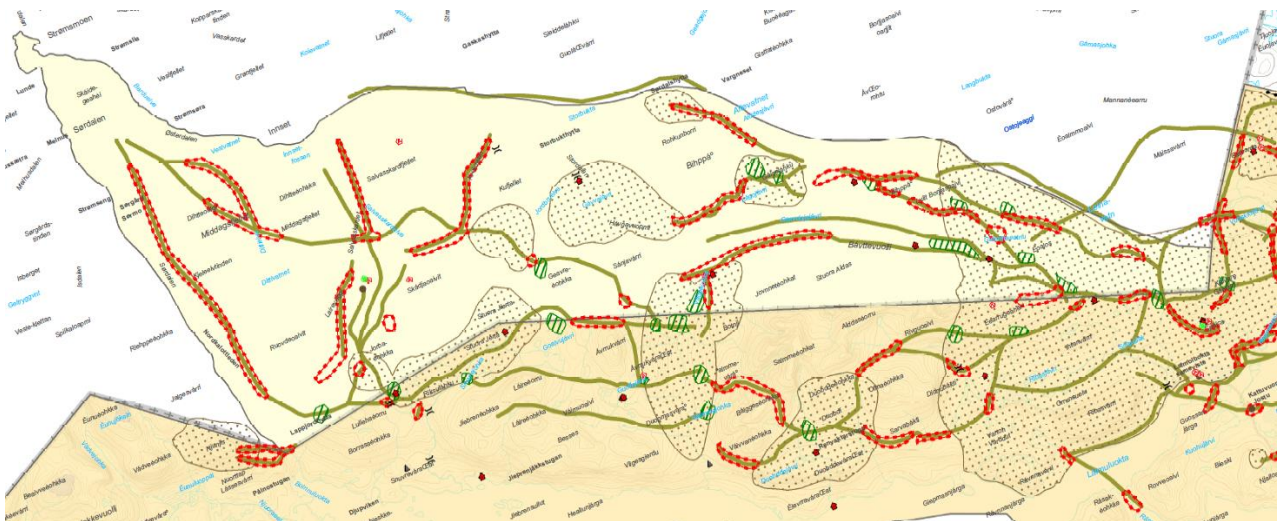
Det vises til kongelig resolusjon vedrørende Talmas bruk av områdene. Kartene beskriver Talmas bruk av områdene gjennom sesongen (Sametinget, 2018).

Figur 15: Tegnforklaring (Sametinget, 2018).

Figur 16: Talmas bruk av reinbeite i Norge (sametinget, 2018).

Figur 17: Talmas bruk av reinbeite i Norge (Sametinget, 2018).

Dagens bruk av Gielas reinbeitedistrikt i Rohkunborri

Norsk og svensk bruk av områdene vest for Sør dalen opphørte i 1964. Gielas etablerte drift i dagens reinbeitedistrikt fra april 1965 (J.A. Eira, pers.komm., 31. januar 2020).

Dagens bruk av Altevatt-Hjerttind i Rohkunborri

Altevatt-Hjerttind kom i tidsrommet 1963-1964 til Hjerttind-området fra Mauken/Andersdalen/Tromsdalen. Etter distriktstildeling i 1963 var Altevattnet og Dividalen definert som vinterbeite for norsk reindrift. Altevatt-Hjerttind tok i bruk

Altevatnet i 1972 etter reinbeitekonvensjonen mellom Norge og Sverige trådte i kraft. Reindriftsutøvere i Altevatn-Hjerttind kom opprinnelig fra Vest-Finnmark til Troms i 1950 og 1956 (P.M. Oskal, pers.komm., 31. januar 2020).

Rammer og regelverk

Reindriftsnæringen og retten til å drive reindrift reguleres gjennom "Lov om reindrift" og dens forskrifter. I tillegg har hevd og alders tids bruk betydning, jf. Høyesteretts avgjørelser i Rt. 2001 s. 769 (Selbu-dommen) og Rt. 2001 s. 1229 (Svartskog-dommen). Talmas rett til sommerbeite i Altevass-området er slått fast i Altevannsdømmen fra 1968 (Rt.-1968-429).

Reindriften skal i all hovedsak reguleres gjennom reindriftsloven, men hvis dette kommer i konflikt med verneforskriften for Rohkunborri nasjonalpark vil verneforskriften være bestemmende.

Rammer og regelverk for reindriftsnæringen (verneforskriften – se vedlegg 1):

I formålsbestemmelsen presiseres det at *Formålet omfatter også bevaring av det samiske naturgrunnlaget*, jf. § 2 siste ledd.

Vern mot inngrep i landskapet (§ 3 punkt 1.1)

Området er vernet mot inngrep av enhver art, herunder oppføring av varige eller midlertidige bygninger, anlegg og innretninger, hensetting av campingvogner, bobiler og maskiner, etablering av oppdrettsanlegg, opplag av båter, gjerder og anlegg, vegbygging, bergverksdrift, vassdragsregulering, graving, utfylling og henleggelse av masse, sprenging og boring, bryting av stein, mineraler og fossiler og fjerning av større stein og blokker, mineraler eller fossiler, fjerning eller ødeleggelse av inventar i grotter, drenering og annen form for tørrlegging, nydyrking, bakkeplanering, fremføring av luft- og jordledninger, bygging av bruer og klopper, oppsetting av skilt, opparbeiding og merking av stier, løyper o.l.

I nasjonalparker er det et generelt vern av landskapet. Alle inngrep, både varige og midlertidige, er i hovedregelen forbudt. At opplistinga ikke er uttømmende innebærer også et forbud mot lignende inngrep eller tiltak.

Vegetasjon

Vern av plantelivet (verneforskriftens § 3 pkt 2.1)

Vegetasjon, herunder døde busker og trær, er vernet mot all skade og ødelegging.

Bestemmelsene i punkt 2.1 er ikke til hinder for:

- Beite (pkt 2.2 a)
- Bruk av tørre kvister til bål (pkt 2.2 b)
- Reindriftens hogst av bjørk til brensel og til vedlikehold av reingjerder og annet reindrifutstyr i henhold til forvaltningsplan (pkt 2.2 e)
- Uttak av materialer til duodji (samisk tradisjonell husflid, bruksgjenstander og redskaper m.m.), skjæring av suoinnit (skohøy) og uttak av duorggat (gulvris til gammer og lávvuer) (pkt 2.2 f)

All vegetasjon i nasjonalparken er i utgangspunktet fredet. Bestemmelsen er ikke til hinder for reinbeite. Regulering av reintall og beitetider ligger under Landbruksdirektoratets myndighetsområde. Länsstyrelsen i Norrbotten regulerer reintall for de svenske samebyene i Troms.

Som rettighetshaver til å drive reindrift i nasjonalparken kan man:

- Bruke nasjonalparken til reinbeite
- Bruke beltekjøretøy på vinterføre i forbindelse med reindrift
- Ta ut bjørk til brensel og til vedlikehold av reingjerder og annet reindriftsutstyr etter retningslinjer gitt i forvaltningsplanen
- Ta ut materialer til duodji, duorggat og skjære suonit
- Jakte og fiske etter reindriftsrettens regler

Tiltak og aktiviteter det må søkes tillatelse til:

- Nødvendig bruk av terrengkjøretøyer på barmark i forbindelse med reindrift
- Nødvendig landing og lavtflyging med helikopter i forbindelse med reindrift
- Ombygging og utbygging av eksisterende bygninger
- Oppføring av bygninger og anlegg i forbindelse med reindrift
- Riving av gamle bygninger, anlegg og innretninger og oppføring av nye med samme størrelse og for samme bruk
- Bygging av bruer og klopper
- Bruk av drone i reindriftsøyemed

For reindriften kan det gis flerårige tillatelser for bruk av terrenggående barmarkskjøretøy ut fra reinbeitedistriktets bruksregler og distriktsplan i henhold til reindriftsloven (for norske reindriftsutøvere) og egengodkjent plan for motorisert ferdsel forankret i forvaltningsplanen (for svenske reindriftsutøvere knyttet til Talma sameby).

Retningslinjer for forvaltningen – reindrift

- a) Bygg og anlegg i reindriften – se retningslinjer i [kapittel 4.8](#).
- b) Reindrift og motorferdsel (inkl. droner) – se retningslinjer i [kapittel 4.7](#).
- c) For jakt og fiske etter reindriftsrettens regler – se retningslinjer i [kap. 4.4](#).
- d) Uttak av vegetasjon:
 - a. Bjørk til brensel og til vedlikehold av reingjerder og annet reindriftsutstyr:
 - i. Hogst og transport skal skje så skånsomt som mulig.
 - ii. Reindriften oppfordres til å følge Statskogs retningslinjer for hogst ([vedlegg 7](#)).

Tiltak reindrift

1. Innarbeide informasjon om reindriften i informasjon om nasjonalparken, spesielt om hensynsfull ferdsel i forbindelse med sårbare perioder og viktige beiteområder. Ansvarlig: nasjonalparkstyret. Tidsramme: 2020-2021.
2. Gjennomføre jevnlig dialogmøter med faglig rådgivende utvalg, der reindriften er representert. Ansvarlig: nasjonalparkstyret.
3. For motorferdsel, se tiltak i kapittel 4.7.
4. For byggverk og anlegg, se tiltak i kapittel 4.8.

4.3 Landbruk utenom reindrift

Forvaltningsmål – utmarksbeite utenom reindrift

Utmarksbeiting er tillatt. Forvaltningsmyndigheten skal ta hensyn til og støtte opp om bruk av nasjonalparken til utmarksbeite innenfor rammen av verneforskriften og formålet med vernet.

Kveg på beite innerst i Isdalen hentes hjem på høsten (foto: Tor Einar Bones)

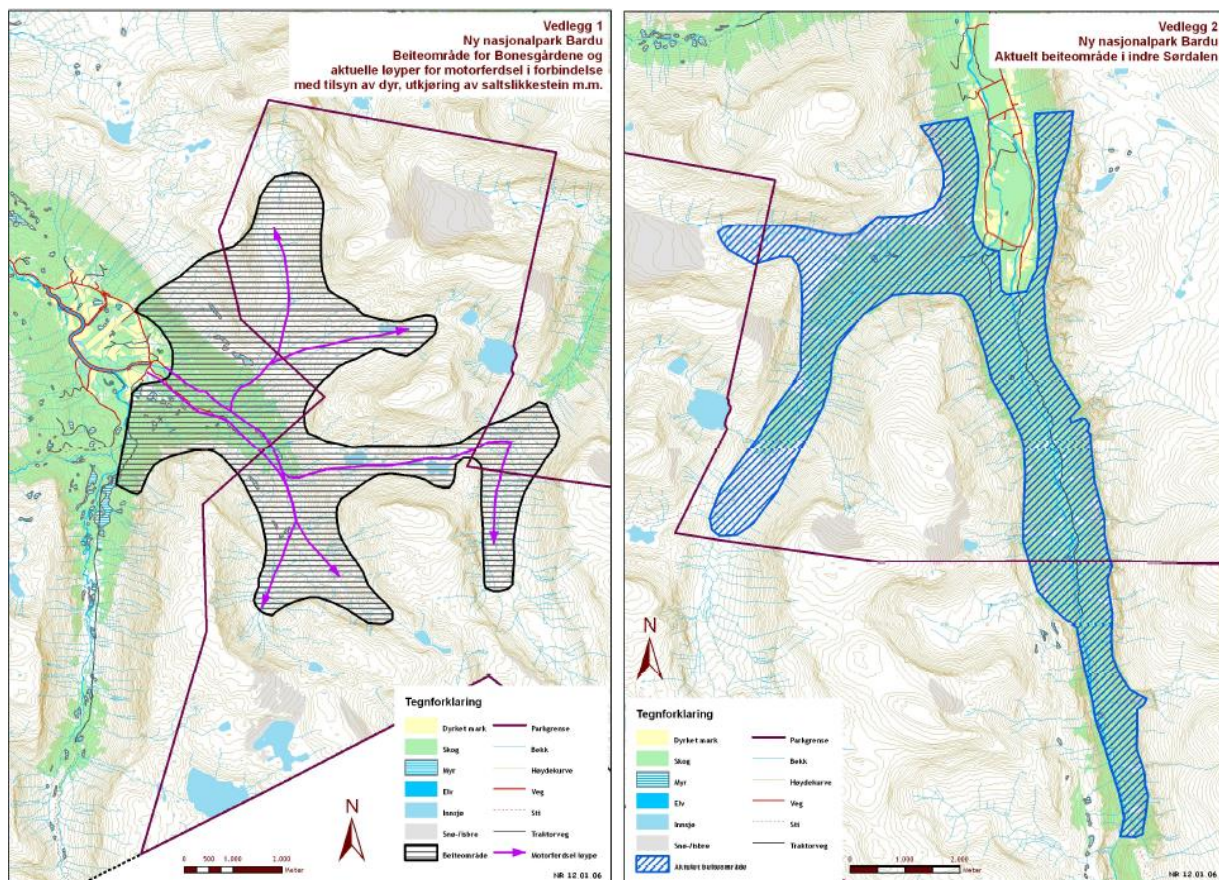
Status

Det beiter storfe i nasjonalparken vest for Sørдалen. Dyrene slippes på utmarksbeite når snøen har smeltet og det finnes beite. Etter hvert som det tiner høyere i terrenget følger dyrene etter. De går da også over skardet ved Bones eller forbi Budalsvatn til Isdalen. På høsten hentes ungdirene inn.

Rammer og regelverk

I utkast til forskrift var det et punkt som kunne regulere eller forby beiting. Dette ble tatt ut og omtales i kongelig resolusjon. Det er ikke begrensning i verneforskriften for beitebruk.

Utmarksbeite utenom reindrift reguleres gjennom beiteloven. Utmarkskommisjonen for Nordland og Troms, herunder for området Snøhetta-Rubben, slår fast at gårdene som støter til Statens eiendom har rett til utmarksbeite på statsgrunn, der antallet dyr begrenses til det antallet som kan vinterføs på gården (Rettsbok for Sør-Troms jordskifterett, 1999-2/6, s. 14).

Figur 18: Beiteområder i tilknytning til nasjonalparken i Salangsdalen og Sørtdalen.

Retningslinjer for forvaltningen

For landbruk og **bygninger/anlegg**, se [kapittel 4.8](#) om anlegg og byggverk.

For landbruk og **motorferdsel**, se [kapittel 4.7](#) om motorferdsel.

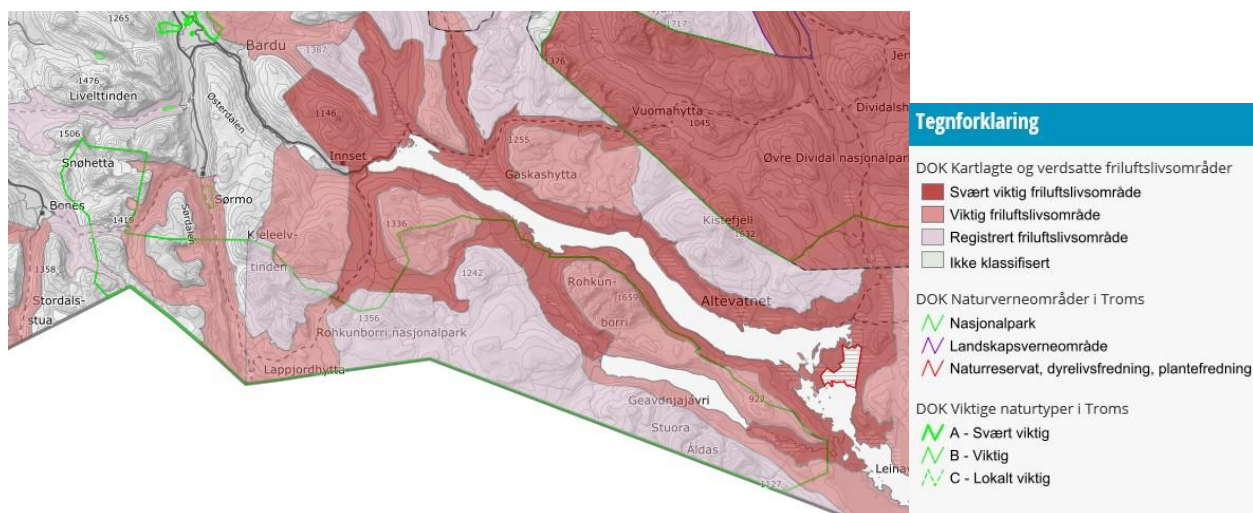
4.4 Friluftsliv, jakt og fiske

Forvaltningsmål – friluftsliv

Besøkende til Rohkunborri nasjonalpark skal gis anledning til naturopplevelse gjennom utøvelse av naturvennlig og enkelt friluftsliv med liten grad av teknisk tilrettelegging.

Status

Det er gjennomført kartlegging av områdenes betydning for friluftsliv i Bardu kommune etter gradering. Bygninger som er åpne for allmennheten omhandles i [kapittel 4.8](#) om anlegg og byggverk. Transport til hytter og gammer omtales under [kap. 4.7](#) om motorferdsel.

Figur 19: Kartlagte og verdsatte friluftslivsområder, samt viktige naturtyper i Troms (Troms og Finnmark fylkeskommune).

I tilknytning til nasjonalparken er det områdene rundt Altevattnet, deler av Leina og Geavdnjávri, samt Stordalen og Salvasskardet, som er de viktigste arealene for friluftsliv. Sør-dalen, Budalen og Altevattnet er innfallsporner til nasjonalparken. For oversikt over tilrettelegging og informasjonspunkter, se [kap. 4.4.4](#).

Vinterstid er Salvasskardet, Krokalden, Stordalen og Bihppáš-Eartebeal mest brukt som ferdselsårer inn i verneområdet. Vinterruta til Nordkalottruta går gjennom Krokalden mellom Lappjordhytta og Gaskashytta. Alternativt kan en følge Salvasskardet mellom Lappjordhytta og Altevasshytta. På strekningen Bihppáš-Eartebeal merkes dispensasjonstrasé for snøskuter, se [kap. 4.4.2](#) og [4.7](#).

Sommerstid er Sør-dalen, Salvasskardet og Røkskardet de mest brukte ferdselsårene inn i nasjonalparken. Sommerruta til Nordkalottruta går gjennom Salvasskardet mellom Lappjordhytta og Altevasshytta. Det er i tillegg merket sti fra Sør-dalen til Lappjordhytta.

Miljødirektoratet krever i tillegg til forvaltningsplan også at det utarbeides besøksstrategi for større verneområder. Hensikten er «å planlegge mer systematisk for hvordan man vil ta imot de besøkende på en god måte, og på en slik måte at det ikke går ut over naturverdiene» (Veileder til enkel besøksstrategi, 2019). Strategien skal balansere mellom ivaretagelse av vernet og tilrettelegging for besøk og bruk, der hensynet til ivaretagelse av naturverdiene veier tyngst.

Besøksstrategien for Rohkunborri nasjonalpark ligger som et vedlegg til denne forvaltningsplanen ([vedlegg 9](#)). I besøksstrategien står det nærmere om besøkstetter og -undersøkelser. Det anslås at omkring 1.000 mennesker besøker nasjonalparken årlig. Områder for kanalisering av besøkende omtales også i besøksstrategien på bakgrunn av naturfaglig vurdering av sårbarhet.

4.4.1 Ferdse

Rammer og regelverk for ferdsel

I formålsbestemmelsen presiseres det at *Allmennheten skal gis anledning til naturopplevelser gjennom utøving av tradisjonelt og enkelt friluftsliv med liten grad av teknisk tilrettelegging*, jf. § 2 siste ledd.

Ferdsel, jf. verneforskriftens § 3 punkt 5:

5.1 Generelt om ferdsel

All ferdsel skal skje varsomt og ta hensyn til natur, vegetasjon, dyreliv og kulturminner.

5.2 Organisert ferdsel

Bestemmelsene i denne forskrift er ikke til hinder for organisert turvirksomhet til fots så lenge naturmiljøet ikke blir skadelidende.

Organisert ferdsel og ferdselsformer som kan skade naturmiljøet må ha særskilt tillatelse av forvaltningsmyndigheten. Nærmere retningslinjer gis i forvaltningsplan.

5.3 Organisert bruk av hest og sykling

Sykling og organisert bruk av hest er tillatt på veier, samt traseer som er godkjent for slik bruk i forvaltningsplanen

5.4 Regulering av ferdsel

Innenfor nærmere avgrensa deler av nasjonalparken kan Miljødirektoratet ved forskrift regulere eller forby ferdsel som kan skade naturmiljøet.

5.5 Omlegging av stier

Av hensyn til naturmiljøet og kulturminner kan forvaltningsmyndigheten legge om eller kreve fjernet merking av stier og løyper.

5.6 Generelle unntak for ferdsel

Reglene i punkt 5 gjelder ikke nødvendig ferdsel ved gjennomføring av militær operativ virksomhet og tiltak i samband med ambulanse-, politi-, brannvern-, rednings- og oppsynsvirksomhet, samt gjennomføring av skjøtsels- og forvaltningsoppgaver bestemt av forvaltningsmyndigheten

Definisjon av organisert ferdsel

Ferdsel betraktes som organisert når en person, organisasjon eller virksomhet har planlagt, koordinert eller arrangert en aktivitet for en gruppe deltakere, en aktivitet som er kunngjort/markedsført på forhånd, eller en aktivitet som gjentas. Dette omfatter blant annet utsetting av poster for topptrim, idrettsarrangement, større teltleirer over tid, organisert trening i store grupper og klatring i store grupper med fjellførere.

Organisert ferdsel og ferdselsformer som kan skade naturmiljøet

Organisert ferdsel og ferdselsformer som kan skade naturmiljøet må ha særskilt tillatelse av forvaltningsmyndigheten (§ 3 pkt 5.2). Søknad sendes til nasjonalparkstyret og behandles av styret eller forvalter der styret har delegert myndighet. Se [kapittel 6.1](#) for generelle retningslinjer for saksbehandling.

Store grupper til fots

Organisert turvirksomhet til fots er tillatt så lenge naturmiljøet ikke blir skadelidende. Forskriften fastslår at nærmere retningslinjer skal gis i forvaltningsplanen.

Organisert turvirksomhet til fots og på ski er tillatt uten søknad for grupper på inntil 12 personer. For grupper med størrelse fra 12 personer er organisert turvirksomhet søknadspliktig når overnatting i nasjonalparken skjer utenom hytte.

Organisert turvirksomhet til fots og på ski for grupper med størrelse fra 12 personer er tillatt uten søknad når:

1. Grappa ikke overnatter i nasjonalparken.
2. Grappa overnatter i hytte i nasjonalparken.
3. Grappa er en skoleklasse i undervisningsøyemed.

Skriftlig søknad sendes nasjonalparkstyret.

Forsvaret er unntatt denne bestemmelsen, og militær ferdsel er søknadspliktig. Det kan innvilges tillatelse etter søknad for militære grupper på inntil 15 personer til fots eller på ski. Se [kap. 4.11](#) for ytterligere retningslinjer for Forsvaret.

Ferdsel med hund

Ferdsel med hund er i utgangspunktet en del av friluftslivet og dermed en del av verneformålet. Ferdsel med hund foregår på mange måter til alle årstider. I verneområdene treffer en på gjeterhunder i reindrifta, turgåere med kløvthunder, jegere med jakthunder, profesjonelle reiseoperatører med mange trekkhunder, eller isfiskere med en hund eller to fremfor en pulk på tur innover fjellet.

Friluftsliv med hund er regulert på flere måter. I perioden 1. april til 20. august er det båndtvang, også i verneområdene. I den perioden skal alle hunder som ikke er i tjeneste være under kontroll av fører og holdes i bånd. Eksempel på hunder som er i tjeneste kan være ettersøkshunder, gjeterhunder, eller fuglehunder som brukes til innsamling av data (rypetaksering).

Ifølge reindriftsloven § 65 skal de som ferdes i område hvor rein beiter, plikter å vise hensyn og opptre med varsomhet slik at reinen ikke unødig uroes eller skremmes under beiting, flytting mv. Særlig hensyn skal vises i forbindelse med reinens brunsttid, kalving, merking, skilling og slakting.

Friluftsliv med hund kan by på flere utfordringer. På flere av Troms turlag sine hytter er det ikke tillatt å ta med hund inn i hytta av hensyn til allergikere. Turlaget har de siste årene begynt å legge til rette for opphold med hund på flere av sine hyttetun. På Lappjordhyttene er det anledning til å ta hund inn i gangen/vedskjåen i den minste hytta.

Ferdsel med hundespenn i verneområdene er økende og skaper en del utfordringer. Enkelte hunder lager mye hundeglam ved fôring og oppstalling, eller ved påseling før kjøring. Hundeglam og uling vil kunne skade naturmiljøet ved at fugler og dyr trekker unna støykilden og ut av områdene de befinner seg i. Det er blant annet hevdet at uling og gjøing trolig vekker urinstinker i reinsdyra, som blir forstyrret og trekker ut av dalgangene og opp i høyfjellet. I høyfjellet er forholdene for kalving dårligere enn i lavereliggende strøk.

Støyen fra hunder som lager mye lyd bærer langt i fjellet og kan virke forstyrrende på andre friluftsfolk som er i fjellet for å nyte «det stille rom». Å bringe med seg hunder som gjør eller uler i lange perioder av døgnet, er derfor nødvendigvis ikke forenelig med verneformålet og er en ferdselsform som i den sårbare perioden på våren kan skade naturmiljøet.

Definisjon av hundekjøring

Med hundekjøring forstås her ferdsel med hund der en person har med seg, trekkes av, går med, eller på annet vis kontrollerer mer enn to hunder, til fots, på ski eller på slede.

Både organisert og uorganisert hundekjøring regnes derfor som ferdselsformer som kan skade naturmiljøet, herunder det samiske naturgrunnet (reinenes kalving).

Retningslinjer for forvaltningen

Organisert hundekjøring må søke særskilt tillatelse av forvaltningsmyndigheten. Søknad sendes til nasjonalparkstyret. Ved behandling av søknader skal hensynet til det samiske naturgrunnet vektlegges i tråd med naturmangfoldlovens § 14.

Uorganisert hundekjøring vurderes til ikke å ha skadepotensiale på naturmiljøet vinterstid før 1. mai.

Rundt 1. mai trekker tamrein fra Talma sameby over grensa til Norge langs Eartebealjávri, Geavdnjajávri og Stordalen mot Salvasskardet for å kalve. I tillegg har Gielas reinbeitedistrikt noe rein som kalver i området i nærheten av Bones. Det vurderes slik at hundekjøring potensielt kan skade naturmiljøet, herunder det samiske naturgrunnlaget, ved å forstyrre reinen i kalvingsområdene.

Inntil godkjent forvaltningsplan kom på plass, har det derfor vært nødvendig også for uorganisert hundekjøring å søke tillatelse fra forvaltningsmyndigheten for ferdsel etter 1. mai. I likhet med behandling av søknader om organisert hundekjøring, skal det samiske naturgrunnlaget vektlegges, i tillegg til at det skal vektlegges god dialog med Talma sameby og Gielas reinbeitedistrikt (vedtak av 20.3.2019).

Uorganisert hundekjøring vil fortsatt være søknadspliktig etter 1. mai.

Tiltak hundekjøring

Informasjon om reindrift og hundekjøring innarbeides i plan for tilrettelegging. Det er satt opp skilt med informasjon om retningslinjer for ferdsel med hund på hundeparkeringa nedenfor demninga ved Altevatnet og ved nasjonalparkgrensa i Storbukta.

Organisert bruk av hest og sykling

Organisert bruk av hest og sykling er tillatt på veier, samt traseer som er godkjent for slik bruk i forvaltningsplanen (§ 3 pkt 5.3).

Det finnes en vei i nasjonalparken; den gamle kjerrevegen i Sør-dalen. Her er det tillatt med sykling og organisert bruk av hest frem til kjerrevegen går over til sti, ca. 1 km før Kjelelva (1,5 km innenfor nasjonalparkgrensa).

Figur 20: Tillatt trasé (inntegnet hel rød linje) for organisert bruk av hest og sykling. Fra Norgeskart, 2022.

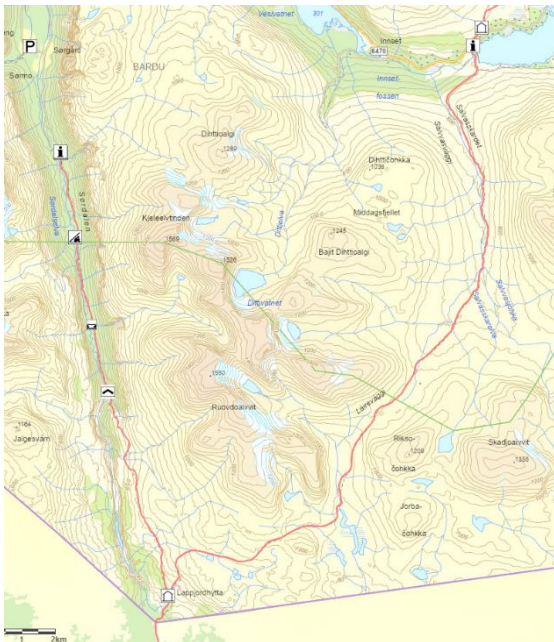
Sykling

El-sykkel er i verneområder definert som motorkjøretøy og er ikke tillatt innenfor nasjonalparken.

Sykling er tillatt på merka sti mellom Salvasskardet og Sør dalen, og etter merka sti fra Bones til Hotell Hilton i Budalen (**merknad: ikke merket per dags dato**). Sykling skal i likhet med all ferdsel foregå varsomt og ta hensyn til natur, vegetasjon, dyreliv og kulturminner, jf. forskriftens § 3 pkt 5.1.

Åpningen av gitte traseer for sykling skal evalueres ved revidering av forvaltningsplanen. Forvaltningsmyndigheten kan når som helst stenge gitte traseer for sykling av hensyn til naturverdiene.

Organisert sykling kan tillates på ovennevnte traseer for grupper på inntil 12 personer/sykler etter søknad. Av hensyn til det samiske naturgrunnet, herunder samling og merking av kalver, vil det ikke gis tillatelse til organiserte turer i kalvemerkingstiden. Kalvemerking begynner vanligvis i begynnelsen av juli måned. Skriftlig søknad sendes nasjonalparkstyret.

Figur 21: Merket sti Sør dalen-Salvasskardet i rødt, godkjent for sykling. Fra Naturbase, 2022.

Figur 22: Kjørespor Budalen i rødt, godkjent for sykling (**merknad**). Fra Norgeskart, 2022.

Retningslinjer for ferdsel i Rohkunborri nasjonalpark:

- All ferdsel skal foregå varsomt og ta hensyn til natur, vegetasjon, kulturminner og dyreliv.
- Unngå å forstyrre dyr og fugler, hold avstand.
- Du kan plukke bær, sopp og planter til eget bruk, men ikke planter som er rødlistet.

- Du kan plukke døde kvister til bål, men la større, døde trær være – de er viktige for nedbrytere.
- Vis hensyn til kulturminner, disse har en automatisk fredningszone på fem meter.
- Sporløs ferdsel – ta med deg eget og annet søppel som du finner på turen.

Hest

I følge forskriftens § 3 pkt 5.3 er organisert bruk av hest tillatt på vei, samt traseer godkjent i forvaltningsplanen.

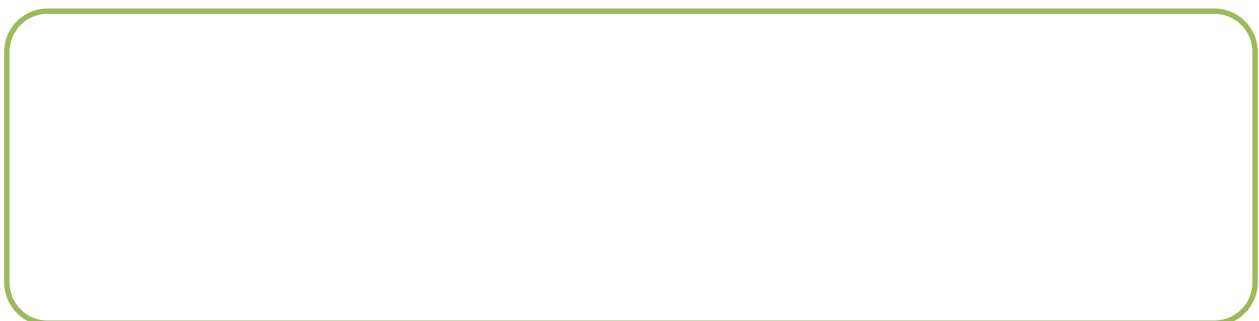
Det finnes som nevnt ovenfor en vei i nasjonalparken; den gamle kjerrevegen i Sjørdalen. Her er det tillatt med organisert bruk av hest frem til ca. 1 km før Kjeleva der kjerrevegn går over til sti (1,5 km fra grensa, se figur 4.4.1.1).

Uorganisert bruk av hest er tillatt etter friluftslovens rammer, som sier at ride- eller kløvhest er tillatt på veg eller sti i utmark og over alt på fjellet, når det skjer hensynsfullt og med tilbørlig varsomhet (friluftsloven § 2).

Utover vegen i Sjørdalen er det ikke tillatt med organisert bruk av hest i Rohkunborri nasjonalpark.

4.4.2 Jakt og fiske

I dette kapittelet beskrives regelverket og mulighetene til jakt og fiske i Rohkunborri nasjonalpark.

Reindriftens rett til jakt og fiske

Reindriftsloven § 26. Jakt, fangst og fiske i det samiske reinbeiteområdet

I det samiske reinbeiteområdet gir rett til å utøve reindrift rett til i forbindelse med lovlig utøvelse av reindrift å drive jakt, fangst og fiske i statsallmenning, i ikke særskilt matrikulert statseiendom og på Finnmarkseiendommens grunn innenfor det reinbeitedistrikt hvor reindriften foregår, på samme vilkår som gjelder for personer som er fast bosatt i den kommune, bygd eller grend hvor allmenningen, statseiendommen eller den aktuelle del av Finnmarkseiendommens grunn ligger. I statens matrikulerte skoger og høyfjellsstrekninger innenfor reinbeiteområde skal reindriftsutøvernes adgang til jakt, fangst og fiske være som den har vært fra gammelt av.

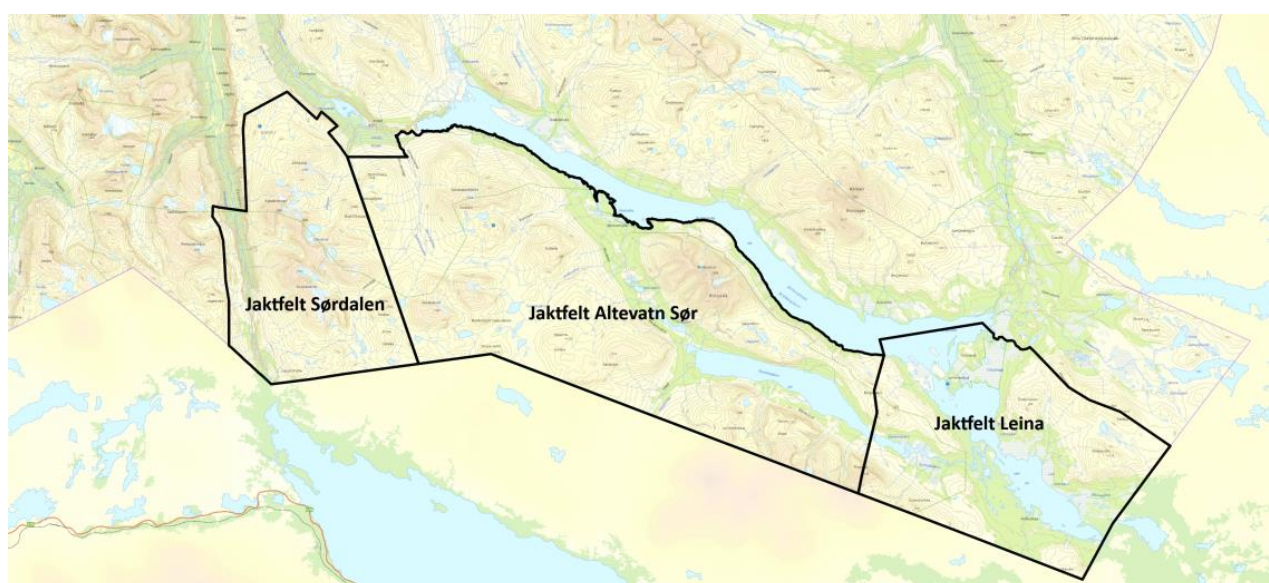
For jakt, fangst og fiske som drives etter bestemmelsene i denne paragraf, skal det ikke betales leie eller kortavgift.

Rohkunborri nasjonalpark ligger i sin helhet på statsgrunn.

Jakt**Elgjakt**

Det er til sammen tre jaktfelt på statsgrunn som går inn i Rohkunborri nasjonalpark. I rekkefølgen som under: Bardu-Sørdalen, Bardu-Altevatn sør og Bardu-Leina. Under året 2022 var det tildelt tre dyr i Sørdalen og for Altevatn sør, mens det var tildelt fem dyr for jaktfelt Leina.

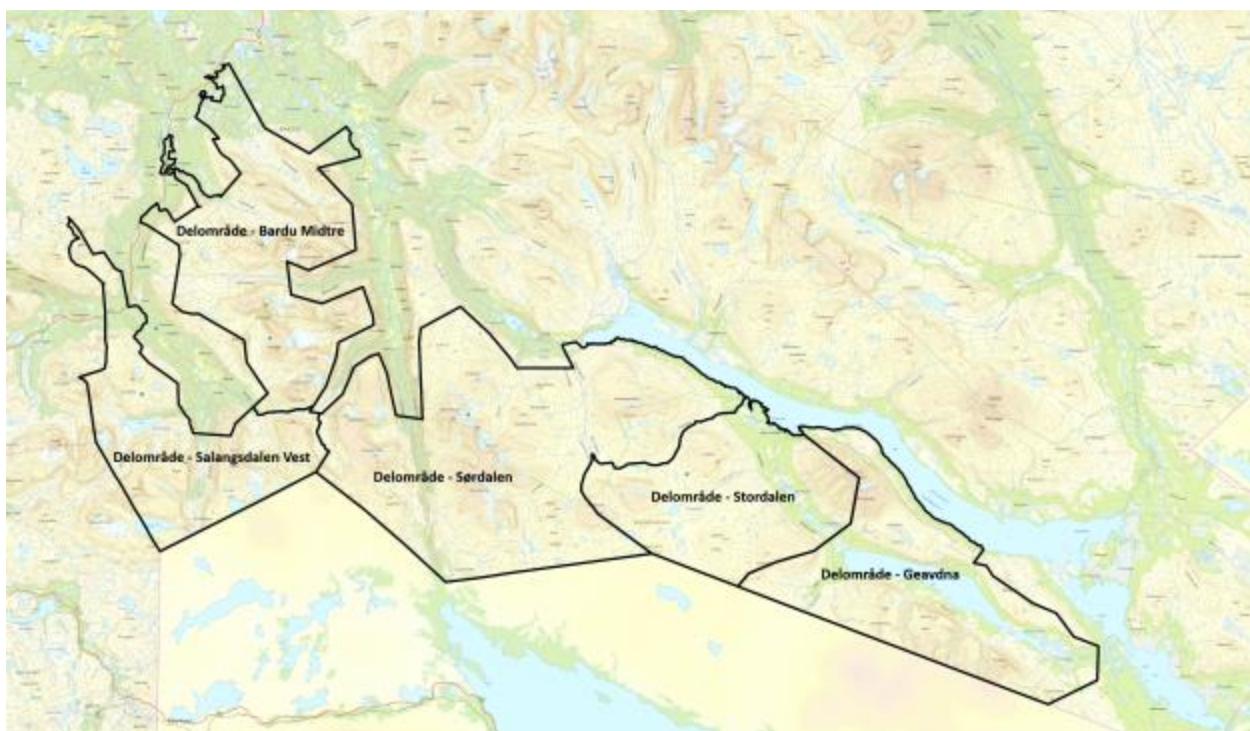
Motorferdsel i forbindelse med jakt omtales i kapittel 4.9.

Figur 23: Jaktfelt storvilt på statsgrunn i Rohkunborri nasjonalpark sør for Altevatnet. Fra Statskog.

Småviltjakt

Det blir jaktet på rype og hare i nasjonalparken. Jakt og fiske forvaltes av Statskog. For å kunne jakte må man ha betalt statlig jegeravgift og jaktkort. Rypejakten er delt inn i forskjellige forvaltningssoner som kan stenges dersom grunneier finner det nødvendig. Lenke til informasjon om rypejakt fra Statskog: <https://www.statskog.no/rypeforvaltning>

Figur 24: Delområder for rypejakt innenfor Rohkunborri nasjonalpark. Fra Statskog.

Fiske

Forvaltningsmål – ferskvannsmiljøer

Det skal ikke settes ut fremmede arter eller gjennomføres tiltak som endrer den naturlige sammensetningen av arter.

Opplag av båt i samsvar med forvaltningsplan omtales i § 3 pkt. 1.3 i) jf. § 5. Dette tas inn under [kap 4.8](#) anlegg og byggverk.

Transport av båt og utstyr med snøskuter på snødekt mark i forbindelse med fiske på Geavdnjajávri omtales i [kap. 4.7](#) om motorferdsel.

Forvaltningsmyndigheten kan ifølge § 3 punkt 3.3 gi tillatelse til:

a) Utsetting av fisk fra lokal fiskestamme hvor dette er gjort tidligere.

Retningslinjer for forvaltningen

I kartlegging som ble gjennomført for konsekvensutredningen fremgår det at det trolig ikke er satt ut fisk i noen vann. Dette er trolig feil. Det er satt ut fisk og trolig forsøkt satt ut fisk i flere vann i nasjonalparken. I hvilken grad man har lyktes kan variere fra vann til vann.

- Der det tidligere er forsøkt satt ut fisk, og man ikke har lyktes, skal det ikke settes ut fisk
- Det kan etter søknad om dispensasjon settes ut fisk i vann der bestanden har gått ut eller ikke lenger er levedyktig
- Kunnskapen skal før utsetting være god og det skal gjennomføres prøvefiske etter godkjent metode

Utsetting av fisk krever tillatelse også etter lov om laks og innlandsfiske. Søknad om utsetting av fisk sendes både nasjonalparkstyret og fylkeskommunen.

4.4.3 Bålbrenning og plukking av bær, planter og sopp

Forvaltningsmål – gammel skog

Gammel urskogpreget bjørkeskog skal få utvikle seg naturlig. Vegetasjonsstruktur, artssammensetning og omfanget av død ved skal opprettholdes. Store døde trær, stående og liggende, skal bevares intakte. Utviklingen og nedbrytingen av disse skal være mest mulig naturstyrt.

Rammer og regelverk

Vern av plantelivet (§ 3 punkt 2.1)

Vegetasjonen, herunder døde busker og trær, er vernet mot all skade og ødelegging. Planting eller såing av trær og annen vegetasjon er forbudt.

Vernebestemmelsene er ikke til hinder for:

- Skånsom bruk av trevirke til bålbrekking (pkt 2.2 b)
- Plukking av bær og matsopp (pkt 2.2 c)
- Plukking av planter som er alminnelig forekommende på stedet til privat bruk (pkt 2.2 d)

All vegetasjon i nasjonalparken er i utgangspunktet fredet. Bestemmelsen om vern av plantelivet er ikke til hinder for bruk av tørre kvister til bål. Plukking av bær og sopp og plukking av vanlige planter til eget bruk er tillatt. Vanlige planter defineres som planter som ikke er rødlistet (se norsk rødliste på nett [her](#)), se også [kapittel 2.4](#) om vegetasjon. I beskrivelsen av skånsom bruk ligger det at man skal opptre aktsomt og gjøre det som er rimelig for å unngå skade på naturen.

Retningslinjer for forvaltningen – bålbrekking og plukking av bær, planter og sopp

- a) Det er lov å plukke planter, bær og sopp som er alminnelig forekommende på stedet til privat bruk
- b) Det er lov å skånsomt bruke trevirke til bålbrekking.
 - a. Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til hogst av bjørk til brensel til hytter, gammer og faste bålplasser i nasjonalparken (pkt 2.3), se retningslinjer i kap. 4.9.
 - b. Til faste bålplasser i eller i tilknytning til nasjonalparken, oppsatt av nasjonalparkstyret, skal det kjøres ved i samarbeid med SNO og Fjelltjenesten.

4.4.4 Tilrettelegging

Forvaltningsmål – inngrep

Alle tekniske inngrep som kan påvirke landskapet eller bidra til å påvirke vannstand i innsjøer og tjern skal unngås.

Bildet t.v. fra parkering og innfallsport på Bones, t.h. fra rasteplass i Storbukta.

Forvaltningsmyndigheten kan ifølge § 3 pkt. 1.3 gi tillatelse til:

- c) Bygging av bruer og legging av klopper
- d) Oppsetting av skilt og merking av stier

Videre ifølge pkt. 4.2 istandsetting, vedlikehold og skjøtsel av kulturminner.

Bestemmelsen gir adgang til nødvendig vedlikehold av stier, løyper, skilt, bruer og lignende i tråd med forvaltningsplan. Vedlikehold innebærer nødvendig arbeid for at stier og infrastruktur skal kunne brukes på en forsvarlig måte.

I verneforskriftens § 3 pkt. 1.2 b) fremgår at vernet ikke er til hinder for: Vedlikehold av stier, løyper, skilt, bruer og lignende i henhold til forvaltningsplan.

Status

Status for allerede påbegynte og/eller fullførte tilretteleggingstiltak er listet opp i kapittel 5.3.1. Ytterligere tiltak er beskrevet i besøksstrategien for Rohkunborri nasjonalpark (vedlegg 9).

Nasjonalparkstyret har valgt å være en aktiv tilrettelegger for enkelt friluftsliv i verneområdet, blant annet med opparbeiding av vei, parkeringsplasser, toalett, rasteplasser med bord og benker, hengebruer, noe stiskjøtsel, samt informasjonspunkter.

Troms turlag har ansvar for merking av Nordkalottruta og stien i Sørtdalen. Grunnet stort arbeidspress med merking andre steder i fylket har imidlertid SNO og nasjonalparkstyret bidratt til merking av disse stiene, samt stien i Isdalen som tidligere har vært merket av Bardu kommune.

Tiltak, plan/status for gjennomføring er beskrevet nærmere i tiltaksplanen (vedlegg 10). Tiltaksplanen er fireårig, men rulleres hvert år.

4.5 Reiseliv

Forvaltningsmål

Rohkunborri nasjonalpark skal kunne benyttes til bærekraftig og miljøtilpasset turisme innenfor rammen av verneformålet og verneforskriften. Besøkende skal kunne få flotte naturopplevelser uten at naturmiljøet blir unødige påvirket gjennom slitasje og forstyrrelser.

Status

Per i dag er det primært tre lokale reiselivsbedrifter som driver hundekjøring inn i nasjonalparken. Totalt er det ytterligere en håndfull bedrifter eller enkeltpersonforetak som har virksomhet som går inn i nasjonalparken eller der personer blir transportert frem til grensen. Bedriftene tilbyr hundekjøring, guidede fotturer, jaktguiding, fiskeguiding, båtutleie og transport ellers. Med unntak av hundekjøringen foregår det meste av aktiviteten på barmark i perioden juli til oktober.

Rammer og regelverk for reiseliv

Reiseliv nevnes ikke spesielt i forskriften for Rohkunborri nasjonalpark. Aktører som tilbyr organiserte turer og aktiviteter i nasjonalparken forholder seg til regelverket for ferdsel, se [kapittel 4.4.1](#). Man skiller i forskriften på om en aktivitet er organisert eller ikke og om ferdselen kan skade naturmiljøet eller ikke.

Alle aktører som tilbyr organiserte turer og aktiviteter i nasjonalparken bør ta kontakt med nasjonalparkforvalter før oppstart, uavhengig av om turen/aktiviteten krever tillatelse fra nasjonalparkstyret eller ikke. Rohkunborri nasjonalparkstyre ønsker å komme i dialog med turoperatørene innenfor nasjonalparken for å informere om verneverdiene og eventuelt styre aktiviteten bort fra sårbare områder, samt at nasjonalparkstyret på denne måten får en viss samlet oversikt over hvor og i hvilket omfang de ulike aktivitetene foregår.

Retningslinjer for forvaltningen – reiseliv

- All ferdsel skal skje varsomt og ta hensyn til vegetasjon, dyreliv, geologi og kulturminner
- Aktiviteten skal bære preg av naturvennlig og enkelt friluftsliv med liten grad av teknisk tilrettelegging

- Økt reiselivsaktivitet skal ikke medføre økning i motorferdselen i området
- All forurensning og forsøpling er forbudt. Avfall skal tas med ut av området.
- All ferdsel bør ta hensyn til reindriften. Ved planlagt aktivitet oppfordres det til å ta kontakt med de berørte distriktene.
- Reiselivsaktører som ønsker å drive organisert ferdsel som kan skade naturmiljøet (se [kapittel 4.4.1](#)) skal søke forvaltningsmyndigheten om særskilt tillatelse. Eventuell tillatelse skal angi vilkår knyttet til ivaretagelse av verneformålet.
- For tiltak som gjelder bygninger og anlegg gjelder retningslinjene i [kap. 4.8](#). Etableringer av nye reiselivsanlegg er ikke tillatt innenfor nasjonalparken.
- Ved tilrettelegging for ferdsel i nasjonalparken, skal forvaltningsmyndigheten søke å finne løsninger som også reiselivsnæringen kan benytte.

4.6 Uttak og bruk av geologiske forekomster

Status

Det er per i dag ingen uttak av mineralforekomster i eller i umiddelbar nærhet til verneområdet.

I konsekvensutredningen av naturmiljøet ble Norges geologiske undersøkelse (NGU) konsultert om mulighetene for funn av økonomisk interessante mineralske ressurser innenfor det aktuelle verneområdet. NGU hadde følgende kommentarer (Larsen et. Al., 2006 - vedlegg 6):

- I den østlige delen dekker nå den foreslåtte nasjonalparken betydelige områder som består av prekambriske bergarter, som er svært lite undersøkt.
- Det er kjent og registrert tre jern-titanium-vanadium-forekomster i en gabbro som krysser Leinavatn. En av registreringene ligger på vestsiden av Leinavatn, innenfor den foreslåtte grensa for nasjonalparken.
 - o Den endelige grensa for nasjonalparken ble justert etter konsekvensutredningen, slik at den nevnte forekomsten på vestsiden av Leinavatn nå ligger utenfor nasjonalparkgrensa.
- På svensk side, noen kilometer lenger mot nordøst, finnes grønnsteiner av arkeisk alder. Denne typen bergarter er kjent for å ha stort potensiale for opptreden av mineralressurser som gull, nikkel og kobber. Imidlertid vet vi lite om hvorvidt disse bergartene også finnes på norsk side av grensa.

Figur 25: Mineralressurser – alle forekomster. Fra NGU (2020).

Forvaltningsmyndigheten kan ifølge §3 pkt. 1.3 gi tillatelse til:

- k) Prøveboring og etablering av nødvendige luftesjakter i forbindelse med underjordisk drift av mineralforekomster med uttakssted utenfor verneområdet.

Retningslinjer til forvaltningen:

Det er på nåværende tidspunkt ikke nødvendig å utarbeide retningslinjer for forvaltningen i tilknytning til uttak av mineralressurser. Når forvaltningsplanen revideres skal dette på nytt evalueres.

4.7 Motorferdsel

Forvaltningsmål

Holde omfanget av motorisert ferdsel i nasjonalparken på et minimum og begrense denne til det strengt nødvendige av nyttekjøring/nyttetransport.

Generelle retningslinjer for forvaltningen der det skal søkes om dispensasjon for motorferdsel:

- I de tilfeller der det også er nødvendig å søke Bardu kommune om tillatelse til motorferdsel skal søker benytte elektronisk søknadsskjema på kommunens hjemmeside. Saksbehandler hos Bardu kommune videresender søknad til behandling i nasjonalparkstyret. Ved søknad om motorferdsel ifm. isfiske på Geavdnjajávri behandler kommunen først søknaden etter motorferdselloven og forskrift for bruk av motorkjøretøyer i utmark og på islagte vassdrag. I alle andre tilfeller der det kreves dispensasjon fra både nasjonalparkstyret og kommunen skal søknad først behandles etter verneforskriften av nasjonalparkstyret.
- Søknader om motorferdsel i nasjonalparken skal være skriftlige, og kjøreruten skal tegnes inn på kart. Behovet for og formålet med motorisert transport må gå fram av søknaden.
- Ved innvilgning av søknader om motorferdsel skal forvaltningsmyndigheten sette vilkår om antall turer, kjøretrasé og tidsrom, og om at SNO kontaktes i forkant av kjøringen. For reindriften kan det gis inntil fireårige tillatelser til bruk av barmarkskjøretøy og helikopter ut ifra reinbeitedistriktenes bruksregler og distriktsplan. Tillatelsene må inneholde presise beskrivelser av kjørebehov; både tidsrom, omfang, arealbruk og type kjøretøy. Faste traséer skal være kartfestet. Ved innvilgning av dispensasjonssøknader fra andre parter enn reindriften, skal søkerne bes om å kontakte berørte siidaer i forkant av kjøringen.
- Ved innvilgning av dispensasjon skal det opplyses om at mislighold kan føre til inndragning av dispensasjon, jf. nml § 67. Det kan settes restriksjoner knyttet til sårbare områder. Det skal brukes kjøretøy som er skånsom mot markoverflaten. Dokumentasjon på dispensasjonen skal medbringes i felt. Ordlyden i tillatelsen må være så presis at det er mulig for SNO å bruke den under oppsyn i felt.
- Eventuelle leiekjørere for reindriften må medbringe skriftlig dokumentasjon i felt. Dette gjelder all leiekjøring, også på snøskuter. Nasjonalparkforvaltningen må på forhånd ha skriftlig beskjed om navn på leiekjørere, tidspunkt for kjøringen og område som blir berørt.
- Bruk av barmarkskjøretøy skal holdes på et minimum, og det bør ikke tillates kjøring i nye områder. Helikopter er et alternativ til barmarkskjøretøy som bør benyttes hvis hensiktsmessig. I de enkelte tilfellene hvor transporten av varer kan foretas på vinterføre skal dette gjennomføres.
- Transport av personer samt transport av mat, proviant og utstyr i forbindelse med fjellturer tillates ikke.
- Motorferdsel ved militær operativ virksomhet eller ambulanse-, politi-, brannvern-, rednings- eller oppsynsvirksomhet, eller ved gjennomføring av skjøtsels- eller

forvaltningsoppgaver bestemt av forvaltningsmyndigheten er tillatt. Redningsøvelser kan tillates etter søknad, men skal i størst mulig grad legges utenom nasjonalparken.

4.7.1 Reindrift

6. Motorferdsel

6.1 Forbud mot motorferdsel

Motorferdsel til lands, til vanns og i lufta under 300 meter fra bakken er forbudt.

6.2 Bestemmelsen i pkt. 6.1 er ikke til hinder for:

b) Nødvendig bruk av beltekjøretøy på snødekt mark i forbindelse med utøvelse av reindrift. Leiekjører for reineier eller reindrifftsansvarlig må medbringe skriftlig dokumentasjon/avtale med oppdragsgiver for at kjøringen skal være lovlig

6.3 Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til:

g) Bruk av luftfartøy eller barmarkskjøretøy som er skånsomt mot terrenget i forbindelse med reindrift iht. godkjent driftsplan

i) Nødvendig bruk av helikopter eller barmarkskjøretøy som er skånsom mot terrenget, i forbindelse med reindrift for Talma sameby, i henhold til beslutning tatt av Talma sameby og forankret i forvaltningsplanen. Bestemmelsen gjelder bare for reindrifftsutøvere knyttet til Talma sameby i Sverige.

For reindriften kan det gis flerårige tillatelser for bruk av terrenggående barmarkskjøretøy ut fra reinbeitedistriktets bruksregler og distriktsplan i henhold til reindrifftsloven (for norske reindrifftsutøvere) og egengodkjent plan for motorisert ferdsel forankret i forvaltningsplanen (for svenske reindrifftsutøvere knyttet til Talma sameby).

Status

I utgangspunktet er all motorisert ferdsel på land, ferskvann og i lufta under 300 meter over bakken forbudt innenfor nasjonalparken. I henhold til forskriften er det åpnet opp for at en del motorferdsel i forbindelse med reindrift kan tillates. Den forvaltningsmessige utfordringen for nasjonalparken er å holde den motoriserte ferdselen på et minimumsnivå. Dette er viktig for å hindre markskader på vegetasjonen og forstyrrelse av dyreliv. Det er også viktig med tanke på allmennhetens muligheter til naturopplevelse uten unødig støy. Reindriften kan kjøre med snøskuter på snødekt mark. Dette er en rettighet forbeholdt reindrifftsutøvere kun ved utøvelse av reindrift. Eventuelle leiekjørere må medbringe skriftlig dokumentasjon på at de har lønnet oppdrag for reindriften og definerte arbeidsoppgaver.

Retningslinjer for forvaltningen

For barmarkskjøring og bruk av helikopter må reindriften søke nasjonalparkstyret om tillatelse i tråd med forskriften. Ordlyden er noe forskjellig for Talma sameby og de norske distriktene. Det legges opp til en praksis med flerårige tillatelser for reindriften.

Motorferdselen skal koordineres med og tas inn i distriktsplan og egengodkjent plan, jf. verneforskriften § 3 punkt 6.3 siste ledd.

Selv om det er lite sannsynlig at all kjøring kan skje etter faste traséer, er hovedregelen at faste traséer skal benyttes der dette er mulig. Ren transportkjøring til hytter og anlegg må skje etter kartfestede traséer. Disse traséene skal også kartfestes og innarbeides i reindriften egne planer, jmfør reindriften § 62.

I forbindelse med kantgjøting og samling av flokken til kalvemerking og høstsamling vil noe av kjøringen nødvendigvis foregå utenfor faste traséer. En tillatelse til kjøring må likevel som et minimum angi følgende:

- Innenfor hvilken periode/årstid det er behov for barmarkskjøring
- Datofestet varighet, eksempelvis 1. september til 30. september.
- Geografisk område. Kartfesting av faste traséer. Inntegning av område som brukes under samling.
- Antall og type kjøretøy det er behov for å benytte i de forskjellige periodene.

Bruk av motordrevet modellfly/drone er forbudt. Søknad om bruk av drone i reindriften må behandles etter naturmangfoldloven § 48. Skriftlig søknad sendes nasjonalparkstyret.

Dersom behovene til reindriften endrer seg innenfor perioden som tillatelsen gjelder for, plikter reindriften å melde fra til nasjonalparkstyret og å søke om ny tillatelse.

En dispensasjon til bruk av helikopter i forbindelse med reindriften må inneholde vilkår om områdebruk, tidsbruk, antall landinger, arbeidsoppgaver m.m.

Tiltak reindriften - motorferdsel

Kartlegge kjørespor på barmark fra flybilder og ved måling av dybde i terrenget, se bevaringsmål i kap. 3.2.

4.7.2 Landbruk

I landbruket om kjøring for henting av syke og skadde dyr samt gjerding.

§ 3 punkt 6. Motorferdsel

Etter punkt 6.2 er bestemmelsen i 6.1 d) ikke til hinder for:

d) Motorferdsel for transport av syke/skadde bufe i medhold av lov om dyrevern. Kjøretøy som benyttes skal være skånsomt mot overflaten. Det skal gis melding til ansvarlig oppsyn for verneområdet i forkant av kjøring

Etter punkt 6.3 kan forvaltningsmyndigheten gi tillatelse til:

b) Bruk av beltekjøretøy på snødekt mark i forbindelse med husdyrhold

h) Bruk av lett terrenggående motorkjøretøy på barmark i forbindelse med oppsetting av gjerder for husdyr

Retningslinjer for forvaltningen

Det skal søkes skriftlig til nasjonalparkstyret både om bruk av beltekjøretøy på snødekt mark i forbindelse med husdyrhold og for bruk av lett terrenggående motorkjøretøy på barmark i forbindelse med oppsetting av gjerder for husdyr.

Søknaden må minimum inneholde følgende:

- Innenfor hvilken periode/årstid det er behov for kjøring
- Datofestet varighet, eksempelvis 1. september til 30. september.
- Geografisk område. Kartfesting av traséer.
- Antall og type kjøretøy det er behov for å benytte.

4.7.3 Elgjakt

Etter § 3 pkt. 6.3 f) kan forvaltningsmyndigheten gi tillatelse til:

Bruk av lett terrenggående beltekjøretøy som ikke setter varige spor i terrenget eller luftfartøy for uttransport av felt elg.

Retningslinjer for forvaltningen

I forbindelse med elgjakt kan det innvilges dispensasjon til uttransport av skutt elg. Søknad om dette kan omsøkes etter de generelle bestemmelsene jf kap. 4.7. Det skilles ikke mellom atv oppsatt med belter og jernhest.

Dersom det skal anvendes atv på hjul må det søkes om dette spesielt.

Nasjonalparkstyret har med hjemmel i verneforskriftens § 4 (jfr. nml § 48) innvilget dispensasjoner til bruk av atv på hjul langs den gamle kjerrevegen i Sør dalen til uttransport av felt elg (se figur 20, s. 48).

4.7.4 Transport til hytter og gammer mm.

6.3 Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til:

- c) Bruk av beltekjøretøy på snødekt mark i forbindelse med vedhogst etter pkt. 2.3
- d) Bruk av beltekjøretøy på snødekt mark eller luftfartøy for transport av varer og utstyr til hytter og gammer.
- e) Bruk av beltekjøretøy på snødekt mark eller luftfartøy for transport av materialer til vedlikehold og byggearbeid på bygninger, anlegg og innretninger.
- k) Bruk av luftfartøy og beltekjøretøy på snødekt mark i forbindelse med drift og vedlikehold av hydrologiske målestasjoner.

Turlagshyttene

Troms turlag har et ubetjent hyttetun med to hytter innenfor verneområdet – Lappjordhyttene. Disse er tilgjengelig med DNT-nøkkel og ligger som stoppested for Nordkalottruta. Det er til sammen 14 sengeplasser fordelt på to hytter.

Bardu Jeger- og fiskeforening

BJFF har ei hytte med tilhørende naust innenfor verneområdet, ved Eartebealjávri/Geavdnjajávri. Denne kan leies av foreningens medlemmer.

Private hytter

Det er to private hytter innenfor verneområdet i Sør dalen. Den ene hytta ligger ved foten av Stággonjunni og skal være åpen for allmenheten unntatt i perioden 10. september til 15. mars. Den andre hytta ligger ved Kjelelva og er i privat bruk.

Reindriftshytter

Talma sameby har fire reindriftshytter innenfor verneområdet: ved Jordbrudalen/Stordalen, i Røkskardet, i Svenskdalen/Vággi på sørsiden av Geavdnjajávri, og sør for Eartebealjávri. En større samelandsby ligger like utenfor nasjonalparkgrensa i Lairevággi i Salvasskardet. På svensk side av grensen har Talma også tre hytter: Guollejauri, Jiertagojja og Riksugojja.

Gielas har ei reindriftshytte ved Čunovaggi, på riksgrensen.

Kart over bygg finnes i [vedlegg 2](#).

Retningslinjer for forvaltningen

Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til transport av ved, materialer og utstyr til hytter og gammer i nasjonalparken. Det kan innvilges tillatelser med varighet inntil fire år. For transport i forbindelse med vedhogst, se [kap. 4.9](#).

Snøskuter

Ved søknad om transport av varer o.l. med snøskuter, sendes søknad til Bardu kommune via elektronisk søknadsskjema på deres hjemmeside. Kommunen videresender søknad til nasjonalparkstyret.

I henhold til etablert praksis i Rohkunborri nasjonalpark, jf. vedtak i sak 18/21 den 18.11.2021, kan det gis tillatelse til frakt av utstyr og varer med snøskuter til hytte med inntil 25 turer per sesong.

Utover dette kan det gis dispensasjon til bruk av snøskuter eller luftfartøy i akutte tilfeller, for eksempel ved skade på bygning. Slik dispensasjon kan gis etter verneforskriftens § 3 pkt. 6.3 e).

Helikopter

Ved søknad om transport av varer o.l. med helikopter (uavhengig om det kreves landing eller dropp) sendes søknad til Bardu kommune via elektronisk søknadsskjema på deres hjemmeside. Kommunen videresender søknad til nasjonalparkstyret.

4.7.5 Fiske

Forskriftens § 3 pkt. 6.3 j) åpner for at man kan gi dispensasjon bruk av beltekjøretøy på snødekt mark for nødvendig transport av båt og utstyr i forbindelse med fiske på Geavdnjajávri. Transporten skal skje etter bestemte traséer i henhold til forvaltningsplanen.

Retningslinjer for forvaltningen

Dispensasjon etter gjeldende punkt i forskrift deles inn i to forskjellige typer. Ordningen evalueres når planen rulleres. Det gis retningslinjer for hver enkelt:

1. Dispensasjon for personer som hjemles i forskrift for bruk av motorkjøretøyer i utmark og på islagte vassdrag § 5 bokstav b)
 - Det kan innvilges inntil en tur per år mot legeerklæring som dokumenterer varig funksjonshemming som ikke er relatert til alderdom.
 - Dispensasjon forutsetter en innvilget dispensasjon fra kommunen som er myndighet etter gjeldende lovverk.
 - Traséen som skal anvendes fremgår av kart.
 - Det kan innvilges dispensasjon med inn til fire års varighet.
 - Dispensasjonen gis til den som har attest og vedkommende må selv være med men trenger ikke kjøre. For øvrig kan personer og gods tas med etter kapasitet.
 - Det kan gis dispensasjon fram til stoppskilt eller Bardu jeger- og fiskeforenings hytte ved Geavdnjajávri.
2. Dispensasjon for nødvendig transport av gods og utstyr til båttopplag ved Røkskardet
 - De som har kontraktfestet båtplass med Statskog kan innvilges dispensasjon.
 - Det kan innvilges som hovedregel inntil en tur hvert tredje år, så fremt det ikke dreier seg om transport av båt i forbindelse med reparasjon.
 - Behovet må omfatte transport av gods for tungt til å kunne bære. Eksempelvis båt, motor, materialer til kasse mm.
 - Transportbehovet skal beskrives til eksempelvis: båt, påhengsmotor el.
 - For transport av båt kan det gis dispensasjon for to snøskutere. Ellers gis det kun dispensasjon for en snøskuter.

Dispensasjonstraséen merkes årlig. Se [kap. 4.8](#) for detaljer vedrørende merking.

Regler for opplag av båt fremgår av [kap. 4.8](#) anlegg og byggverk.

4.8 Støy

§ 3 pkt 7.2 *Støy*

Unødvendig støy er forbudt. Bruk av motordrevet modellfly er forbudt.

Naturmangfoldloven

§ 48. (dispensasjon fra vernevedtak)

Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra et vernevedtak dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig.

....

Søknad om dispensasjon etter første ledd skal inneholde nødvendig dokumentasjon om tiltakets virkning på verneverdiene. I dispensasjon etter første ledd skal begrunnelsen for vedtaket vise hvordan forvaltningsmyndigheten har vurdert virkningene som dispensasjonen kan få for verneverdiene, og hvilken vekt det er lagt på dette.

Retningslinjer for forvaltningen

Verneforskriften slår fast at unødvendig støy er forbudt. Bruk av motordrevet modellfly (drone) er forbudt.

4.8.1 Droner

Bruk av motordrevet modellfly (drone) er forbudt. Søknad om tillatelse til bruk av motordrevet modellfly behandles av nasjonalparkstyret etter naturmangfoldlovens § 48. Skriftlig søknad om tillatelse til bruk av motordrevet modellfly sendes nasjonalparkstyret.

Dispensasjon til bruk av drone skal avgrenses til tiltak av stor allmenn interesse eller tiltak som har konkret nytteverdi.

Tiltak av stor allmenn interesse kan være produksjon av film der en når et stort antall seere. Det innvilges ikke dispensasjoner til bruk av drone for filming til privat bruk.

Bruk av drone med stor nytteverdi kan være i forbindelse med reindrift, landbruk, redningsoppdrag (og -øvelser), forskning og lignende. Omfanget av bruken må vurderes opp mot den samlede belastning for fugle- og dyreliv. I perioder av året vil det være vanskelig å få dispensasjon til bruk av drone. Dette gjelder særlig i hekke- og yngletiden, men også under myting og vår- og høsttrekk.

4.8.2 Motordrevne isbor

Kongelig resolusjon henviser til arbeidet med forvaltningsplan for vurdering av om motordrevne isbor skal være tillatt i nasjonalparken.

Forvaltningsmyndigheten vurderer at isbor drevet med bensinmotor skaper unødvendig støy og er derfor ikke tillatt å bruke i nasjonalparken.

Nyere batteridrevne isbor som drives av drill/skrumaskin støyer vesentlig mindre og er derfor tillatt å bruke i nasjonalparken.

Ved revisjon av forvaltningsplanen skal ordningen vurderes på nytt.

4.9 Anlegg og byggverk

Forvaltningsmål – bygg

Oppføring av nye bygninger og andre tekniske anlegg og innretninger skal i størst mulig grad unngås. Rohkunborri nasjonalpark skal forvaltes slik at eksisterende bygninger kan benyttes som i dag.

§ 3 pkt 1.2 *Bestemmelsene i pkt. 1.1 er ikke til hinder for:*

- a) Vedlikehold av bygninger, reingjerder og andre anlegg som ikke fører til bruksendring. Vedlikehold skal skje i samsvar med lokal byggeskikk og tilpasses landskapet. Vedlikehold omfatter ikke ombygging eller utvidelse.

1.3 *Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til:*

- a) Ombygging og mindre utvidelse av bygninger.
- b) Gjenoppføring av bygninger, anlegg og innretninger som er gått tapt ved brann eller naturskade.
- e) Ombygging og oppsetting av nye gjerder.
- f) Oppføring av bygninger og anlegg som er nødvendig for utøvelse av reindrift.
- g) Bruksendring av eksisterende bygninger.
- h) Riving av gamle bygninger, anlegg og innretninger og oppføring av nye med samme størrelse og for samme bruk.
- j) Utbedring av eksisterende kjørespor i samsvar med retningslinjer fastsatt i forvaltningsplanen, jf. § 5.

Ombygging, utvidelse og nybygg skal skje i samsvar med lokal byggeskikk og tilpasses landskapet.

Retningslinjer til forvaltningen

Det *kan* gis dispensasjon til ombygging og mindre utvidelser av eksisterende bygninger etter søknad. Etablert praksis for utvidelse av bygninger i nasjonalparker/ større verneområder er inntil 30 %, men ikke over 10 m².

Gjenoppføring av bygg og innretninger som ødelegges som følge av naturskade kan gjennomføres etter dispensasjon.

Ombygging og oppsetting av gjerder kan gjennomføres etter innvilget søknad om dispensasjon.

Det skal søkes før oppføring av bygninger og anlegg nødvendig i reindrift. Oppføring forutsetter innvilget dispensasjon fra sektormyndigheter.

Ved søknad vedrørende bygg og anlegg for reindriften i nasjonalparken skal det sendes skriftlig søknad til Bardu kommune. Kommunen videresender søknad til nasjonalparkstyret for behandling.

Landbruk

I landbruket vedrørende oppføring av gjerder kan nasjonalparkstyret etter søknad gi tillatelse til:

- e) Ombygging og oppsetting av nye gjerder.

Det skal søkes før oppføring av anlegg nødvendig for landbruk. Oppføring forutsetter innvilget dispensasjon fra sektormyndigheter. Skriftlig søknad sendes til Bardu kommune. Kommunen videresender søknad til nasjonalparkstyret for behandling.

Fiske

Stikking av dispensasjonstrasé

Merking av dispensasjonstrasé over Bihppáš gjennomføres årlig med stikker som settes i snøen. Dette for å kanalisere ferdselen til et fast spor og for å ivareta sikkerheten i et værutsatt område.

Verneforskriftens § 3 pkt. 1.2 b) sier at vernet mot inngrep ikke er til hinder for vedlikehold av eksisterende stier, skiløyper, skilt, bruer og liknende i samsvar med forvaltningsplan.

Figur 26: Dispensasjonstrasé fra Ostu over Bihppáš.

Retningslinjer for forvaltningen

- Stikking av traséen skal utføres av SNO og/eller Bardu motorferdselsforening i tråd med kart innenfor grensen til stoppunkt ved Eartebealjávri.
- Traséen skal stikkes innen 15. mars som er åpningsdato for praksis med dispensasjonskjøring.
- Stikkene tas ned etter 1. mai fortrinnsvis i løpet av påfølgende uke, eller tidligere når forholdene tilsier at det er nødvendig å stenge traseen for sesongen.
- Det skal søkes om dispensasjon for tiltaket.
- Det kan innvilges dispensasjon for inntil fire år om gangen.

Opplag av båt

Ved Geavdnjajávri har det lenge vært plass for opplag av båter primært fordelt på to steder lokalitet i øst ved naust og i vest. I Statskogs *Friluftspan for Altevassområdet* (2000) var det en målsetting om ikke å øke antallet av private båter ved Geavdnjajávri. I dag er det stasjonert ca. 40 båter ved vannet.

Det er behov for opprydding og tiltak for å få system i båtopplaget. Dette omtales som tiltak i **kap. 5.3 tilrettelegging og informasjon**.

Forvaltningsmyndigheten kan etter § 3 pkt. 1.3 i) tillate opplag av båt i samsvar med retningslinjer fastsatt i forvaltningsplanen, jf. § 5.

Bilde fra båtopplag i vest (foto: nasjonalparkstyret).

Retningslinjer for forvaltningen

Båtopplaget ved Geavdnjajávri

Båtopplaget ved Geavdnjajávri har 40 aktive plasser primært fordelt på to områder ved Røkskardet (øst og vest). I tillegg ligger det båt ved Bardu jeger- og fiskeforening sin hytte.

Videre fremgår det at båtbruken tjener to formål: Transport og utøvelse av fiske. På Geavdnjajávri er begge formål viktige og gjennomsnittlig båtstørrelse er i dag 14 ft med 6 Hk motor. Fra Statskogs plan for området fremkommer de tre viktigste utfordringene:

- Ikke øke antallet av private båter på Leinavatn og Geavdnjajávri.
- Begrense motorstørrelsen til 10 hk på Leinavatn og Geavdnjajávri.

§ 3 pkt 1.2 *Bestemmelsene i pkt. 1.1 er ikke til hinder for:*

- a) Vedlikehold av bygninger, reingjerder og andre anlegg som ikke fører til bruksendring. Vedlikehold skal skje i samsvar med lokal byggeskikk og tilpasses landskapet. Vedlikehold omfatter ikke ombygging eller utvidelse.
- b) Vedlikehold av eksisterende stier, skiløyper, skilt, bruer og liknende i samsvar med forvaltningsplan.

Retningslinjer for forvaltningen

Stiene kan ryddes lett med øks, saks eller håndsag slik at det går greit å ta seg fram også med storsekk på ryggen.

§ 3 pkt 1.3 *Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til:*

- i) Opplag av båt i samsvar med retningslinjer fastsatt i forvaltningsplanen, jf. § 5.

Retningslinjer for forvaltningen

Utstyrskasser som ikke er innenfor normen av punkt 1.3 i) skal ikke vedlikeholdes men primært byttes ut med nye. Det skal derfor som hovedregel ikke gis dispensasjon til reparasjon av kasse, men utskiftning.

Antall

Det er i dag ingen etterspørsel av nye båtplasser ved Geavdnjajávri. Innsjøen tåler mer fiske. I tråd med Bardu kommunes planer opprettholdes derfor 60 som øvre antall båtplasser fordelt på øst og vest. Nye plasser skal opprettes ved vestre båtopplag på grunn av bedre grunnforhold for landing og utsetting av båt enn i øst. 10 av de 60 plassene forbeholdes utleievirksomhet for å sikre allmennheten tilgang. Utleiebåtene administreres av foretak som driver med ette. De øvrige 50 båtplassene kan fordeles til private.

Nasjonalparkstyret og Statskog gjennomførte i 2018 en felles innsats for å rydde opp i båtopplaget. Antall, eierskap og tilstand til båter ble kartlagt og søppel ryddet og fløyet ut med helikopter. Eiere er pålagt å merke båtplasser slik at de er fysisk synlig sommer, og med gps-posisjoner for vinter. Statskog følger opp arbeidet i 2020 gjennom kontroll av merking av båtplassene.

Overføring av båt plass

Båtplasser fordeles i fremtiden etter ventelisteprinsippet. Dersom det er flere som ønsker båt plass enn det er plasser tilgjengelig settes man på venteliste. Dersom noen sier opp plassen tilbys denne til personen som er øverst på lista.

Båter

Båtene skal være i brukbar stand. Båter som får større skader skal tas ned for reparasjon eller destruering etter trasé jfr. pkt 6.3 j). Mindre reparasjoner med bruk av polyester, herder og glassfiberduk eller matte kan gjennomføres på stedet så fremt det ikke medfører fare for forurensning jf. §3 pkt. 7. Med mindre reparasjoner menes bruk av polyester tilsvarende inntil 500 gram med dertilhørende duk/matte og herder.

Utstyrskasser

Det kan gis dispensasjon til transport av materialer til utstyrskasse. Det er imidlertid naturlig at hovedregelen blir at gamle kasser byttes ut med nye i tråd med gitte mål i størrelsen 70*70*150 cm (høyde*bredde*lengde). Nye kasser, og gamle kasser som males om, skal males med jordfarger i brunt og grønt og plasseres under båten.

Ettersyn

Båtplassene ettersees av Statskog SF årlig. Eventuelle anmerkninger sendes leietaker samme år.

Motorferdsel § 3 pkt. 6.

6.1 *Forbud mot motorferdsel*

Motorferdsel til lands, til vanns og i lufta under 300 meter fra bakken er forbudt.

6.2 *Bestemmelsen i 6.1 er ikke til hinder for:*

c) Bruk av båt med t.o.m. 10 Hk motor på Geavdnjajávri i forbindelse med fiske.

6.3 *Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til:*

e) Bruk av beltekjøretøy på snødekt mark eller luftfartøy for transport av materialer til vedlikehold og byggearbeid på bygninger, anlegg og innretninger.

Se pkt. 1.3 i).

j) Bruk av beltekjøretøy på snødekt mark for nødvendig transport av båt og utstyr i forbindelse med fiske på Geavdnjajávri. Transporten skal skje etter bestemte traseer i henhold til forvaltningsplanen.

Til båttopplag

Det kan gis dispensasjon for transport av motor, utstyrskasse og båt til opplagringsplassen på vinterføre. Mindre enheter som garn og annet materiell skal bæres. Det kan gis dispensasjon for to snøskutere ved transport av båt. Øvrige formål dekkes med en snøskuter. Dispensasjoner til dette formålet gis en varighet på en dag.

Det sees som naturlig at man kan få innvilget en slik dispensasjon hvert tredje år. Ved behov utover dette kan det søkes spesielt.

Dispensasjonstrasé til båttopplagene følger dispensasjonstrasé til Eartebealjávri over Bihppáš, deretter langs iskanten til båttopplagene.

Figur 27: Dispensasjonstrasé for snøskutere til båttopplagene.

4.10 Uttak av trevirke til brensel og annet

Forvaltningsmål – gammel skog

Gammel urskogpreget bjørkeskog skal få utvikle seg naturlig. Vegetasjonsstruktur, artssammensetning og omfanget av død ved skal opprettholdes. Store døde trær, stående og liggende, skal bevares intakte. Utviklingen og nedbrytingen av disse skal være mest mulig naturstyrt.

Rammer og regelverk

§ 3 punkt 2.3 *Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til:*

Hogst av bjørk til brensel til hytter, gammer og faste bålplasser i nasjonalparken.

§ 3 punkt 6.3 *Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til:*

c) Bruk av beltekjøretøy på snødekt mark i forbindelse med vedhogst etter pkt. 2.3

d) Bruk av beltekjøretøy på snødekt mark eller luftfartøy for transport av varer og utstyr til hytter og gammer.

Retningslinjer for forvaltningen

Nasjonalparkstyret kan gi tillatelse til hogst av bjørk til brensel til hytter, gammer og faste bålplasser i nasjonalparken etter søknad. Søknad om hogst sendes grunneier Statskog med kopi til nasjonalparkstyret. Det er Statskog som anviser plass for hogst i samråd med nasjonalparkforvalter. Når anvist plass for hogst foreligger skal søker om nødvendig sende søknad om motorferdsel i forbindelse med hogst etter forskriftens § 3 pkt. 6.3 til Bardu kommune via elektronisk søknadsskjema på deres hjemmeside. Bardu kommune videresender søknaden om motorferdsel til nasjonalparkstyret. Forvaltningsmyndigheten behandler søknad etter forskriften. Tillatelser til hogst og tilhørende motorferdsel kan innvilges for en periode på inntil fire år. Hogsten skal følge Statskogs retningslinjer for hogst ([vedlegg 7](#)).

4.11 Kulturminner

Forvaltningsmål – kulturminner

Rohkunborri nasjonalpark skal forvaltes på en slik måte at kulturminnene i verneområdet tas vare på.

Status

For oversikt over kjente kulturminner i verneområdet, se [kapittel 2.6](#). De kulturminnene som er fredet er i hovedsak forhistoriske kulturminner og samiske kulturminner som er automatisk fredet.

Det er gjennomført supplerende kartlegginger av kulturminner i de senere år på oppdrag fra nasjonalparkstyret, men det er fortsatt behov for ytterligere kartlegging av kulturminner, særlig i nærhet til ferdselsårer i verneområdet.

Rammer og regelverk

Etter kulturminneloven er enkelte kulturminner automatisk fredet.

§ 4 Automatisk fredete kulturminner

Følgende kulturminner fra oldtid og middelalder (inntil år 1537) er fredet:

- a) Boplasser, huler, hellere med spor etter folk som har holdt til eller arbeidet der, hus- eller kirketuffer, kirker, hus og byggverk av alle slag, og rester eller deler av dem, gårdshauger, gårds- og tunanlegg og bebyggelseskonsentrasjoner som stapelplasser og markeds plasser, byanlegg og liknende eller rester av dem.
- c) Spor etter åkerbruk av alle slag, som rydnindsrøyser, veiter og pløyespor, gjerder og innhegninger og jakt-, fiske- og fangstinnretninger.
- f) Tingsteder, kultplasser, varp, brønner, kilder og andre steder som arkeologiske funn, tradisjon, tro, sagn eller skikk knytter seg til.
- h) Bautasteiner, kors og andre slike innretninger.
- i) Steinsetninger, steinlegninger, o.l.
- j) Gravminner av ethvert slag, enkeltvis eller samlede felt, som gravhauger, gravrøyser, gravkammer, brannflakgraver, urnegraver, kistegraver, kirkegårder, og deres innhegninger og gravmæler av alle slag.

Det samme gjelder samiske kulturminner som nevnt ovenfor fra år 1917 eller eldre.

§ 6 Sikringssone

Med til et automatisk fredet kulturminne som nevnt i § 4, hører et område rundt dets synlige eller kjente ytterkant så langt det er nødvendig for å verne det mot tiltak som nevnt i § 3 første ledd. Området fastsettes særskilt av vedkommende myndighet etter loven.

Inntil et område som nevnt i første ledd er særskilt avgrenset, omfatter det et fem meter bredt belte regnet fra kulturminnets synlige ytterkant.

Retningslinjer for forvaltningen

For bygninger og anlegg, se [kapittel 4.8](#).

For motorferdsel, se [kapittel 4.7](#).

4.12 Forsvaret

Status

Områder i Rohkunborri nasjonalpark brukes jevnlig til øvingsaktivitet i regi av Forsvaret. De samme områdene som brukes i dag var i bruk også før vernevedtaket, da med et større omfang av motorferdsel enn det verneforskriften i dag tillater. Aktivitet i regi av Forsvaret ble utredet i konsekvensutredning i forkant av vernevedtaket.

Rammer og regelverk

Følgende paragrafer i verneforskriften er relevante for militær aktivitet i verneområdet:

§ 3. pkt. 5 Ferdse

5.1 *Generelt om ferdsel*

All ferdsel skal skje varsomt og ta hensyn til natur, vegetasjon, dyreliv og kulturminner.

5.2 *Organisert ferdsel*

Bestemmelsene i denne forskrift er ikke til hinder for organisert turvirksomhet til fots så lenge naturmiljøet ikke blir skadelidende.

Organisert ferdsel og ferdselsformer som kan skade naturmiljøet må ha særskilt tillatelse av forvaltningsmyndigheten. Nærmere retningslinjer gis i forvaltningsplanen.

§ 3. pkt. 6 Motorferdsel

6.1 Forbud mot motorferdsel

Motorferdsel til lands, til vanns og i lufta under 300 meter fra bakken er forbudt.

6.2 Bestemmelsen i pkt. 6.1 er ikke til hinder for:

- a) Motorferdsel ved gjennomføring av militær operativ virksomhet og tiltak i samband med ambulanse-, politi-, brannvern-, regnings- og oppsynsvirksomhet, samt gjennomføring av av skjøtsels- og forvaltningsoppgaver bestemt av forvaltningsmyndigheten. Bestemmelsen gjelder ikke øvelseskjøring.
- e) Forsvarets nødvendige lavtflyvning i perioden f.o.m. 15. juli t.o.m. 30. april

6.3 Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til:

- a) Øvelseskjøring nevnt i pkt. 6.2 a).

Retningslinjer for forvaltningen

Klima og miljødepartementet utdyper i brev av 3. april 2019 definisjonen av Forsvarets operative virksomhet knyttet til bruk av verneområder. I dette brevet gjentas ordlyden i brev av 07.01.1997 til Miljødirektoratet (tidligere Direktoratet for naturforvaltning) fra Forsvarets overkommando operasjonsstaben om hvilke retningslinjer som gjelder for Forsvarets aktivitet i verneområder:

- Vanlige øvelser er ikke unntatt fra vernebestemmelsene.
 - Programmerte øvelser samt trening som ikke tar i bruk faste stridsanlegg, er i denne sammenhengen å regne som vanlige øvelser.
 - **Vanlige øvelser skal ikke finne sted i vernede områder med mindre Fylkesmannen (anm., nå nasjonalparkstyret) vurderer den militære aktiviteten til ikke å være i strid med formålet med vernet, og følgelig gir tillatelse til slik virksomhet.**
- Vernebestemmelsene er avgjørende for hvilken bruk Forvaret kan gjøre av naturvernområdene. Forsvaret kommer ikke i en særstilling i forhold til andre brukere og må innordne seg de restriksjoner vernebestemmelsene setter.

Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til organisert ferdsel (§ 3 pkt 5.2) og øvelseskjøring (§ 3 pkt 6.3). Forvaltningsmyndigheten skal vektlegge potensialet for skade på naturmiljøet når det vurderes å gi tillatelse til militær øvelse i verneområdet. Spesifikt vil det bare innvilges tillatelse til grupper med maksimalt 15 personer, for å

redusere risikoen for skader på naturmiljøet, samt redusere risikoen for personskader som vil kunne medføre evakuering med motorkjøretøy. Skriftlig søknad om militær ferdsel i nasjonalparken skal sendes nasjonalparkstyret i god tid før planlagt gjennomføring.

Tiltak Forsvaret

Opprettholde god dialog med relevante avdelinger i Forsvaret og miljøvernoffiserer.

5 Forvaltning

5.1 Organisering av forvaltningen

Klima- og miljødepartementet (KLD) er øverste myndighet for miljøforvaltningen i Norge. Departementet har ansvar for at miljøvernpolitikken Stortinget har vedtatt blir gjennomført. KLD er overordnet myndighet for forvaltningen av områder vernet etter naturmangfoldloven, inkludert tidligere naturvernloven. Det er KLD som formelt har gitt forvaltningsmyndighet til nasjonalparkstyret.

Miljødirektoratet er øverste fagmyndighet for verneområdeforvaltningen i Norge. Direktoratet gir faglig veiledning ved forvaltning av verneområder, og er klageinstans for vedtak fattet av nasjonalparkstyret. Forvaltningsplaner for nasjonalparker skal faglig godkjennes av Miljødirektoratet. Det er direktoratet som oppnevner medlemmer til nasjonalparkstyret, etter forslag fra kommuner, fylkesting og Sametinget.

Statsforvalteren (SF) har tidligere vært forvaltningsmyndighet for nasjonalparkene. Fylkesmannen i Troms hadde ansvaret for prosessen rundt opprettelsen av Rohkunborri nasjonalpark, før forvaltningsmyndigheten ble overført til nasjonalparkstyret. SF har klagerett på vedtak fattet etter naturmangfoldloven, jf. § 62, og har dermed også klagerett på vedtak fattet av nasjonalparkstyret. Klageinstans er Miljødirektoratet. SF har arbeidsgiveransvar for nasjonalparkforvalteren, og bistår med teknisk bistand og arkivfunksjoner med mer for forvalteren.

Rohkunborri nasjonalparkstyre er forvaltningsmyndighet for nasjonalparken, og ble oppnevnt av KLD i brev av 7. januar 2013. Styret består av 5 politisk valgte representanter: to fra Bardu kommune, en fra Troms fylkeskommune, en fra Sametinget og en fra Talma sameby. Talma sameby har til dags dato ikke ønsket å delta i nasjonalparkstyret. Medlemmene har personlige varamedlemmer. Det første styret for Rohkunborri nasjonalpark ble konstituert 1. februar 2013. De overtok da forvaltningsansvaret fra Fylkesmannen i Troms.

Styret skal sørge for en helhetlig og kunnskapsbasert forvaltning av verneområdet, samt kontinuerlig forvaltning innenfor rammen av naturmangfoldloven og verneforskriften for nasjonalparken. Vedtektene for Rohkunborri nasjonalparkstyre skal sørge for at nasjonalparkstyret skal kunne oppfylle formålet med vernet i tråd med nasjonale mål og internasjonale forpliktelser.

Nasjonalparkstyrene er fra 10. september 2015 å anse som en juridisk person, med myndighet til å inngå avtaler og påta seg forpliktelser innenfor de økonomiske rammene styret disponerer. Styret har med dette også mulighet til å stå som eier av bygg og anlegg. Se ellers vedtektene for utdyping av styrets oppgaver. Fra november 2016 har styret delegert myndighet etter naturmangfoldloven §§ 69, 70, 71 og 73 vedrørende håndheving og sanksjoner ved eventuelle brudd på naturmangfoldloven. Delegeringen er ikke til hinder for at denne myndigheten også utøves av KLD, Miljødirektoratet eller Fylkesmannen.

Nasjonalparkforvalteren skal i samråd med nasjonalparkstyret sørge for en enhetlig og

helhetlig forvaltning av nasjonalparken. Forvalterens hovedfunksjon er å være sekretariat for nasjonalparkstyret og faglig forberede alle styresaker. Forvalteren skal gjennom sin saksbehandling bidra til at styret forvalter områdene i samsvar med naturmangfoldloven og verneforskriften, og følge forvaltningslovens bestemmelser. Nasjonalparkforvalteren er underlagt nasjonalparkstyret i forvaltningen av nasjonalparken. Statsforvalteren i Troms og Finnmark har personalansvaret for forvalteren. Forvaltningsknutepunktet (forvalterens kontor) er på Setermoen, i henhold til nasjonalparkstyrets vedtak av 1. februar 2013. Styret kan gi forvalteren myndighet til å treffe vedtak i saker som gjelder søknad om tillatelse etter verneforskriftens spesifiserte dispensasjonsbestemmelser om ferdsel og motorferdsel, og i noen tilfeller etter naturmangfoldloven § 48 (se [kapittel 6.5](#) om generelle dispensasjonsbestemmelser).

Statens naturoppsyn (SNO) er feltorganet til Miljødirektoratet, og jobber også for nasjonalparkstyret med gjennomføring av tiltak, oppsyn og registrering i felt. SNO Bardu har ansvar for naturoppsynet i Rohkunborri nasjonalpark, jmfør kapittel 5.2.

Faglig rådgivende utvalg (RU). Styret skal samarbeide med berørte parter gjennom et bredt sammensatt faglig rådgivende utvalg bestående av parter som blir berørt av nasjonalparken (se vedlegg 11). Man blir medlem av RU gjennom direkte invitasjon fra nasjonalparkstyret. Utvalget skal bistå med innspill til viktige prinsipielle saker. Nasjonalparkstyret bør ha minst ett årlig møte med RU. For medlemmene i RU har nasjonalparkstyret anledning til å dekke reise- og kostgodtgjøring etter statens satser, men ikke honorar.

5.2 Oppsyn

Forvaltningsmål

Statens naturoppsyn skal hindre miljøkriminalitet i Rohkunborri nasjonalpark gjennom å påse at bestemmelsene i verneforskriften overholdes, samt bistå nasjonalparkforvaltningen i praktisk gjennomføring av tiltak, tilrettelegging og informasjonsarbeid.

Status og utfordringer

Med vernevedtaket oppstår det behov for å føre kontroll med at verneforskriften og ulike dispensasjonsvedtak overholdes. Et effektivt og faglig dyktig oppsyn er derfor viktig for å kunne følge med i utviklingen i verneområdet, både når det gjelder naturkvalitetene og bruken av området.

Statens naturoppsyn (SNO) ble opprettet med hjemmel i Lov om statlig naturoppsyn av 21.06.1996, som et bidrag til å nå nasjonale miljømål. SNO har ansvaret for oppsynet i verneområdene i Norge. Lov om statlig naturoppsyn hjemler et helhetlig naturoppsyn innenfor særlovene naturmangfoldloven, friluftsløven, viltloven, lakse- og innlandsfiskeløven, motorferdselloven, kulturminneløven og deler av forurensingsloven.

SNO sine viktigste oppgaver er:

- Sikring av nasjonale miljømål
- Kontroll knyttet til lover, forskrifter og andre regelverk
- Forebygging av miljøkriminalitet
- Veiledning og informasjon
- Praktiske skjøtselsoppgaver av ulik art
- Registrering og dokumentasjon

Det er SNO Bardu som har ansvar for oppsynet i Rohkunborri nasjonalpark. Avdelingen i Bardu er samlokalisert med nasjonalparkforvalter på Veksthuset på Setermoen. SNO Bardu teller to årsverk. En av de ansatte har hovedansvar for Rohkunborri nasjonalpark. Avdelingen disponerer en oppsynsbåt og to snøskutere. I Rohkunborri nasjonalpark vil følgende oppgaver være særlig aktuelle:

- Kontrollere, reagere på og rapportere inn brudd på verneforskriften og annet lovverk
- Gjennomføre tiltak i nasjonalparken i samarbeid med nasjonalparkforvaltningen
- Holde oppsyn med natur- og kulturverdier i nasjonalparken, jamfør bevaringsmålene
- Holde oppsyn med utviklingen i bruken av nasjonalparken
- Informere og veilede brukere og besøkende om verneverdier og naturkvaliteter i nasjonalparken

Under utøvelse av begrenset politimyndighet er SNO direkte underlagt lokalt politi.

Retningslinjer for SNO i nasjonalparken

Følgende retningslinjer bør ligge til grunn for naturopsynet i Rohkunborri nasjonalpark:

- Oppsyn og tiltak i nasjonalparken bør prioriteres høyt blant SNOs oppgaver. SNO skal være synlig i nasjonalparken.
- Den etablerte rutinen for bestillingsdialog mellom nasjonalparkstyret og SNO videreføres, slik at en i fellesskap kan prioritere aktuelle oppgaver for oppsynet.
- SNO har ansvar for å informere nasjonalparkforvalter om saker som kan være av betydning.
- Det gjennomføres oppsyn i nasjonalparken etter gjeldende lovverk og etter dialog med nasjonalparkstyret.
- Bruk av motorisert kjøretøy skal begrenses så langt som mulig, og transportbehovet skal samordnes med andre der det er naturlig. Dette skal imidlertid ikke være til hinder for utøvelsen av et effektivt oppsyn.

Tiltak

Opprettholde fortløpende informasjonsutveksling mellom nasjonalparkforvaltningen og SNO.

Utarbeide rutiner for SNO sin oppfølging av bevaringsmål i nasjonalparken.

5.3 Tilrettelegging og informasjon

5.3.1 Status for eksisterende tiltak

Anleggsoversikt basert på lokaliteter som utgjør informasjonspunkt og eller innfallsport til Rohkunborri nasjonalpark.

Tabell 5: Forklaring til figur 28 nedenfor.

Nr. i Kart	Lokasjon	Bålpanner	Turskilt	Bord og benker	Informasjonsbucker /-skilt	Toalett	Parkeringsplass	Bruer	Gapahuk	Ved er kjørt ut	Øks og sag	Informasjonsskjerm
1	Altevatn – Toppen		X		P X	P			P	P		
2	Røkskardet			X	X					X		
3	Lappjord		X	X								
4	Stordalsstua		X									
5	Bones		X		X	X	X					
6	Budalselva		X					X				
7	Staggonjunni		X	X						X		
8	Isdalen		X		X		X					
9	Kjelelva		X					X				
10	Ruovdegorsjohka		X					X				
11	Tverrelva	XX	X	XX	X	X	X	X		X		
12	Polar Park											(X)
13	Sørdalen ved grense	X							X	X		
14	Storbukta	X		X	X	X				X	X	
15	Geavdnjávri			X						X	X	
16	Kommunehuset Setermoen											X
16	Veksthuset Setermoen	P			X P				P			

X = utført, P = planlagt.

Figur 28: Eksisterende tiltak.

5.4 Overvåking og kartlegging

Status og behov

Etter opprettelsen av nasjonalparken har det blitt gjennomført en rekke kartlegginger for å utvide kunnskapsgrunnlaget om verneverdiene og tilstanden til disse.

Se kap. 3.2 og vedlegg 8 om bevaringsmål som skal overvåkes etter fastsatte intervaller.

Det er fortsatt behov for fremtidig kartlegging i nasjonalparken, spesielt i tilknytning til ferdselsårer. Kulturminner og økologi (vegetasjon, dyreliv) er temaene med størst behov for oppdatering per dags dato.

6 Saksbehandling

6.1 Generelle retningslinjer for saksbehandling

Retningslinjer for behandling av saker som angår de ulike brukerinteressene er presentert i kapittel 4. Punktene her viser de generelle retningslinjene for all saksbehandling som omhandler Rohkunborri nasjonalpark.

1. Alle søknader om tiltak som krever tillatelse/ dispensasjon etter verneforskriften sendes forvaltningsmyndigheten, dvs. Rohkunborri nasjonalparkstyre. Her blir søknaden registrert i offentlig postjournal, og satt opp som sak for nasjonalparkforvalteren. For søknader om motorferdsel sendes søknad elektronisk til Bardu kommune som videresender søknaden til nasjonalparkstyret for behandling (se [kap. 6.4](#)).
2. Normalt vil verneforskriften ha strengere bestemmelser enn det som gjelder etter annet lovverk. Søknader vurderes derfor først etter verneforskriften før de eventuelt vurderes etter annet lovverk. Avslag etter verneforskriften kan ikke overstyres av annet lovverk.
3. Nærmere retningslinjer for saksbehandling er gitt under de enkelte brukerinteressene. Det er viktig at en i all saksbehandling gjør en samlet vurdering av tiltakets virkning på alle typer verneverdier og forholdet til øvrige brukerinteresser. Alle sakene skal vurderes etter naturmangfoldlovens §§ 8-12.
4. Ved brudd på vilkår i en tillatelse skal forvaltningsmyndigheten vurdere om saken skal behandles på ny med tanke på om vedtaket skal omgjøres. Ved grovere brudd bør tiltaket gjøres om slik at tillatelsen inndras. Brudd på vilkår kan tillegges vekt ved behandling av senere søknader.
5. Både Statens naturoppsyn og forvaltningsmyndigheten er ansvarlig for vurdering av og anmeldelse ved brudd på vilkår og verneforskrift.
6. Alle enkeltvedtak fattet med hjemmel i verneforskrift og nml § 48 skal registreres i Miljøvedtaksregisteret. Fylkesmannen i Troms og Finnmark og Bardu kommune skal ha kopi av alle vedtak. Lokalt oppsyn skal ha kopi av saker som gjelder motorferdsel. Miljødirektoratet og oppsyn lokalt skal ha kopi av saker som gjelder anmeldelser og sanksjoner. I saker som berører reindrifta skal Landbruksdirektoratet og reinbeitedistrikter ha kopi. I saker som berører kulturminner skal Sametinget og Troms og Finnmark fylkeskommune ha kopi. I tillegg skal eventuelt andre berørte parter, for eksempel grunneiere, ha kopi.
7. I saker som omhandler kulturminner skal kulturminnemyndighetene ved Troms og Finnmark fylkeskommune og Sametinget involveres.
8. Vedtak etter verneforskriften er enkeltvedtak og kan påklages av en part eller annen med rettslig klageinteresse, jf. forvaltningslovens § 28. Hvem som er part eller har rettslig klageinteresse må vurderes i den enkelte sak. Fristen for å klage er 3 uker fra det tidspunkt underretning om vedtak er kommet frem til vedkommende part, fra den dagen underretning ble offentlig kunngjort eller fra det tidspunkt en burde ha fått eller burde ha skaffet seg kjennskap til vedtaket, jf. forvaltningslovens § 29.

9. Miljødirektoratet er klageinstans for vedtak fattet av nasjonalparkstyret. Klage på vedtak sendes til Miljødirektoratet via nasjonalparkstyret. Nasjonalparkstyret vurderer om det framkommer nye saksopplysninger som tilsier at vedtaket kan omgjøres. Dersom nasjonalparkstyret opprettholder sitt vedtak skal klagen oversendes Miljødirektoratet, som foretar endelig behandling og vedtak.

6.2 Føringer i naturmangfoldloven

For behandling av dispensasjonssøknader etter verneforskrifta skal følgende miljørettslige prinsipper i naturmangfoldloven brukes, jf. lovens § 7:

- Kunnskapsgrunnlaget (§ 8)
- Førre-var-prinsippet (§ 9)
- Økosystemtilnærming og samlet belastning (§ 10)
- Kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver (§ 11)
- Miljøforsvarlige teknikker og driftsmetode (§ 12)

Prinsippene skal vurderes i alle dispensasjonssaker. Det skal framgå av vedtaket hvordan prinsippene har blitt anvendt og hvilken vekt det er lagt på hver av dem i den konkrete saken. Forvaltningsmålene i nml § 4 (forvaltningsmål for naturtyper og økosystemer) og § 5 (forvaltningsmål for arter) trekkes også inn i skjønnsutøvingen der det er aktuelt.

Kunnskapsgrunnlaget – naturmangfoldloven § 8

Kunnskapskravet innebærer at all offentlig myndighetsutøving som berører natur skal være kunnskapsbasert. Kunnskapen skal ikke bare baseres på vitenskapelig kunnskap, men også på den erfaringsbaserte, jf. Ot. prp. nr. 52 s. 379-380. Kunnskapen kan f.eks. stamme fra kartlegginger, konkrete faglige utredninger og så videre.

Førre-var-prinsippet – naturmangfoldloven § 9

Dersom forvaltningsmyndigheten ikke har kunnskap eller tilstrekkelig kunnskap om konsekvensene for naturmangfoldet som følge av for eksempel omsøkt motorferdsel vil førre-var-prinsippet komme til anvendelse, se naturmangfoldloven § 9, videre Ot. prp. nr. 52 fra s. 380. Førre-var-prinsippet er en retningslinje for hvordan myndighetene håndterer usikkerhet om kunnskapsgrunnlaget. Det er derfor en nær sammenheng mellom kunnskapsgrunnlaget i naturmangfoldloven § 8 og førre-var-prinsippet i § 9. Søkes det f.eks. om tillatelse til motorferdsel i et antatt sårbart område skjerpes kravet til kunnskap om virkningene av bruken.

I de tilfeller der man har lite kunnskap vil førre-var-prinsippet få størst betydning. Dersom man må ta beslutninger uten at kunnskapsgrunnlaget er tilstrekkelig for å kunne fastslå virkningene på naturmangfoldet sier § 9 at det skal «tas sikte på å unngå mulig vesentlig skade på naturmangfoldet». Det kan bety at det i slike tilfeller gis avslag på søknad om tillatelse, eventuelt at tillatelse gis på strenge vilkår.

Økosystemtilnærming og samlet belastning – naturmangfoldloven § 10

Prinsippet i naturmangfoldloven § 10 skal sikre at nye påvirkninger underlegges en helhetsvurdering av hvilke belastninger økosystemet vil bli utsatt for. Det innebærer for det første at prinsippet ikke skal ses isolert, men vurderes i sammenheng med den miljøbelastningen som allerede er skjedd gjennom tidligere tillatelser til ulike påvirkninger. Dette har særlig betydning dersom miljøbelastningen er ved en kritisk grense hvor selv en liten økning, f.eks. i motorferdsel, vil ha stor betydning for økosystemet. For det andre vil prinsippet komme til anvendelse også på et første tiltak i et område dersom det kan forventes mange framtidige søknader om dispensasjon fra regelverket i et område, og antatt samlet påvirkning vil kunne gi vesentlige eller alvorlige eller uoprettelige skader på naturmangfoldet. I slike tilfeller bør søknader om tiltak avslås.

Kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver – naturmangfoldloven § 11

Bestemmelsen er en retningslinje for forvaltningsmyndigheten. Når det treffes vedtak som tillater for eksempel motorferdsel i utmark trenger ikke forvaltningsmyndigheten å velge den økonomisk beste løsningen for tiltakshaver hvis det er klare miljøgevinster med en litt dyrere løsning. For eksempel kan tiltakshaver søke om tillatelse til kjøring på barmark for å frakte byggematerialer til hyttebygging. Kjøringen kan føre til skader på terrenget. I slike tilfeller kan motorferdselsmyndigheten i medhold av alminnelige forvaltningsrettslige prinsipper og naturmangfoldloven § 11 stille vilkår om at ferdsel skal skje vinterstid selv om dette fører til økte kostnader for tiltakshaver. Prinsippet kan også lede til at det kan stilles vilkår om at det benyttes helikoptertrafikk dersom skadepotensialet er stort.

Miljøforsvarlige teknikker og driftsmetode – naturmangfoldloven § 12

Bestemmelsen gjelder valg av driftsmetode, teknikk eller lokalisering «for å unngå eller begrense skader» på naturmangfoldet, jf. § 12. Det skal tas utgangspunkt i slike driftsmetoder og slik teknikk og lokalisering som, ut fra en samlet vurdering av tidligere, nåværende og fremtidig bruk av mangfoldet og økonomiske forhold, gir de beste samfunnsmessige resultater, se Ot. prp. nr. 52 s. 382-383. Dette innebærer at man må vurdere for eksempel hvilken lokalisering, hva slags bruk av motorkjøretøy, eller hvilket tidspunkt for høsting som gir minst skade, og som etter en samlet vurdering gir de beste samfunnsmessige resultatene.

6.3 Føringer i kongelig resolusjon

Kongelig resolusjon har en kort oppsummering av innspillene som kom under høringen på forslaget til verneplan. Videre inneholder dokumentet de ulike forvaltningsnivåenes kommentarer til de ulike innspillene, og Klima- og miljødepartementets konklusjoner for de ulike temaene. Enkelte saker kan være spesielt omtalt i dette dokumentet og slik legge føringer for eksempel for hvordan verneforskriften skal tolkes og forvaltes. Dette er tilfelle for noen få tema i denne forvaltningsplanen og er blitt tatt direkte inn i teksten der det gjelder.

6.4 Forhold til annet lovverk i saksbehandlingen

I nasjonalparken er det generelle utgangspunktet at et tiltak må oppfylle kravene både etter naturmangfoldloven og etter det regelverket tiltaket generelt reguleres etter. I en byggesak vil en for eksempel både trenge tillatelse fra nasjonalparkstyret etter verneforskriftene og tillatelse fra kommunen etter plan- og bygningsloven. Ved søknad om motorferdsel vil en trenge dispensasjon både fra verneforskriften og fra motorferdselloven.

Normalt vil verneforskriften ha strengere bestemmelser om bruk og tiltak i nasjonalparken enn det som gjelder etter annet lovverk. Derfor bør søknader om tiltak, motorferdsel og liknende behandles først av nasjonalparkstyret før de behandles etter annet regelverk (jf. kapittel om saksbehandling).

For Rohkunborri nasjonalpark har det siden opprettelsen av verneområdet vært en særordning der søknader om motorferdsel på snødekt mark har blitt behandlet først av kommunen når formålet med ferdselen er isfiske. Dette på grunn av den generelle ordlyden i verneforskriften som regulerer adgangen for forvaltningsmyndigheten til å gi tillatelse til motorferdsel knyttet til utøvelse av fiske på Geavdnjajávri (§3 pkt. 6.3 j, omtales i kap. 4.7.5).

For å lette søknadsprosessen har nasjonalparkstyret og Bardu kommune blitt enige om at søknader om tillatelse om motorferdsel sendes inn via kommunens elektroniske søknadsskjema. Saksbehandler hos kommunen videresender så søknader til nasjonalparkforvalter for behandling. Etter vedtak i nasjonalparkstyret (eller delegert vedtak) etter verneforskriften, kan kommunen behandle søknad etter motorferdselloven eller annet relevant regelverk. Unntaket er som nevnt søknader der formålet med motorferdsel er isfiske. I de tilfellene behandler kommunen søknad først etter forskrift for bruk av motorkjøretøyer i utmark og på islagte vassdrag: § 5 b) funksjonshemmede.

Vernevedtaket endrer ikke eiendoms- og rettighetsforholdene, men det kan endre bruks- og eiendomsrettens innhold gjennom de restriksjoner som gis på bruk og fysiske tiltak. Med mindre det framgår av verneforskriften, endres ikke grunneiers rettigheter og plikter. Grunneier kan nekte tiltak og inngrep på egen eiendom i tråd med gjeldende lovverk.

6.5 Generelle dispensasjonsbestemmelser

Verneforskriften for Rohkunborri nasjonalpark har egne dispensasjonshjemler som åpner for at nasjonalparkstyret kan gi dispensasjon til nærmere bestemte formål. Disse er omtalt under de enkelte brukerinteressene i kapittel 4.

I tillegg har naturmangfoldloven en **generell dispensasjonsbestemmelse** i § 48 som gir hjemmel for å gi dispensasjon dersom bestemte vilkår er oppfylt. Naturmangfoldlovens § 48 erstatter § 4 i verneforskriften.

Naturmangfoldloven § 48 (*dispensasjon fra vernevedtak*)

Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra et vernevedtak dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig.

I avveiningen mellom øvrige vesentlige samfunnsinteresser og hensynet til verneområdet skal det særlig legges vekt på verneområdets betydning for det samlede nettverket av verneområder og om et tilsvarende verneområde kan etableres eller utvikles et annet sted. Tiltakshaveren kan pålegges å bære rimelige kostnader ved ivaretagelsen, opprettelsen eller utviklingen av et slikt tilsvarende område.

Trenger et tiltak tillatelse både etter verneforskriften og etter annet lovverk, kan tiltakshaver velge å søke om tillatelse parallelt. Vedtak skal i slike tilfeller først fattes etter verneforskriften, dersom ikke annet følger av verneforskriften eller forvaltningsmyndighetens samtykke.

Søknad om dispensasjon etter første ledd skal inneholde nødvendig dokumentasjon om tiltakets virkning på verneverdiene. I dispensasjon etter første ledd skal begrunnelsen for vedtaket vise hvordan forvaltningsmyndigheten har vurdert virkningene som dispensasjonen kan få for verneverdiene, og hvilken vekt det er lagt på dette.

Nasjonalparkstyret kan derfor innvilge dispensasjon dersom ett av følgende tre forhold er tilstede:

- Tiltaket strider ikke mot vernevedtakets formål og det kan ikke påvirke verneverdiene nevneverdig
- Tiltaket er nødvendig av sikkerhetshensyn
- Tiltaket er nødvendig av hensyn til vesentlige samfunnsinteresser

Den generelle dispensasjonsbestemmelsen i naturmangfoldloven § 48 skal kunne fange opp spesielle/særlige tilfeller som man ikke kunne forutse på vernetidspunktet. Det er vesentlig at en dispensasjonsadgang ikke blir brukt til å uthule vernet. Den skal i første rekke kun anvendes på søknader som gjelder bagatellmessige inngrep eller forbigående forstyrrelser.

Dispensasjonssøknader etter § 48 skal behandles av nasjonalparkstyret. Dersom forvalter har delegert myndighet til å behandle dispensasjonssøknader, kan forvalter i noen særtilfeller også behandle søknader etter § 48. Dette gjelder saker der et eller flere av kriterierene under stemmer:

- en dispensasjon gitt av styret eller arbeidsutvalget skal fornyes, og forutsetningene er tilnærmet uendret
- det foreligger etablert forvaltningspraksis fra saker behandlet av styret i tilsvarende sak
- forvaltningsplanen gir entydige føringer for utfallet.

Rohkunborri nasjonalparkstyre har i vedtak av 1.3.2016 delegert myndighet til forvalter i følgende saker der det dreier seg om fornying av tidligere dispensasjoner etter nml. § 48:

1. Bruk av snøskuter til merking av dispensasjonstrase over Bihppáš.
2. Bruk av atv for transport av felt elg langs traktorvei og kjerrevei.

Nærmere retningslinjer gis i Miljødirektoratets rundskriv om forvaltning av verneforskrifter (M106-2014) og i vedtektene for Rohkunborri nasjonalparkstyre.

6.6 Oppfølging av ulovligheter – håndheving og sanksjoner

For å ivareta formålet med opprettelsen av nasjonalparken skal eventuelle overtredelser av lovverket følges opp. Ved dokumentasjon av lovbrudd i felt vil SNO kunne reagere med anmeldelse til politiet, advarsel eller informasjon. Reaksjonsformen vil avhenge av alvorlighetsgraden. SNO rapporterer også til nasjonalparkstyret. Nasjonalparkstyret har et selvstendig ansvar for å reagere på lovbrudd som blir kjent for styret. Dette kan skje gjennom politianmeldelse og/eller rapportering til fylkesmannen/Miljødirektoratet for forvaltningsmessige reaksjoner. I tillegg har nasjonalparkstyret fra november 2016 fått delegert myndighet til selv å sanksjonere mot overtredelser av naturmangfoldloven.

Fylkesmannen er delegert myndighet for naturmangfoldloven §§ 69-73.

Nasjonalparkstyret er delegert myndighet for nml § 69 første ledd, § 70 andre ledd, § 71 første ledd og § 73 første ledd. Se lovdata.no for hele naturmangfoldloven. Paragrafene kan kort oppsummeres slik:

§ 69 *Retting og avbøtende tiltak.* Denne paragrafen gir myndighetene hjemmel til å pålegge en ansvarlig å stanse pågående ulovlige arbeider og/eller treffe vedtak om retting av det ulovlig etablerte forholdet.

§ 70 *Uforutsette miljøkonsekvenser av lovlig virksomhet.* Denne paragrafen retter seg mot forhold som i utgangspunktet er lovlig, men som innebærer uforutsette og vesentlige konsekvenser for naturmangfoldet. Når slik skade har inntruffet kan myndighetene pålegge den ansvarlige å treffe tiltak (gjenoppretting) dersom det kan skje uten særlig ulempe for den ansvarlige.

§§ 71-72 *Direkte gjennomføring og bruk av andres eiendom.* Disse paragrafene gir myndighetene mulighet til å sørge for iverksetting av tiltak for den ansvarliges regning når pålegg etter §§ 69 og 70 ikke blir etterkommet, eller dersom det haster av hensyn til naturmangfoldet eller det ikke kan påvises noen ansvarlig.

§ 73 *Tvangsmulkt* er et pressmiddel myndighetene kan benytte for å sikre gjennomføring av lovens bestemmelser. Tvangsmulkt fastsettes når en overtredelse er avdekket og pålegg om retting eller unnlattelse av å oppfylle en plikt ikke er etterkommet. Tvangsmulkt kan være et engangsbeløp eller løpe så lenge overtredelsen varer.

Miljødirektoratet er myndighet etter § 74 *Miljøerstatning* som innebærer et objektivt erstatningsansvar ved overtredelse av bestemmelser i nml eller i annen lovgivning som får betydning for gjennomføring av mål og prinsipper i loven. Denne bestemmelsen bidrar

til at mindre overtredelser “avkriminaliseres” og kan sanksjoneres av forvaltningen selv, uten å gå gjennom rettsapparatet. Dette regnes ikke som straff og er ikke til hinder for å ilegge andre sanksjoner.

§ 75 angir strafferammen for overtredelser av nml som er bot eller fengsel inntil ett år eller tre år ved grove overtredelser. Et lovbrudd i nasjonalparken kan også være et brudd på andre lover i tillegg til et brudd på nml, og vil dermed også berøre andre myndigheter. Eksempelvis skal kommunene følge opp brudd på plan- og bygningsloven og motorferdselloven, og Landbruksdirektoratet skal følge opp brudd på reindriftsloven. Nasjonalparkstyret bør i hver enkelt sak vurdere hvilke andre myndigheter det kan være relevant å henvende seg til og eventuelt å samarbeide med om utveksling av informasjon og oppfølging av saken.

7 Referanser

Bardu Historielag (2004). *Sørdalen/Isdalen. Norsk historisk bruk*.
Bardu Historielag.

Barlindhaug, S. & Os, K. (2003). *Ny Nasjonalpark i Sørdalen-Isdalen, Bardu kommune. Kulturhistoriske registreringer* (Norsk institutt for kulturminneforskning, avdeling for landskapsarkeologi).

Bjørklund, F. & Møller, J. J., 2002: *Sørdalen-Isdalen-området. Geologiske verneverdier* (rapport).

Helskog, K. (1970). *Registrering ved Altevatn, Leinavatn og Gaevdn´jaja´vri sommeren 1970*
(Tromsø Museum, upublisert rapport).

Huseby, K. (2006). *Ny nasjonalpark i Bardu kommune. Konsekvenser for friluftsliv og utnyttelse av jakt og fiske* (Sweco Grøner AS, rapport).

Høyesterett. (2001, 21. juni). HR-2001-4-B - Rt-2001-769 (Selbu-dommen) [dom].

Høyesterett. (2001, 5. oktober). HR-2001-5-B – Rt-2001-1229 (Svartskog-dommen) [dom].

Høyesterett. (1968, 20. april). Rt-1968-429 (Altevassdommen) [dom].

Johnsen, H. G. (2019). *Registrerte kulturminner i Rohkunborri 2019* (Troms fylkeskommune, rapport).

Klima og miljødepartementet 2019, 3. april). Spørsmål om definisjon av Forsvarets operative virksomhet. Hentet fra <https://www.miljodirektoratet.no/globalassets/alle-tema/verneomrader/forsvaret-operative-virksomhet030419.pdf>

Kulturminnesøk. (u.å.). Søk i kart: Kulturminner i Bardu kommune. Hentet 27. mars 2019 fra <https://kulturminnesok.no/>

Landbruksdirektoratet. (9.11.2016). Reinbeitekonvensjon mellom Norge og Sverige. Hentet fra <https://www.landbruksdirektoratet.no/no/reindriften/reinbeitekonvensjoner/norge-sverige>

Larsen, B. H., Fjeldstad, H., Jørgensen, L. & Melby, M. W. (2006). *Sørdalen/Isdalen nasjonalpark i Bardu – konsekvenser for naturmiljø* (Miljøfaglig Utredning Rapport 2006-4: 1-70 + vedlegg).

Manker, E. (1957). *Lapparnas Heliga Ställen. Kultplatser och offerkult i belysning av nordiska museets och landsantikvariernas fältundersökningar. Acta Lapponica XIII*. Nordiska Museet.

Melby, M. W. (2005). *Sørdalen/Isdalen i Bardu, Troms fylke. Konsekvensutredning av vern.*

Deltema Landskap (Miljøfaglig Utredning rapport 2005-40: 1-40).

Miljødirektoratet. (2019). Veileder til enkel besøksstrategi.

Sametinget. (2018, 22. november). Talma: Karta över årstidsland. Hentet fra

https://geodata.sametinget.se/webb/sameby/ars/104_talma_arstid.pdf

Skoglund, R. Ø. & Lauritzen, S-E. (2018): *Rapport fra befaring av karstlokalteter og grotter ved Rohkunborri nasjonalpark, 2018* (Universitet i Bergen, rapport).

Statskog (2000). *Friluftspan for Altevassområdet (rapport)*.

Sveen, S. B. (2017). *Registreringsrapport 2017: Rohkunborri nasjonalpark, Bardu* (Sametinget, rapport).

Svonni, L. D. (1989): *Talma Sameby. Bosätningar, renbetesmarker, flyttvägar i ett historiskt perspektiv*. Älvsby-Tryck.

Thuestad, A. (2006). *Konsekvensutredning Sørdalen–Isdalen nasjonalpark. Deltema kulturhistorie* (NIKU, rapport).

Troms og Finnmark fylkeskommune. (2019). TromsAtlas: kartlagte friluftsområder, verdi. Hentet fra <https://www.tromsatlas.no> (merknad: TromsAtlas er siden oppdatert til NordAtlas).

8 Vedlegg:

Vedlegg 1: Verneforskrift for Rohkunborri nasjonalpark

Forskrift om vern av Rohkunborri nasjonalpark, Bardu kommune, Troms

Dato	FOR-2011-02-25-224
Publisert	II 2011 hefte 1
Ikrafttredelse	25.02.2011
Sist endret	FOR-2013-03-15-284 fra 01.07.2013
Endrer	
Gjelder for	Bardu kommune, Troms
Hjemmel	LOV-2009-06-19-100-§34, LOV-2009-06-19-100-§35, LOV-2009-06-19-100-§62, LOV-2009-06-19-100-§77
Kunngjort	04.03.2011 kl. 15.50
Korttittel	Forskrift om Rohkunborri nasjonalpark

Hjemmel: Fastsatt ved kgl.res. 25. februar 2011 med hjemmel i lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) § 34 og § 77, jf. § 35 og § 62. Fremmet av Miljøverndepartementet. Endret ved forskrift 15 mars 2013 nr. 284 (i kraft 1 juli 2013).

§ 1. Avgrensning

Nasjonalparken ligger i sin helhet på statsgrunn.

Nasjonalparken dekker et totalareal på ca. 571 km², hvorav ca. 29 km² er ferskvannsareal.

Grensene for nasjonalparken fremgår av kart i målestokk 1:175 000, datert Miljøverndepartementet januar 2011. De nøyaktige grensene for nasjonalparken skal avmerkes i marka. Knekkpunktene skal koordinatfestes.

Verneforskriften med kart oppbevares i Talma sameby, Bardu kommune, hos Fylkesmannen i Troms, i Direktoratet for naturforvaltning og i Miljøverndepartementet. Det samme gjelder jordskiftekartet som lages etter grensemerking.

§ 2. Formål

Formålet med nasjonalparken er å bevare et stort naturområde med et særegent landskap for å sikre biologisk mangfold med økosystemer, arter og bestander i et vidt spenn av naturtyper fra frodige gråor-heggeskoger, urskogspreget bjørkeskog og høgstaudeskoger, store våtmarksområder og ferskvannsmiljø med opprinnelig dyre- og plantesamfunn til alpine naturtyper med canyon i Sordalen. Fjellreven er en art det skal tas spesielt vare på.

Allmennheten skal gis anledning til naturopplevelse gjennom utøvelse av naturvennlig friluftsliv med liten grad av teknisk tilrettelegging.

Formålet omfatter også bevaring av det samiske naturgrunlaget.

§ 3. Vernebestemmelser

I nasjonalparker skal ingen varig påvirkning av naturmiljø eller kulturminner finne sted, med mindre slik påvirkning er en forutsetning for å ivareta verneformålet.

1. Landskapet

1.1 Vern mot inngrep i landskapet

Området er vernet mot inngrep av enhver art, herunder oppføring av varige eller midlertidige bygninger, anlegg og innretninger, hensetting av campingvogner, bobiler og maskiner, etablering av oppdrettsanlegg, opplag av båter, gjerder og anlegg, vegbygging, bergverksdrift, vassdragsregulering, graving, utfylling og henleggelse av masse, sprenging og boring, bryting av stein, mineraler og fossiler og fjerning av større stein og blokker, mineraler eller fossiler, fjerning eller ødeleggelse av inventar i grotter, drenering og annen form for tørrlegging, nydyrking, bakkeplanering, fremføring av luft- og jordledninger, bygging av bruer og klopper, oppsetting av skilt, opparbeiding og merking av stier, løyper o.l. Opplistingen av tiltak er ikke uttømmende.

1.2 Bestemmelsene i pkt. 1.1 er ikke til hinder for:

- a) Vedlikehold av bygninger, reingjerder og andre anlegg som ikke fører til bruksendring. Vedlikehold skal skje i samsvar med lokal byggeskikk og tilpasses landskapet. Vedlikehold omfatter ikke ombygging eller utvidelse.
- b) Vedlikehold av eksisterende stier, skiløyper, skilt, bruer og liknende i samsvar med forvaltningsplan.

1.3 Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til:

- a) Ombygging og mindre utvidelse av bygninger.
- b) Gjenoppføring av bygninger, anlegg og innretninger som er gått tapt ved brann eller naturskade.
- c) Bygging av bruer og legging av klopper.
- d) Oppsetting av skilt og merking av stier.
- e) Ombygging og oppsetting av nye gjerder.
- f) Oppføring av bygninger og anlegg som er nødvendig for utøvelse av reindrift.
- g) Bruksendring av eksisterende bygninger.
- h) Riving av gamle bygninger, anlegg og innretninger og oppføring av nye med samme størrelse og for samme bruk.
- i) Opplag av båt i samsvar med retningslinjer fastsatt i forvaltningsplanen, jf. § 5.
- j) Utbedring av eksisterende kjørespor i samsvar med retningslinjer fastsatt i forvaltningsplanen, jf. § 5.
- k) Probeboring og etablering av nødvendige luftesjakter i forbindelse med underjordisk drift av mineralforekomster med uttakssted utenfor verneområdet.

Ombygging, utvidelse og nybygg skal skje i samsvar med lokal byggeskikk og tilpasses landskapet.

2. Plantelivet

2.1 Vern av plantelivet

Vegetasjon, herunder døde busker og trær, er vernet mot all skade og ødelegging. Planting eller såing av trær og annen vegetasjon er forbudt.

2.2 Bestemmelsen i 2.1 er ikke til hinder for:

- a) Beite.
- b) Skånsom bruk av trevirke til bålbrekking.
- c) Plukking av bær og matsopp.
- d) Plukking av planter som er alminnelig forekommende på stedet til privat bruk.
- e) Reindriftens hogst av bjørk til brensel og til vedlikehold av reingjerder og annet reindrifutstyr i henhold til forvaltningsplan.
- f) Uttak av materialer til duodji (samisk tradisjonell husflid, bruksgjenstander og redskaper m.m.), skjæring av suoinnit (skohøy) og uttak av duorggat (gulvris til gammer og lávvuer).

2.3 Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til:

Hogst av bjørk til brensel til hytter, gammer og faste bålplasser i nasjonalparken.

3. *Dyrelivet*

3.1 *Vern av dyrelivet*

Dyrelivet, herunder hi, reir, hekke-, yngle- og gyteplasser, er vernet mot skade og unødvendig forstyrrelse. Utsetting av dyr på land og i vatn er forbudt.

3.2 *Bestemmelsen i pkt. 3.1 er ikke til hinder for:*

- a) Jakt, fangst og fiske i samsvar med gjeldende lovverk.
- b) Skadefelling av store rovdyr i samsvar med gjeldende lovverk.

3.3 *Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til:*

- a) Utsetting av fisk fra lokale fiskestammer hvor dette er gjort tidligere.

4. *Kulturminner*

4.1 *Vern av kulturminner*

Kulturminner skal beskyttes mot skade og ødeleggelse. Løse kulturminner skal ikke flyttes eller fjernes.

4.2 *Forvaltningsmyndighetene kan gi tillatelse til:*

Istandsetting, vedlikehold og skjøtsel av kulturminner.

5. *Ferdsel*

5.1 *Generelt om ferdsel*

All ferdsel skal skje varsomt og ta hensyn til natur, vegetasjon, dyreliv og kulturminner.

5.2 *Organisert ferdsel*

Bestemmelsene i denne forskrift er ikke til hinder for organisert turvirksomhet til fots så lenge naturmiljøet ikke blir skadelidende.

Organisert ferdsel og ferdselsformer som kan skade naturmiljøet må ha særskilt tillatelse av forvaltningsmyndigheten. Nærmere retningslinjer gis i forvaltningsplan.

5.3 *Organisert bruk av hest og sykling*

Sykling og organisert bruk av hest er tillatt på veier, samt traseer som er godkjent for slik bruk i forvaltningsplanen.

5.4 *Regulering av ferdsel*

Innenfor nærmere avgrensa deler av nasjonalparken kan Miljødirektoratet ved særskilt forskrift regulere eller forby ferdsel som kan skade naturmiljøet.

5.5 *Omlagging av stier*

Av hensyn til naturmiljøet og kulturminner kan forvaltningsmyndigheten legge om eller kreve fjernet merking av stier og løyper.

5.6 *Generelle unntak for ferdsel*

Reglene i punkt 5 gjelder ikke nødvendig ferdsel ved gjennomføring av militær operativ virksomhet og tiltak i samband med ambulans-, politi-, brannvern-, rednings- og oppsynsvirksomhet, samt gjennomføring av skjøtels- og forvaltningsoppgaver bestemt av forvaltningsmyndigheten.

6. *Motorferdsel*

6.1 *Forbud mot motorferdsel*

Motorferdsel til lands, til vanns og i lufta under 300 meter fra bakken er forbudt.

6.2 *Bestemmelsen i pkt. 6.1 er ikke til hinder for:*

- a) Motorferdsel ved gjennomføring av militær operativ virksomhet og tiltak i samband med ambulanse-, politi-, brannvern-, rednings- og oppsynsvirksomhet, samt gjennomføring av skjøtsels- og forvaltningsoppgaver bestemt av forvaltningsmyndigheten. Bestemmelsen gjelder ikke øvelseskjøring.
 - b) Nødvendig bruk av beltekjøretøy på snødekt mark i forbindelse med utøvelse av reindrift. Leiekjører for reineier eller reindrifansvarlig må medbringe skriftlig dokumentasjon/avtale med oppdragsgiver for at kjøringen skal være lovlig.
 - c) Bruk av båt med t.o.m. 10 Hk motor på Geavdnjajávri i forbindelse med fiske.
 - d) Motorferdsel for transport av syke/skadde bufe i medhold av lov om dyrevem. Kjøretøy som benyttes skal være skånsomt mot overflaten. Det skal gis melding til ansvarlig oppsyn for verneområdet i forkant av kjøring.
 - e) Forsvarets nødvendige lavtflyvning i perioden f.o.m. 15. juli t.o.m 30. april.
- 6.3 *Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til:*
- a) Øvelseskjøring til formål nevnt i pkt. 6.2 a).
 - b) Bruk av beltekjøretøy på snødekt mark i forbindelse med husdyrhold.
 - c) Bruk av beltekjøretøy på snødekt mark i forbindelse med vedhogst etter pkt. 2.3.
 - d) Bruk av beltekjøretøy på snødekt mark eller luftfartøy for transport av varer og utstyr til hytter og gammer.
 - e) Bruk av beltekjøretøy på snødekt mark eller luftfartøy for transport av materialer til vedlikehold og byggearbeid på bygninger, anlegg og innretninger.
 - f) Bruk av lett terrenggående beltekjøretøy som ikke setter varige spor i terrenget eller luftfartøy for uttransport av felt elg.
 - g) Bruk av luftfartøy eller barmarkskjøretøy som er skånsomt mot terrenget i forbindelse med reindrift iht. godkjent driftsplan.
 - h) Bruk av lett terrenggående motorkjøretøy på barmark i forbindelse med oppsetting av gjerder for husdyr.
 - i) Nødvendig bruk av helikopter eller barmarkskjøretøy som er skånsom mot terrenget, i forbindelse med reindrift for Talma sameby, i henhold til beslutning tatt av Talma sameby og forankret i forvaltningsplanen. Bestemmelsen gjelder bare for reindrifstutøvere knyttet til Talma sameby i Sverige.
 - j) Bruk av beltekjøretøy på snødekt mark for nødvendig transport av båt og utstyr i forbindelse med fiske på Geavdnjajávri. Transporten skal skje etter bestemte traseer i henhold til forvaltningsplanen.
 - k) Bruk av luftfartøy og beltekjøretøy på snødekt mark i forbindelse med drift og vedlikehold av hydrologiske målestasjoner.

For reindriften kan det gis flerårige tillatelser for bruk av terrenggående barmarkskjøretøy ut fra reinbeitedistriktets bruksregler og distriktsplan i henhold til reindrifstloven (for norske reindrifstutøvere) og egengodkjent plan for motorisert ferdsel forankret i forvaltningsplanen (for svenske reindrifstutøvere knyttet til Talma sameby).

7. *Forurensning*

7.1 *Forbud mot forurensning*

Forurensning og forsøpling er forbudt. All bruk av kjemiske midler som kan påvirke naturmiljøet er forbudt.

7.2 *Støy*

Unødvendig støy er forbudt. Bruk av motordrevet modellfly er forbudt.

0 Endret ved forskrift 15 mars 2013 nr. 284 (i kraft 1 juli 2013).

§ 4. *Generelle dispensasjonsbestemmelser*

Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra forskriften dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig, jf. naturmangfoldloven § 48.

§ 5. *Forvaltningsplan*

Det skal utarbeides en forvaltningsplan med nærmere retningslinjer for forvaltning, skjøtsel, tilrettelegging, informasjon osv. Et utkast til forvaltningsplan skal etter planen foreligge senest 1. september 2012. Forvaltningsplanen skal godkjennes av Miljødirektoratet.

0 Endret ved forskrift 15 mars 2013 nr. 284 (i kraft 1 juli 2013).

§ 6. *Skjøtsel*

Forvaltningsmyndigheten eller den forvaltningsmyndigheten bestemmer, kan iverksette tiltak for å opprettholde eller oppnå den natur- og kulturtilstand som er formålet med vernet.

§ 7. *Forvaltningsmyndighet*

Miljøverndepartementet fastsetter hvem som er forvaltningsmyndighet etter denne forskriften.

Samiske interesser skal ivaretas i den forvaltningsordning som etableres.

§ 8. *Rådgivende utvalg*

Det skal opprettes et rådgivende utvalg for forvaltningen av nasjonalparken.

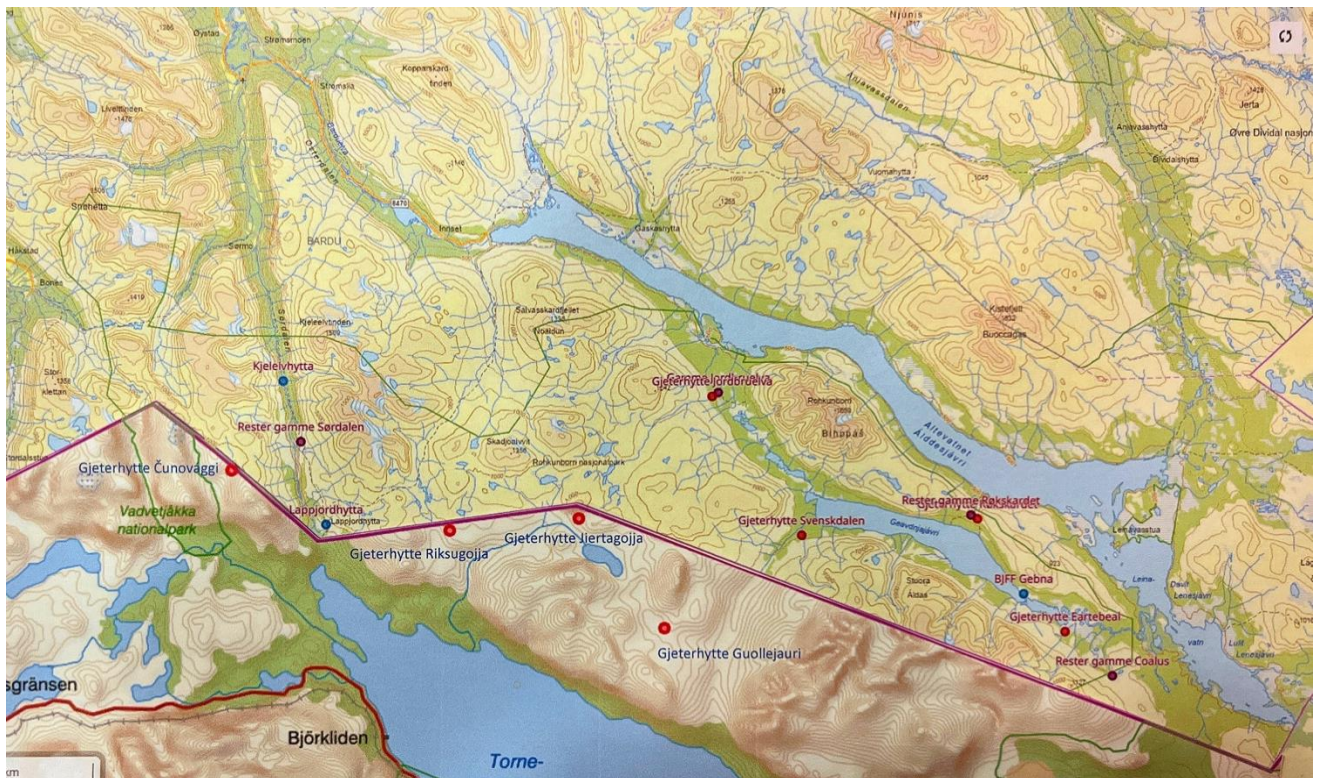
§ 9. *Ikrafttredelse*

Denne forskrift trer i kraft straks.

Vedlegg 2: Reindriftshytter og -anlegg

Tabell 6: Gjeterhytter og anlegg i Rohkunborri nasjonalpark

Gjeterhytter og anlegg i Rohkunborri nasjonalpark						
ID i verneområde-loggen	Navn	Type	Eier	Øst	Nord	Sone
I2017/11676	Rester gamle Čoalus. Ligger utenfor parken	Annen bygning	Talma sameby	693425	7595902	33
I2017/11675	Gjeterhytte Røskardet	Hytte	Talma sameby	685672	7604879	33
I2017/11671	Gjeterhytte Eartebeal	Hytte	Talma sameby	690702	7598423	33
I2017/11668	Gjeterhytte "Svenskdalen" (Vággi)	Hytte	Talma sameby	675580	7603886	33
I2017/11667	Gamme Jordbruelva i Stordalen	Annen bygning	Talma sameby	670826	7612146	33
I2017/11666	Gjeterhytte Jordbruelva	Hytte	Talma sameby	670470	7611920	33
I2017/11664	Rester gamle Sördalen	Annen bygning	Talma sameby	646955	7609276	33
	Rester gamle Røskardet	Annen bygning	Talma sameby	440009	7598983	34
	Reingjerde Lappjord	Gjerde		648051	7604180	33
	Gjeterhytte Čunovággi. Ligger på grensa.	Hytte	Gielas reinbeitedistrikt	643107	7607860	33
	Riksugoija	Hytte	Talma sameby	410285	7601163	34
	Jiertagoija	Hytte	Talma sameby	417631	7601147	34
	Guollejauri	Hytte	Talma sameby	421893	7594345	34

Figur 29: Kart som viser gjeterhytter og reindriftsanlegg i Rohkunborri nasjonalpark. Bakgrunnskart fra Norgeskart og Min Karta/Lantmäteriet.

Vedlegg 3: Distriktsplan for Gielas Reinbeitedistrikt

Merknad: ny plan ferdig 2022

DISTRIKTSPLAN

REINDRIFTSKONTORET
I TROMS

Jnr.: 730... Dato: 11.6.99..

Ark.: 630.10.. Bsh.: SR.....

GIELAS REINBEITEDISTRIKT TROMS

Høringsutkast
10. juni 1999

HOVEDPLAN

1 Beskrivelse av distriktet

1.1 Administrative forhold og organisering

1.1.1 Geografisk utstrekning

Gielas Reinbeitedistrikt har et beiteareal på 1704 km² som består av de tidligere distriktene Gielas, Stordalen, Gratangen og Livetskaret. Distriktsgrensen bygger i hovedsak på distriktsinndelingen av 1963 men ble senest fastsatt i 1993 da Livetskaret ble innlemmet i Gielas Reinbeitedistrikt. Reinbeitedistriktet omfattes av kommunene Bardu, Lavangen, Salangen og Gratangen i Troms fylke samt Narvik kommune i Nordland fylke.

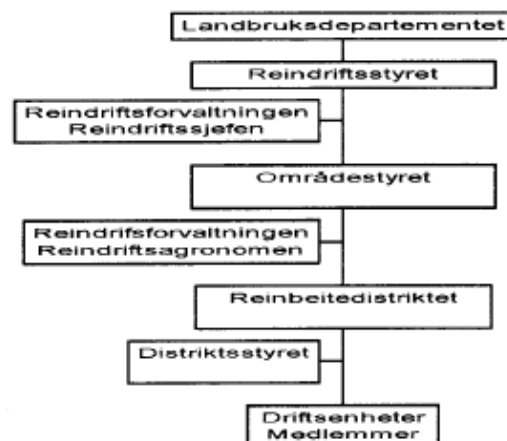
Distriktets yttergrenser strekker seg fra Bjørnefjell – Rombaksbotn – langs Rombaksfjorden til Bjerkvik – langs E6 til Gratangsbøtn – Gratangsfjorden – Lavangsfjorden – Sagfjorden – Sjøvegan – opp Salangselva til Brannvold – langs E6 til Sætermoen – opp Sjødalen til riksgrensen – langs riksgrensen til utgangspunktet Bjørnefjell.

Hele arealet innenfor dette området er reinbeitearealer med unntak for innmark. Reinbeitedistriktet har fått avsatt vinterbeite i Sverige gjennom reinbeitekonvensjonen av 1972 mellom Norge og Sverige. Disse områdene er Njuorajavri-området og Patsajækel-området i Kiruna kommune.

Det er viktig å legge merke til at distriktsgrensene ikke følger kommunegrensene men strekker seg over flere kommuner og over fylkesgrensen til Nordland. Grensene for reinbeitedistriktet følger naturlige geografiske grenser for reindriften.

1.1.2 Organisering

Gielas Reinbeitedistrikt har 29 medlemmer fordelt på 5 driftsenheter (familier). Distriktet har et styre med fem medlemmer valgt av årsmøtet. Nedenfor skisseres reindriften organisering.

1.2 Beite- og driftsforhold

1.2.1 Årstidsbeiter

Beitetyper, topografi, vær- og snøforhold og reinens vandresyklus bestemmer i stor grad driftsforløpet i reindriften. Blant foran nevnte faktorer er det en del variabler som gjør at en enkelte år må foreta visse justeringer i bruken av området.

Etter som reinbeitedistriktet enkelte år brukes både som helårsdistrikt og som sesongbeitedistrikt, er det ikke helt markerte grenser mellom de ulike årstidsbeiter. Likevel fører både terreng og beiteforholdene til at det har dannet seg et visst system i bruken av distriktet til ulike årstider. Det er viktig at dette "mønster" ikke ødelegges slik at beitebalansen forrykkes. Det er særlig viktig for en rasjonell drift er at sesongbeiter som er minimumsfaktor i distriktet, adkomst til og fra (flytte- og trekkveier), samt oppsamlingsplasser ikke blir belagt med inngrep og forstyrrelser.

Driftsforløpet i et normal år er imidlertid som følger (se også vedlagte arealkart) :

1.2.2 Kalvingsland og tidlig sommerområde (fra 1. Mai til og med juni)

Kalvingsresultatet og avkastningen i reindriften avhenger mye av at man har gode kalvingsområder i distriktet. I et godt kalvingsland skal det være gode lavbeiter som tidlig blir bare, vekslende lende med godt ly og ikke for store og strie elver. Det er også meget viktig at det ikke er mange hytter og ferdsel/trafikk av mennesker i området, som kan føre til at simler forlater kalvene. Området bør også være avgrenset slik at det er lett å holde oppsikt med rovdyr.

Distriktet benytter hovedsakelig Snørken- området, Gratangshalvøya som kalvingsområder. Områdene Leigas med Gressdalen og Grønfjell med Rødalen, Livetskaret og Gielasnjarga (Lifjellområdet) brukes i vekslende utstrekning som kalvingsområder.

1.2.3 Sommerbeiteområder

Sommerbeitene skal skaffe reinen næring til vekst samt opplag for en lang vinter. Sommerføden for rein er grønne planter og urter. På varme dager må reinen kunne trekke opp på snøbreer og topper for avkjøling og for å unngå insektsplagen. På forsommeren benyttes høytliggende områder på Gratangs-halvøya. Snørken-området, Gielasnjarga (Lifjellområdet) og Livetskaret. I juni/august flyttes mesteparten av reinen til ferskt sommerbeite i fjellområdene sør for E6.

1.2.4 Høstbeiter

Høstbeite er overgangen fra høstbeite til lavbeite. Når frosten setter inn visner de grønne plantene ned og det reduserer deres næringsverdi. En del gras og urter kan holde seg grønn langt over vinteren og disse er viktige beiteplanter i denne tiden. Man kan her nevne spesielt smyle. Tidlig på høsten kan sopp også gi verdifulle næringstilskudd for rein. Etter hvert som høster lir utgjør lavartene større og større andel av føden. Reinen har brunsttid i september-oktober og gode beiter gir positivt utslag på kalvingsresultatet våren etter. Det er viktig at reinen ikke uroes i brunsttiden.

Utover ettersommeren og høsten forflyttes flokken gradvis inn over mot svenskegrensen. Utover høsten utnytter man i første rekke beiter med lav vegetasjon som ikke kan utnyttes om vinteren på grunn av snø- og isforhold.

1.2.5 Vinterbeiter

Vinterbeiter er minimumsfaktor i distriktet. I tillegg til begrensede vinterbeitemuligheter på norsk side har reinbeitedistriktet fått avsatt vinterbete i Njuorajavriområdet og Patsajaekel i Kiruna kommune i Sverige gjennom reinbeitekonvensjonen mellom Norge og Sverige. Njuorajavri området er godt egnet til beiting høst og tidligvinter. Terrenget flatter seg ut og lavtilgangen er god slik at reinen trekker naturlig dit og holder seg rolig der slik at det er lett å holde kontrollen. Dette området er ganske værhardt og blir vanligvis isbelagte i nyttårstider, da det pleier å komme mildvær med regn. Patsajaekelområdet er brukt som etterjulsbeite. Området er ikke tilgjengelig før flytteveien Torneträsk er isbelagte i januar / februar måned. På grunn av barmarksbeiting av svensk rein som har ført til nedbeiting av området, har distriktet kun flyttet dit to vintre i 90 årene, 90/91 og 97/98. De siste årene har det vært nødvendig med tilleggsforing.

1.2.6 Oppsamlingsområder

Som navnet sier er dette området hvortil samling av reinhjorden skjer. Området bør ha en slik beskaffenhet at rein trives og at det er gode beiteforhold, at det er enkelt å komme til slakteanlegg og foreta forflyttinger til andre av distriktet. De viktigste oppsamlings-områdene i distriktet er Stormyra/gressdalen i Lavangen kommune, Balakområdet samt Lanjesvarre i Narvik kommune (se arealbrukskart).

1.3 Flytteleier

Det som særpreger området i distriktet er at landskapet har et alpint preg, høye fjell og dype daler. Dette gjør at det er kun faste flytteveier som kan brukes ved forflytting av reinen mellom de forskjellige deler av distriktet. Flytteveiene er særlig viktig for reindriften og har et særskilt vern etter reindriftslovens § 10. De mest brukte flytteveiene er tegnet inn på arealkartene.

1.4 Inngrep og forstyrrelser

1.4.1 Sætermoen skytefelt

Skytefeltet er det største enkeltinngrepet innenfor reinbeitedistriktets areal. Aktiviteten har kraftig redusert vilkårene for næringsutøvelsen, og det har vist seg vanskelig å enes om flerbruksløsninger som fungerer i praksis.

1.4.2 E 10 Bjørnefjell

I tillegg til tap av beitearealer har bygginga av E 10 over Bjørnefjell ført med seg forstyrrelser, tap, ekstraarbeid og andre ulemper for reindriften i området. Både hyttebygging

4

og utfart har økt betraktelig, og årlig blir mange rein påkjørt. Nytteverdien av veien kan ikke måles mot forringelsen av området sett fra reindriftas ståsted.

1.4.3 Polar Zoo

Dyrehagen er anlagt i umiddelbar nærhet til flytte- og trekkvei som nødvendigvis må brukes to ganger i året. Dersom arealet utvides vil dette straks skape ulemper for den årlige passeringen.

Dyrehagen har flere ganger mistet rovdyr ut av innhegningene.

1.4.4 Hyttebygging / utfart

Hyttebygginga har økt stort i antall de siste ti årene, og bygging skjer i de fleste beiteområdene. Dette påfører reinbeitedistriktet samlet sett store arealtap både direkte i tilknytting til hyttene og de tapene som følger av økt forstyrrelse. Likevel er kalvingsområdene spesielt utsatt og samtidig mest sårbare for slike inngrep. Hytter medfører stor økning i ferdsel og dermed forstyrrelse for rein. Vi har inntrykk av at hytteeierne også får tilnærmet fri kjøretillatelse til sine hytter, og ikke alle holder seg til ordningen når tillatelser først er gitt.

1.4.5 Snøscooter/motorferdsel

Det er positivt for distriktet at det ikke er etablert scooterløyper i beiteområdet.

Ulovlig scootertrafikk forekommer og er et voksende problem for næringa.

Kommunenes velvillige dispensering fra motorferdselloven til hytter har medført problemer med store forstyrrelser. Problemet er økende i takt med antall nye hytter og scootere.

1.4.6 Rypejakt/løshunder

Mange jegere med hunder er forstyrrende for flokken i parringstiden. Reinflokken spres og får ikke nødvendig ro til beiting. Siden dato for jaktstart også er sammenfallende med samlingstidspunkt til førbrunstlakt skaper dette unødige komplikasjoner og merarbeid for utøverne. En utsettelse for start av småviltjakta med ti dager ville avhjulpet problemene mye, eventuelt at bruk av hund forbys.

1.4.7 Militær aktivitet

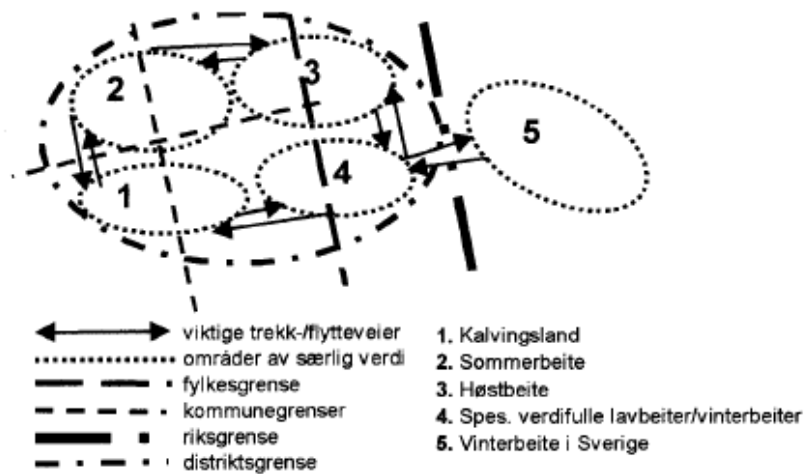
Økt militær aktivitet i form av øvelser og manøvrer utenom deres sedvanlige områder har mange ganger skapt forstyrrelser og ekstraarbeid for reindrifta i distriktet.

1.4.8 Innvirkning av inngrep

Innenfor distriktet er det alltid forskjellige områder med forskjellige verdi for reindriften. Disse områdene brukt i en sammenheng danner grunnlaget og forutsetningene for utkommet av driften i distriktet. Dette forholdet gjør at reindriftens arealinteresser må ivaretas som en helhet, og ikke kan ivaretas av en berørt kommune isolert.

For å forklare dette nærmere kan det illustreres med følgende skisse av Gielas reinbeitedistrikt.

5

Hvis man i dette eksempelet tenker seg at det blir foretatt inngrep i kommunene B og C som medfører at kalvingslandet blir ødelagt, vil dette kunne bety at driften i dette distriktet må nedlegges, uansett positiv vilje til å beskytte reindriftsarealet i de andre tre kommunene. Slik kan ut i fra skissen resonneres seg til hvordan forskjellige inngrep, og ikke minst ferdsel, vil kunne berøre reindriften på forskjellige vis.

Eksemplet ovenfor er sterkt forenklet. I praksis forholdene være betydelig mer komplisert. Variasjoner i værforhold, beiteforhold, reinens adferd, tamhetsgrad, tidligere inngrep og en lang rekke andre forhold vil kunne ha betydning for virkningene overfor reindriften. Endelig har en det forhold at det er sjelden er enkeltinngrep som i og for seg trenger å være avgjørende, men at det kan være summen av de forskjellige inngrep og aktiviteter som er avgjørende for virkningene overfor reindriften.

Der eksemplet overfor også viser at de ulike inngrep vil kunne gi skadevirkninger langt utover det arealet som berøres direkte av inngrepet. De praktiske konsekvenser når det gjelder omfanget av skadevirkningene for reindriften kan variere fra ulike driftsforstyrrelser av større eller mindre omfang til reduisering av distriktets beiteareal. I verste fall kan dette føre til en vesentlig reduksjon reinantallet for distriktet eller vanskeliggjøre en ordnet drift i distriktet.

Eksemplet overfor illustrerer også det forholdet at reindriften har behov for store beitearealer, men at næringen samtidig er svært ømtålige for disse inngrep i disse. Ved planlegging som berører reinbeitet er det nødvendig og hensiktsmessig at hele reinbeitedistriktet sees under et, uavhengig an kommunegrensene. Der er kun da en kan danne seg et helhetlig bilde av distriktet som sådan.

1.5 Anlegg og motorferdsel

1.5.1 Gjerdeanlegg

Distriktet har gjerdeanlegg for skilling og slakting på Bukkemyra i Lavangen, Skittdalshøgda i Narvik og Vassijaure i Sverige. Disse anvendes i hovedsak høst og vinter.

På Bukkemyra har distriktet et feltslakteanlegg som idag ikke er godkjent etter de nye reglene fra 1998. Det foreligger planer om å oppgradere anlegget iht. gjeldende krav.

Reinbeitedistriktet har merkegjerdar på Trosen og ved Čearpmatjavri (Reinkalvvatn) på Snørken, Rundkollen og Doaresrašša (Hornaksla) på Gratangshalvøya, Gressdalen, Jørnskaret og på Neverfjell. Merkegjerdene flyttes vanligvis litt etter noen år slik at inntaket av flokken blir enklere. Disse gjerdene anvendes i hovedsak på sommeren og tidlig på høsten, og alle gjerdene er ikke i bruk hvert år.

For øvrig bruker vi midlertidige gjerdar ved behov.

1.5.2 Bygninger

- Lagerbygg på Langmyra i Gratangen som er godkjent av Landbruksdepartementet som næringsbygg.
- En gjerterhytte Govlojavri (Masterbakkvatn) i Salangen, to hytter på Bukkemyra i Lavangen, to på Skittdalshøgda i Narvik, en hytte i Njuorajavri i Sverige, og tre hytter i Patsajaekelområdet.

1.5.3 Motorkjøretøy

Snøscooteren er et helt nødvendig driftsmiddel som brukes i det daglige arbeid i hele snøperioden til samling, flytting, transport og lignende. Det er behov for flere scootere innenfor hver driftsenhet alt etter antall familiemedlemmer som deltar i driften og fordi at:

- De forskjellige forholdene til forskjellige tider og beiteområder krever kjøretøyer som er formålsenlig til en hver tid. Eks. høst og tidlig vinter er behovet for en scooter som er tjenlig for ferdsel i løs snø og ujevnt terreng, mens det på vårparten er behov for kraftigere maskiner som er tjenlige for å kjøre lengre strekninger og for brattere terreng.
- Transport.
- Holde arbeidsfolk med arbeidsredskap.
- For å unngå driftsstopp når det er behov for reparasjon og service.
- Sikkerheten til utøveren.

Bruken av barmarkskjøretøyer er minimal da topografien begrenser fremkommeligheten. Slike kjøretøyer brukes allikevel til samling- og bevoktning av rein og transport av gjerdematerialer og lignende i barmarkperioden. Det er behov for at alle driftsenhetene har noen kjøretøyer slik at arbeidet fungerer optimalt.

Helikopter leies inn for samling til merking og slakt på høsten før snøen kommer. Denne bruken forekommer i mindre målestokk.

Distriktet har en trailer og en mindre lastebil til transport av rein under skilling og flytting og øvrig transport. Mindre transporter foregår med tilhengere og kur.

1.6 Jakt og Fiske

Reindriften har iht. reindriftingslovens § 14 og aldertidsbruk rett til å drive jakt og fiske i statsallmenning. Denne retten er svært uthulet av de organer som forvalter statseiendom i Gielas Reinbeitedistrikt. Reinbeitedistriktet mener at det må utvises større hensyn til denne retten ved forvaltningen av jakt- og fiske innen for distriktets grenser.

1.7 Rovdyrtap og andre tap

Den absolutt største årsaken til tap av rein i Gielas står rovdyprene for. Reinbeitedistriktet er i dag en av landets mest belastede. De største skadevolderne er jerv, ørn og gaupe. Økning av bestandene har siste 15 år vært formidabel og ekspansjon har skjedd til alle deler av beitearealet. Rovdyr skaper mye ekstraarbeid og kan i dag sies å styre beitebruken i distriktet ofte på tvers av reindriftingsfaglige prioriteringer.

Reinbestanden er i dag bare en tredjedel av den fra 1987. Slakteantallet er redusert med over 80% fra optimalt volum. Kalveprosenten er redusert fra 90% til dagens 27%. En meget stor del av reduksjonene må tilskrives rovdyp.

Rovdyrtapene eksploderte på slutten av 80-tallet da rovdyprene, i første rekke jerv og gaupe, ekspanderte til kalvingsområdene på halvøyene på nordsiden av E6. Disse områdene var tidligere frie fra rovdyp unntatt ørn.

Økonomiske konsekvenser for næringa på grunn av rovdyp er blitt svært alvorlige. Kjøttproduksjonen er redusert med 85% på 12 år. Da produksjonen er lav har utøverne og distriktet store problemer med å oppnå tilskudd over reindriftingsavtalen siden disse er produksjonsavhengige. På grunn av forstyrrelser og spredning skapes det kostbar merarbeid med samling og tilsyn.

Erstatningen for tap på grunn av rovdyp er siste par år noe bedret i motsetning til tidligere som var helt symbolsk. Likevel er den langt fra fullstendig og urettferdig sammenlignet med f.eks. sauehold. Siden erstatningsbeløpene utgår fra reintallet som allerede er redusert, sier det seg selv at beløpene må bli små. Dagens erstatningsordning kom for vår del 15 år for sent.

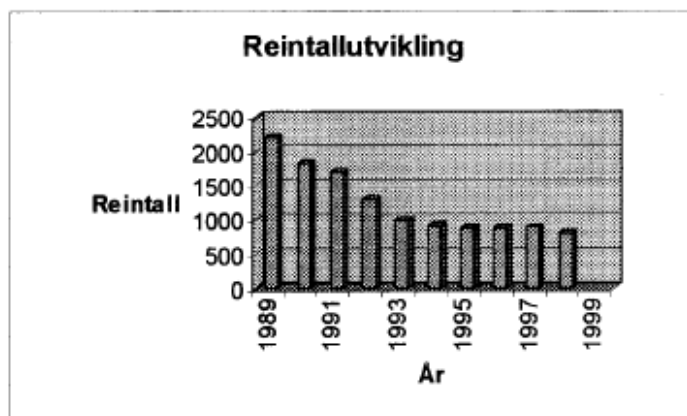
Distriktet ser med uro på framtiden dersom rovdypbestanden ikke straks desimeres kraftig, og at enkelte følsomme beiteområder gjøres absolutt rovdypfrie.

1.8 Produksjon, reintall og vekt

Offentlige veiinger av levende rein som er foretatt viser at reinbeitedistriktets rein er blant landets tyngste.

Grunnet det store tapene reineierne er påført pga. store rovdyrskader er distriktets reintall og dermed også produksjon på et minimumsnivå i dag.

Nedenfor skisseres reintallsutviklingen fra 1989.

2 Fremtidig utnytting av distriktets samlede beiteressurser

Målet for reindriftsnæringen i distriktet er:

- å verne reinbeitearealene og sikre næringsgrunnlaget
- å øke produksjonen og lønnsomheten
- å sikre sysselsettingen
- å sikre samisk kultur

For å nå disse mål, ønsker en å gjenoppbygge reinantallet til det nivået en hadde på midten av 1980 – tallet.

For å kunne øke reinantallet og produksjonen og dermed øke lønnsomheten og sikre sysselsettingen i reindriften, er det helt nødvendig med en reduksjon av rovdyrene. Rovdyrene må fjernes fra kalvingsområdene og også reduseres på sørsiden av E6.

Reinbeitekonvensjonen med Sverige går ut år 2002. Vi forventer at forhandlingene med Sverige om ny reinbeitekonvensjon resulterer i tilfredsstillende vinterbeiter for distriktet.

Vi er også avhengig av at annen virksomhet i reinbeiteområdene tar hensyn til reindriftens behov. Blant annet må hyttebyggingen planlegges bedre og styres mer for å unngå å skape problemer for reindriften.

Vedlegg 4: Distriktsplan for Altevatn-Hjerttind Reinbeitedistrikt

REINDRIFTSKONTORET I TROMS	
Jnr.: 905	Dato: 190600
Ark.: 620,9	Beh.: KP

Stálonjargárga/Hjerttind reinbeitedistrikt

Distriktsplan 1999

Stállonjårga/Hjerttind reinbeitedistrikt.

HOVEDPLAN

1. Beskrivelse av distriktet.

1.1. Administrative forhold og organisering.

Stállonjårga/Hjerttind reinbeitedistrikt har et bruttoareal på 1004 km². I tillegg brukes Altevattn reinbeitedistrikt til vinterbeite, areal 2206 km². Av dette området, er det særlig området fra Gaskasvaggi og nordover som er brukt, areal 896 km². Videre er Andsfjellet-Fagerfjellet brukt delvis til vinterbeite, areal 457 km².

Distriktet har yttergrenser som ses på vedlagt kart i kommunene Bardu, Salangen, Dyrøy, Sørreisa, Målselv og Lenvik. Distriktsgrensene bygger i hovedsak på distriktsinndelingen av 1963, samt av norsk/svensk reinbeitekonvensjonens bestemmelser av 1972 og Landbruksdepartementets vedtak av 1991 ang. Fagerfjell.

Ny distriktsinndeling er under utarbeidelse i Troms, i denne er det foreslått omtrent samme bruk av områdene for Hjerttind som bruken har vært den siste tiden.

1.1.2. Organisering.

Det er 6 driftsenheter (familier) med 28 medlemmer i distriktet..

Distriktet har et styre med 3 medlemmer som velges av årsmøtet. Familiene har boliger ved Andsvattn i Sørreisa kommune.

1.2. Beite- og driftsforhold.

1.2.1. Årstidsbeiter.

Det er stor kapasitet på gode sommerbeiter i forhold til beitekapasiteten til andre årstider. beitetider, topografi, vær og snøforhold bestemmer i stor grad driftsforløpet for reindriften i distriktet. Blant forannevnte faktorer, er det en del variasjoner som gjør at enkelte år må foreta visse justeringer i bruken av området. Ettersom deler av reinbeitedistriktet i enkelte år brukes både som helårsdistrikt og som sesongbeitedistrikt, er det ikke helt markerte grenser mellom de ulike årstidsbeiter. Likevel fører både terreng, beite og snøforholdene til at det har dannet seg et system i bruken av distriktet til ulike årstider. Det er viktig at dette mønstret ikke ødelegges slik at beite balansen blir forrykt.

Det er særlig viktig for en rasjonell drift at sesongbeiter som er en minimumsfaktor i distriktet, flytte og trekkleier samt oppsamlingssteder ikke blir ødelagt av inngrep og forstyrrelser.

Driftsforløpet i et normalt år, er imidlertid som følger: (se vedlagte arealkart).

1.2.2. Kalvingsplass og tidlig sommerområde fra 1.mai til 30.juni.

Det er helt nødvendig for en god avkastning av driften, at det finnes gode og sikre kalvingsområder. I et godt kalvingsområde, skal det være tidlig bart, slette områder hvor det ikke er store og strie elver. Områder i skoggrensen, er bra. Det er også viktig at det ikke er hytter og trafikk av mennesker i området.

Distriktet har kalvingsområder i Matfjell-Veidfjell og Vakkerlødfjell området, Storlifjellområdet. Videre Ala, Grønnlifjellet Steinvatnområdet og Gaizzavarre, Steallit, Seljeskogfjellet, Rundfjellet og Oksenområdet og Børringen.

Det er ofte nødvendig avhengig av beiteforholdene å skifte på kalvingsplasser. Store rovvilttap i enkelte områder forårsaker også nødvendigheten til skifte av kalvingsplasser.

Videre er det nødvendig å foreta skifte av kalvingsplasser for å spare på områdene mot for hard beiting.

1.2.3. Sommerbeiting.

Det er gode sommerbeiter i distriktet som er viktig for reinens vekst, samt oppsparing av opplagsnæring for vinteren. Det er også viktig med høvelige snøfonner under varmen. Det finnes en del fine snøfonner, men det er også noen bratte snøfonner som det ikke er bra for reinen å være på.

Under varme somrer, blir det i minste laget med snøfonner i distriktet.

Sommerområdene er i hovedsak rundt Hjerttind –Sniptind og området mellom Rabbårsdalen-Gumpen, områdene mellom Steinvatn, Skøvatn og Børringen.

1.2.4. Høstbeiter.

Høstbeiteområder, er viktige, i gode høstbeiteområder vil reinen øke i vekt og forlenge tiden før den igjen begynner å tape seg. Gode høstbeiter vil gjøre reinen bedre rustet for vinteren.

Det er særlig viktig at reinen kommer på ferske beiter i overgangsperioder til kulde.

Det er også viktig å ha mest mulig plantesorter (varierte beiteplanter) i høst beiteområdet som holder seg grønne lenge utover høsten, som for eksempel. Sidnu (Smyle), røtter i myret terreng, grønne blader m.m. Gode beiter om høsten i parringstiden fra sept.- okt. gir positive utslag på kalvings resultatet. Det er også viktig at reinen ikke uroes i parringstiden.

Under parringstiden brukes hovedsakelig områdene ved Mølnervatnan, Gaizzavarri, Geargebatjavri, Steinvatnområdet, Grønnlifjellet, Skoelvdalen, Vakkerlødfjellet og Hjerttindskaret. Senere på høsten brukes områdene lenger vest mot Salangsdalen, Seljeskogen, Skøvatn og Andsvatn.

I november tas reinen i gjerde ved Andsvatn for telling, veiing, slakting og skilling.

Deretter flyttes reinen til vinterbeitene. Overgangen fra høst til vinterbeite i denne tiden er det viktig at reinen er på områder som ikke er brukt tidlig på året. Områdene bør helst være i

lavereliggende områder, særlig i legder og ved elvedaler, der det finnes mest urørte beiter og de mest næringsrike planter. Det er viktig å utnytte slike områder så lenge snøforholdene tillater det. Slike områder finnes i Leirvassfjellområdet, Andsvatn området, Fagerfjell- Andsfjell området og i Istind området.

1.2.5. Vinterbeiter.

Vinterbeitene er minimumsfaktoren i distriktet i forhold til beitekapasiteten til andre årstider. Vinterbeitene er dermed også hovedfaktoren til driftsforholdene i distriktet samtidig som den er avgjørende for hvor mye rein det er forsvarlig å ha i distriktet. Hjertind som er et helårsdistrikt, har mindre områder av vinterbeiter, men de blir forringa når områdene brukes til beite i andre årstider.

Altevatn ble vinterbeiteområde etter norsk-svensk reinbeitekonvensjonen av 1972, men mesteparten av områdene her er ned beitet av svensk reindrift som beiter der om våren og sommeren. Svensk rein har tidligere også beitet mye i Altevanns området om høsten og vinteren. Der er bare fra Lifjellet og nordover Istindan hvor svensk rein ikke kommer til i så stor grad og hvor det er lav områder igjen. De mest sentrale vinterbeite områdene her er i Luodnovarri, Ravddolskaidi, Vaddat, Bassevarri Galggoorda, Kletten området og Nordfjell området.

Fagerfjellet-Andsfjellet ble inntatt som vinterbeite i 1991. Distriktet har delvis brukt områdene som vinterbeite og har fremdeles behov for å bruke områdene til høst og vinterbeiter. Da mesteparten av vinterbeite områdene i Altevatn, er nedbeitet av sommerbeiting, så det har det vært nødvendig med tilleggsføring av rein. Distrikt har brukt å skille flokken i to vinterflokker og planlegger å ha tre vinterflokker for bedre å finne beite om vinteren.

1.2.7. Oppsamlingsområder.

Det er nødvendig at det er gode beiter i oppsamlings området og at området er slik at reinen roer seg der. Det er ofte nødvendig å ha flokken gående i flere dager i oppsamlingsområdet, for eksempel forbindelse med flytting om høsten så må en samle flokken til et sted og vente der til en har funnet all reinen. Det samme gjelder når en samler rein i gjerde for slaktning, så må en vente til en har fått samlet all reinen. De viktigste oppsamlingsområdene for distriktet er ved Gielas i nærheten av slaktegjerde ved Andsvatn, Sundlifjellet i forbindelse med flytting om høsten. Vaddat ved nordenden av Altevatn, Galggoorda ved vårflytting og Gråhøgda-Istindan om våren. Dessuten er det flere oppsamlingsområder som brukes i mindre målestokk.

1.3. Flytte og trekkleier.

Flytte og trekkleier er helt nødvendige for å kunne flytte mellom forskjellige områder i distriktet samt til å fra distriktet.

Etter samme veier som en flytter, er det ikke så vanskelig å få en flokk som er blitt igjen å trekke etter samtidig som etterstandera sjøl kan trekke etter. Derfor er

det viktig at flytte og trekkleier er åpne heile tiden.
De mest brukte flytteveiene er tegnet inn på arealkartene.
Distriktet har også behov for å få ryddet en del av flytteveiene for småskog og kratt.

1.4. Anlegg og motorferdsel.

1.4.1. Gjerdeanlegg.

Distriktet har gjerde anlegg for slakting, skilling, telling og veing ved Andsvatn i Sørreisa. Videre har distriktet merkegjerde ved Sekkhaugen midt i mellom Skovvatn og Steinvatn i Sallangen og merkegjerde ved Sniptind. Dette gjerdet har ikke vært i bruk de siste årene. Videre har distriktet skillegjerde ved leirtaket i nordenden av Altevatn (Hotellgjerdet). Distriktet bruker også midlertidige gjerder. Distriktet har hatt gjerde i Klettenområdet og vil senere bygge gjerde der.

1.4.2. Bygninger.

Distriktet har en gjeterhytte ved Lifjellet, Altevatn og tre hytter ved merkegjerdet ovenfor Skovvatn. Feltslakteri ved Andsvatn, dette anlegget er ikke godkjent lenger. Distriktet planlegger et nytt feltslakteri på samme sted. Lávvu brukes under tilsyn og flytting. Distriktet planlegger gjeterhytte ved innerenden av Altevatn, Kletten og området Skinnskaret — Veaikevaggi. Distriktet har også tomter ved Leirtaket, Altevatn til reindriftshytter som er tatt med i reguleringsplanen for Innseth/Altevatn.

1.4.3. Motorkjøretøy.

Distriktet har til sammen 10 stk. snøscootere, 4 stk. firehjulssykler, 3 stk. tohjulssykler, 1 stk. traktor og 1 stk. 15 fots motorbåt. Firehjulssykler brukes i hovedsak ved transport av utstyr og materialer og bla. tilsyn av rein, samt under bygging og vedlikehold av gjerder og hytter. Hovetraseen for firehjulssyklene, er fra Bekkebotn etter skogs- og traktorveien forbi Steinvatnet, Sekkhaugen og til gjerdet og gjeterhyttene. Fra Skoelvdalen etter traktorveien 6 km, videre etter dalen til gjeterhytter ved gjerdet. I tillegg brukes firehjulssykler i hovedsak om sommeren og høsten til transport i forbindelse med tilsyn av rein.

Tohjulssyklene brukes i hovedsak til samling av rein til gjerdet og tilsyn av rein. Snøscooterne brukes i forbindelse med samling, tilsyn og flytting. Det er vanligvis 3-4 scootere i drift om gangen. Helikopter brukes ikke, men kan bli forsøkt brukt ved før brunst slakting. Distriktet leier reintransport bil etter behov.

1.5. Inngrep og forstyrrelser.

1.5.1. Hyttebygging/utfart.

Det har vært stor økning i hyttebygging i de siste årene, både av enkeltstående hytter og hytteområder. Alle hytter med uthus, veier m.m., har samlet påført store tap av areal for distriktet. I tillegg kommer ferdsel/trafikk, ofte med hunder, ferdsel med motorkjøretøyer både sommer og vinter. Alt dette forårsaker enorme forstyrrelser for reindriften som også vanligvis fører til at store områder ikke kan brukes på grunn av uro fra hytter.

1.5.2. Snøscooter/motorferdsel.

Det har vært en enorm stor økning i motorisert ferdsel både på vinteren og om sommeren. Særlig har økningen vært stor med kjøring med store snøscootere overalt heile vinteren og langt utover våren. Det forekommer også at snøscooterne kjører igjennom reinflokkene under kalvingen og jager reinen med scooter.

Det ble åpnet snøscooterløyper som en prøveordning fra Dyrøy til Salangen. Distriktets erfaring etter en vinter, er at dette forårsaker økning av ulovlig kjøring i fjellene omkring ved at løypene blir brukt til å kjøre til fjells og på fjellet drives det med tullkjøring.

1.5.3. Militær aktivitet.

Militær aktivitet under øvelser forårsaker forstyrrelser og ofte mer arbeide for distriktet. Kjøring med bandvogner på sommerføre og graving av stillinger om sommeren forårsaker slitasje og tap av beitemark. De siste år har en også registrert en økende trafikk med bandvogner og snøscootere om vinteren, som medfører nedtrækking av beiteområder og forstyrrelser.

Nærforsvarsstillinger, spesielt den ved Beredskapsveien og den ved Finnkroken forårsaker ofte forstyrrelser da de ligger like ved flytte og trekkleier. Dessuten forårsaker de stor slitasje og forsøpling av beitearealer da det ligger igjen telefonkabler etter virksomheten som foregår der, for eksempel ved beredskapsveien.

1.5.4. Skogsveier.

Det er bygd mange skogsveier i den siste tiden. Disse forårsaker mer trafikk til utmarksområdene og medfører beitetap og forstyrrelser for reindriften. En ser også økt hyttebygging i forbindelse med disse.

1.5.5. Rypejakt/løshunder.

Rypejakt med løshunder virker meget forstyrrende for reindriften. Det er særlig viktig å ikke forstyrre eller spre flokken under parringstiden. Om høsten når flokken skal samles og jages i gjerde, kan denne jakta påføre vanskeligheter.

1.5.6. Altevatn reguleringen.

Som følge av reguleringen av Altevatnet, er isen på Barduelva blitt usikker, både om høsten og om våren. Dette medfører ofte vanskeligheter med å kunne flytte over elva om høsten og våren. Om høsten er det ofte blankis på elva og isen er ofte usikker. Om våren går isen i enkelte år mye tidligere enn normalt på grunn av oppvarma vann som renner igjennom tunnellene. Når isen går, blir det igjen iskanter ved elvekanten og en får ikke reinen til å svømme. Reguleringen av elva gjør at distriktet ikke kan flytte så tidlig som ønskelig til Istindområdet om høsten og en har måttet flytte tidligere til sommer området en ønskelig.

1.6. Tap.

1.6.1. Rovdyrtap og andre tap.

De største årsakene til tap av rein i Hjertind distrikt i de siste 10-15 årene har vært forårsaket av rovdyr, jerv, ørn og gaupe.

Det har vært en enorm økning av rovviltbestanden den siste tiden og bestanden har ekspandert til alle deler av distriktet.

Erstatning for tap av rein på grunn av rovdyr, har inntil for par år siden også bare vært en liten symbolsk sum, så det har medført store økonomiske vansker for reieneierne i distriktet. Videre oppnådde ikke reieneierne tilskudd over reindriftsavtalen på grunn av at de ikke klarte å oppfylle slakteprosenten som krevdes, på grunn av de store tapene til rovdyr. Ved at en ikke oppfyller slaktekravene og oppnår tilskudd, så får heller ikke distriktet tilskudd. Slik ble reieneierne og distriktet dobbelt straffa.

Distriktet har gjennomført mange forskjellige forebyggende tiltak mot rovdyr, som; døgngjeting, tilleggsføring og kalving i gjerdet de siste to årene.

NINA's jerveprosjekt har gjennomført det siste året et prosjekt med dødlighetssendere om tap av rein til rovdyr i distriktet. Dette viste at over 90 % av tapene var forårsaket av rovdyr. Distriktet mistet 4,5% av kalvene pr. mnd. og distriktet hadde en kalveprosent på 95% pr 10. juni etter kalving i gjerdet. Ved slakting i november var kalveprosenten på 74%.

Dersom reindriften skal ha en fremtid i distriktet så må rovdyrbestanden reduseres kraftig og kalvings områdene må bli fri for rovdyr.

Offentlige veiinger av levende rein, viste at distriktets rein, er blant landets tyngste. Slaktevekta er også høy.

Distriktets reinantall er blitt halvert i den siste tiårsperioden. Dette til tross for at det er blitt kjøpt en del livdyr i samme periode.

Hovedårsaken til denne reduksjonen, er de store rovdyrtapene og til en viss grad også at konvensjons vinterbeitene i Altevatn distriktet, er kraftig redusert av sommerbeiting av svensk reindrift. (se vedlagt tabell utarbeidet av reindrifskontoret i Troms).

2. Fremtidig utnytting av distriktets samlede beiteareal.

Distriktets utnytting av beiteressursene vil skje slik som skissert i denne plan samt etter intern plan til bruk i reindriften.

Målet for reindriften i distriktet er:

- å verne reinbeitearealene og å sikre næringsgrunlaget.
- å øke produksjonen og lønnsomheten
- å sikre sysselsetningen.
- å sikre reindrifts miljøet og den samiske kulturen.

For å nå disse mål, er det nødvendig å øke reinantallet slik at man sikrer driftsgrunlaget for disse 6 driftsenhetene.

Reintallkapasiteten foreslåes slik:

- vår/sommer 2 500
- høst 2 500
- vinter 1 200 + 1300 konvensjonsavhengig.

Endelig fastsetting av reinantall vil skje ved ny distriktsinndeling i Troms.

Redusere antallet rovdyr og fjerne rovdyrene fra kalvings områdene.

Distriktet forventer at ny reinbeitekonvensjon med Sverige resulterer i å bedre vinterbeitene for distriktet. Det er også nødvendig med reduksjon og bedre planlegging av hytte byggingen i utmarka. Samt reduksjon og bedre kontroll av motorisert ferdsel og snøscooterkjøring. Her vises det for øvrig til intern plan til bruk innen reindriften.

Dersom distriktet skal kunne gjennomføre reindriften etter planen, er en avhengig av støtte fra det øvrige samfunn.

Sørreisa den 24.7.1999.

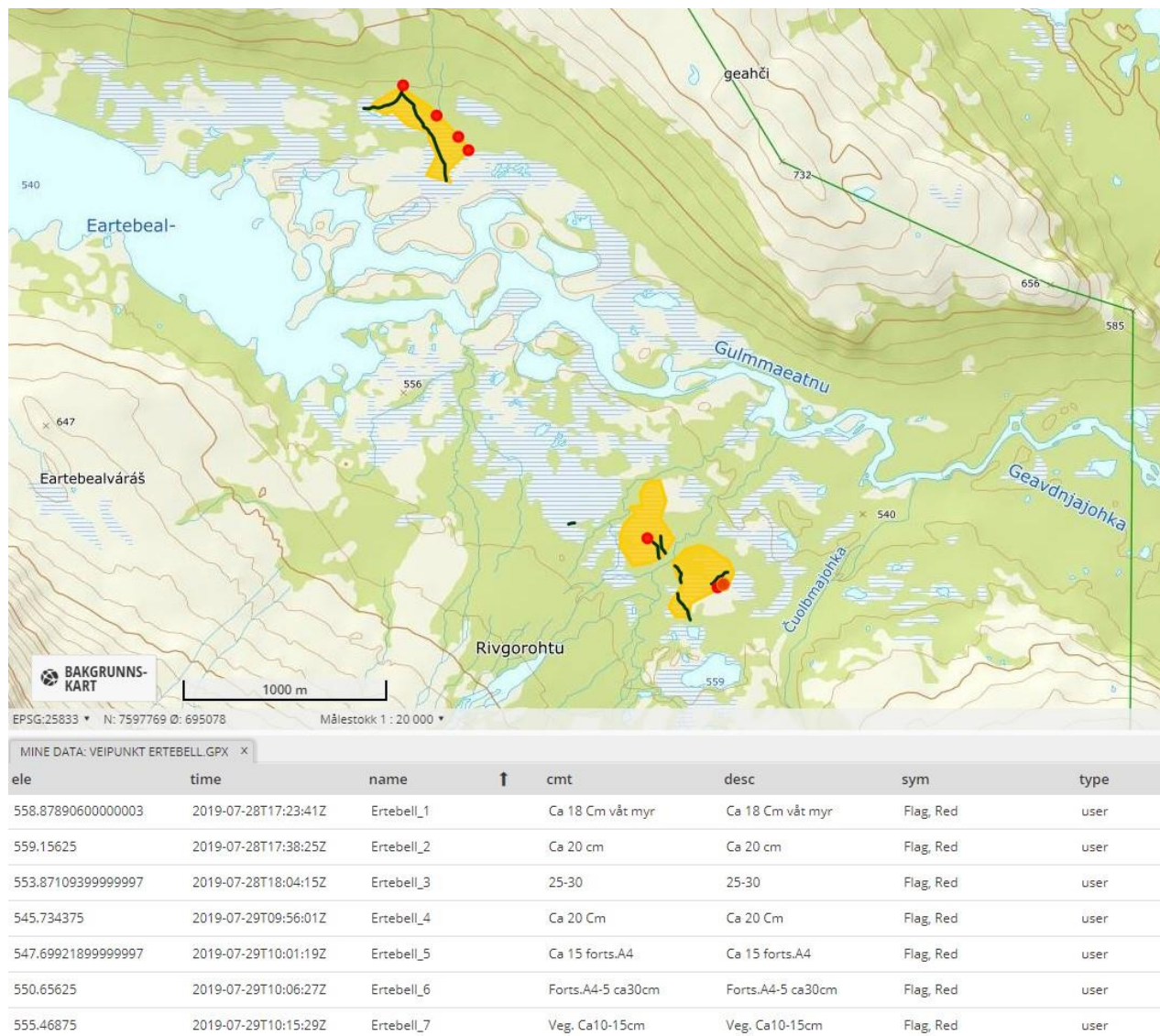
Isak Nils Oskal
-distriktsformann

Vedlegg 5: Kart over reindriftras kjørespor

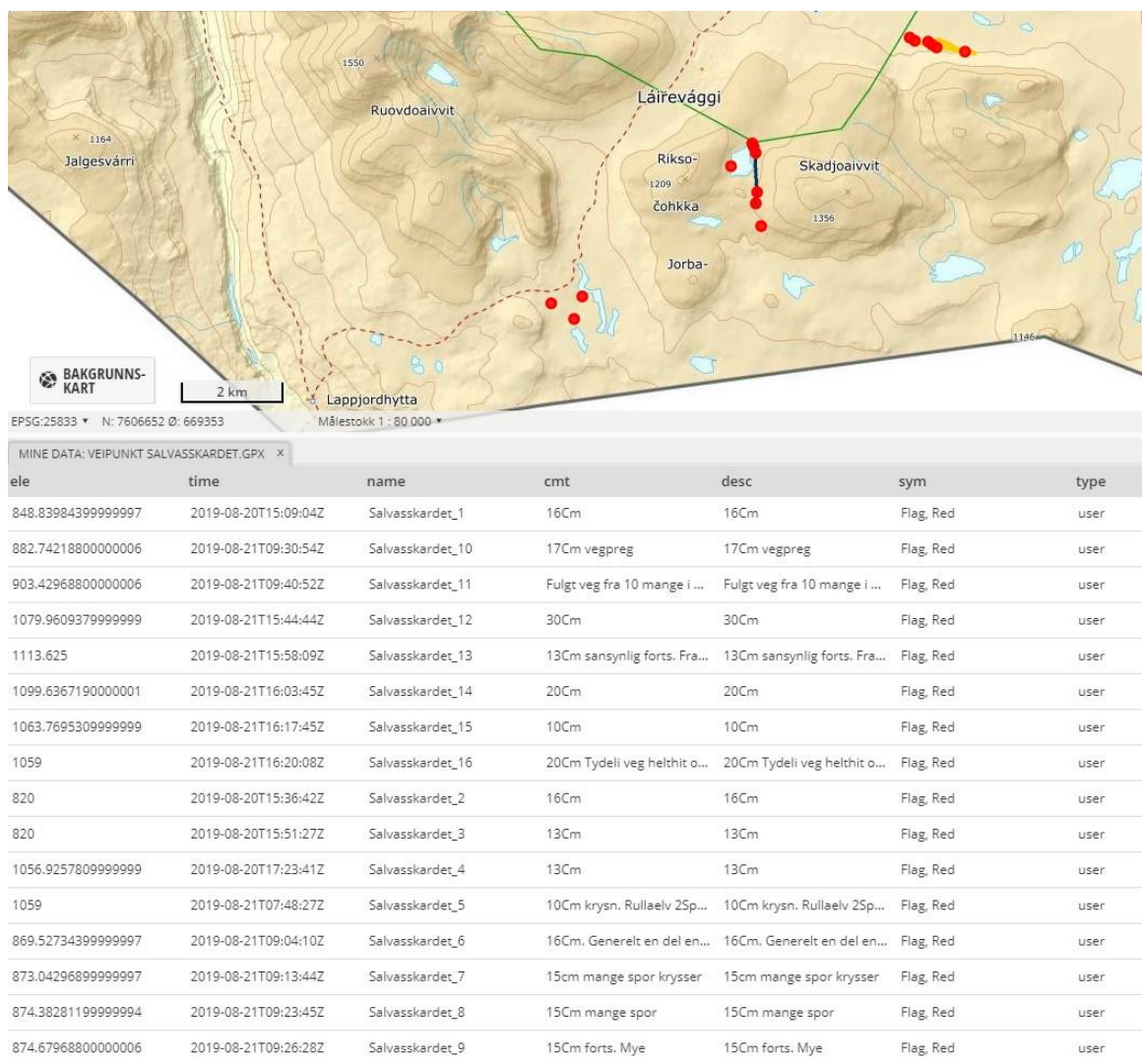
Det er hittil kartlagt kjørespor i Rohkunborri nasjonalpark i tre runder: hhv i 2015 og 2020 i Budalen og i 2019 i Salvasskardet og ved Eartebealjávri.

Det er et bevaringsmål for nasjonalparken at det ikke skal opprettes nye kjørespor som er synlige på flybilder.

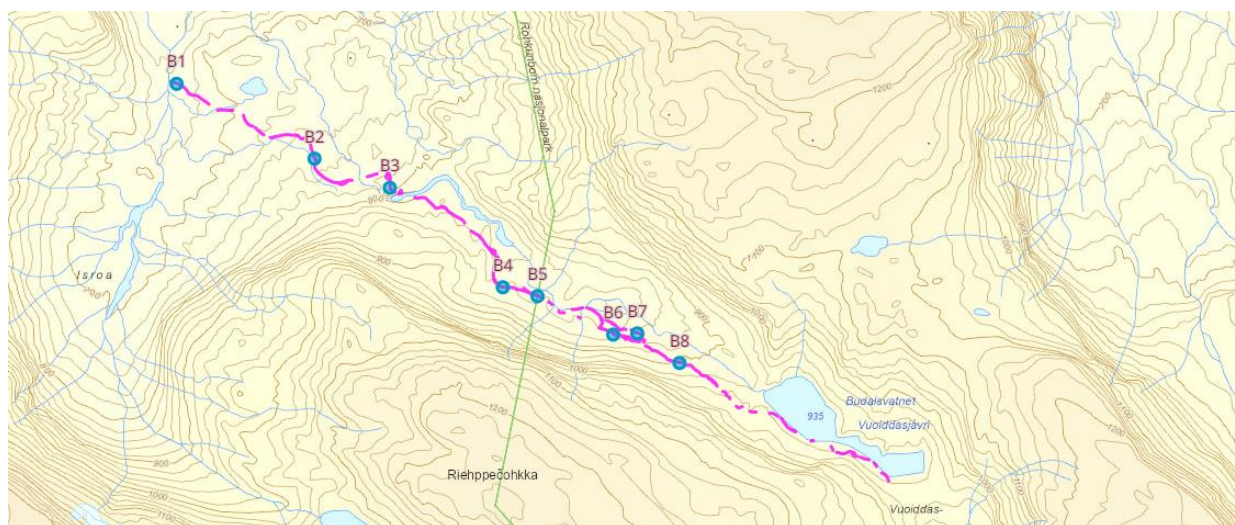
Eksisterende og eventuelt nye kjørespor skal overvåkes med et tidsintervall på fem år. Kjørespor registreres og det angis punkter for videre overvåkning der det måles dybde i sporet.

Figur 30: Kartlagte kjørespor og målepunkter rundt Eartebealjávri 2019.

Figur 31: Kartlagte kjørespor og målepunkter i Salvasskardet 2019.

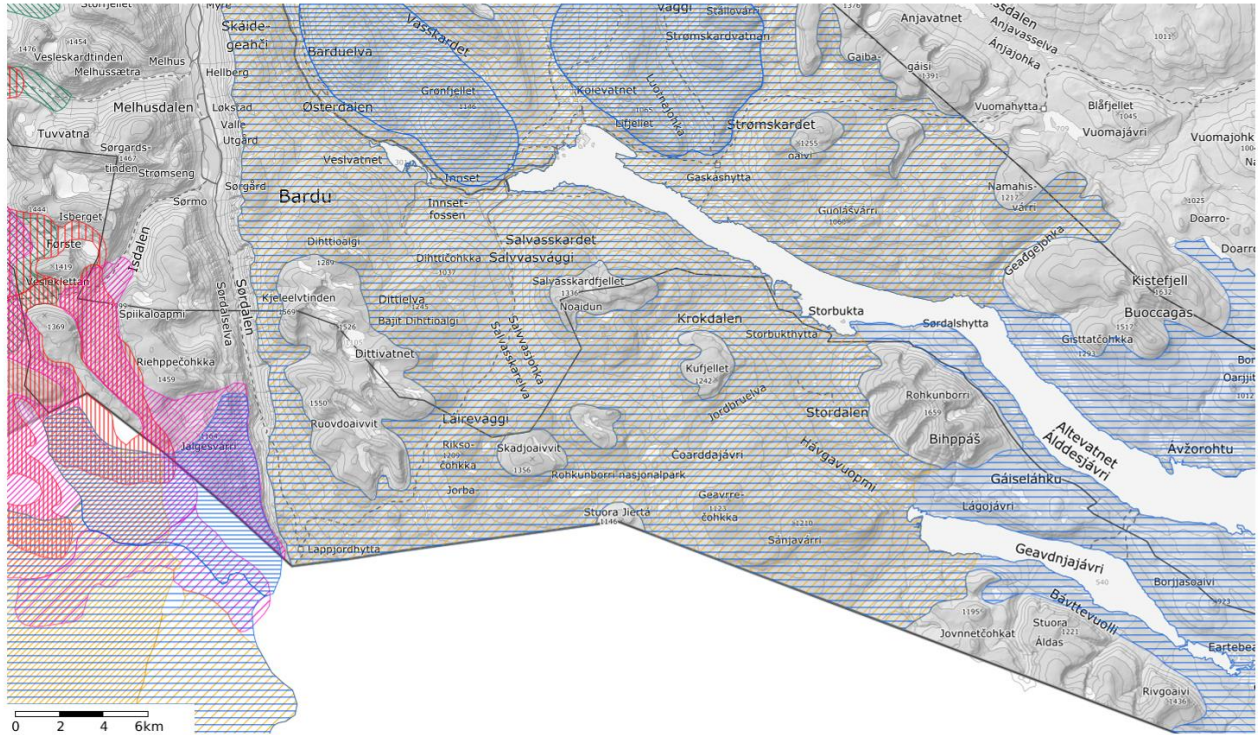
Figur 32: Registrerte kjørespor i terreng og punkter for overvåking i Budalen.

Vedlegg 6: Kart over reindriftens årstidsbeiter

Fiks og sjekk

Årstidsbeiter Rohkunborri NP

Koordinatsystem: UTM 33

kilden.nibio.no

18.03.2020

Tegnforklaring

Kalvingsland

Kalvings- og tidlig vårland

Oksebeiteland

Okse- og simlebeiteland

Høyereliggende områder og luftingsområder

Sentrale høyereliggende områder og luftingsområder

Lavereliggende sommerland

Lavereliggende sommerland

Tidlig høstland

Tidlig høstland

Parringsland

Parringsland

Tidlig høstvinterbeite

Tidlig høstvinterbeite, intensivt brukt

Spredt brukte høstvinterbeiter

Spredt brukte områder

Tidlig vinterland

Tidlig vinterland

Senvinterland

Senvinterland, intensivt brukt

Vedlegg 7: Statskogs retningslinjer for hogst

Miljøhensyn ved vedhogst

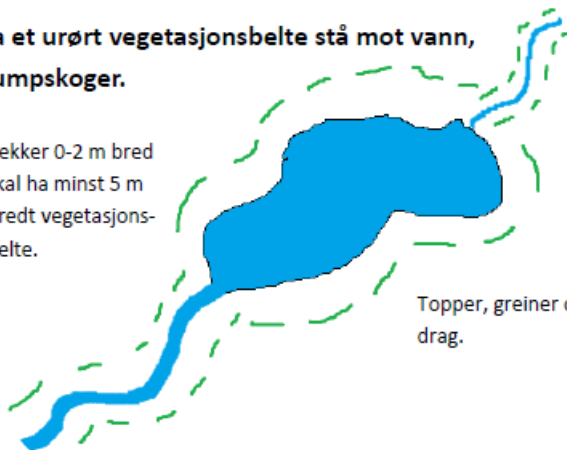
- et utvalg av Norsk PEFC Skogstandard

Vannbeskyttelse:

La et urørt vegetasjonsbelte stå mot vann, sumpskoger.

Bekker 0-2 m bred skal ha minst 5 m bredt vegetasjonsbelte.

bekker, elver, myr- og

Bekker bredere enn 2 m, elver, vann, myr og sumpskoger skal ha et urørt vegetasjonsbelte som er 10-15 m bredt.

Topper, greiner og kvist skal ikke ligge igjen i bekker og vassdrag.

Hogst:

- Hogst og transport skal skje så skånsomt som mulig.
- Utføres som plukkhogst (gjenstående trær har ca 10 m avstand).
- Spar trær med rikuler, koster, kløft, stammebrekk etc. for hogst
- Grov osp, samt selje og rogn hogges ikke.
- Grove gamle trær skal stå igjen (livsløpstrær).
- Tørrgadd (stående død ved) skal stå igjen i skogen
- Trær med reir i hogges ikke.
- Så lave stubber som mulig.
- Stier og skiløyper skal ryddes for topper, greiner og kvist.

Vindfall og grove læger eldre enn 5 år skal bli i skogen. Unngå å skade de, kan flyttes på dersom behov.

Spesielle miljøkvaliteter avklares spesielt (for eksempel kulturminner, rovfuglreir, spillplasser etc.).

Nye oppdagelser i hogstområdet, eller nærområdet, merkes på kart og sendes tilbake til Statskog SF.

Det må ikke skje forurensing av området i forbindelse med hogsten.

Tomme olje-/bensinkanner og annet avfall skal leveres ved et godkjent leveringssted.

Vedlegg 8: Bevaringsmål

Bevaringsmål for Rohkunborri nasjonalpark:

Merknad: må revideres i samarbeid med SNO for å møte nye kriterier for registreringssystemet NatStat.

Objekt - bevaringsmål	Det skal ikke oppstå ytterligere slitasje eller slitasjebetinget erosjon i direkte tilstøtende områder til stien i Sør-dalen-Salvasskardet	Det skal ikke opprettes nye kjørespor som er synlige på flyfoto	Bevare fiskeløse vann
Tilstandsvariabel NatStat	"Spor etter slitasje og slitasjebetinget erosjon"	"Spor etter slitasje og slitasjebetinget erosjon"	"Problemarter" - Røye - Ørret
Metode	Registrering av stibredde og ev. - dybde på definerte punkter hvert tredje år	Registrering av flybilder hvert tredje år og måling av dybde av sporene i terrenget.	Prøvefiske fiskeløse vann hvert femte år.
Mål	Det skal unngås forsøpling (inkludert menneskelig avføring) rundt vannene i Stordalen.		
NatStat			
Metode			

Vedlegg 9: Enkel besøksstrategi for Rohkunborri nasjonalpark

1. Innledning

Besøksstrategien er et vedlegg til forvaltningsplanen for Rohkunborri nasjonalpark.

Formålet med besøksstrategien er å:

- Bidra til å ivareta verneverdiene og skape forståelse for vernet
- Bidra til gode opplevelser for de besøkende av nasjonalparken
- Bidra indirekte til lokal verdiskaping

Strategien skal forsøke å balansere mellom disse tre elementene, der hensynet til ivaretagelse av naturverdiene veier tyngst.

I Rohkunborri nasjonalpark er det ingen akutte forvaltningsutfordringer knyttet til besøkende. Det er likevel noen områder og aktiviteter som er av en slik art at det i fremtiden kan utvikle seg til å bli utfordrende for forvaltningsmyndigheten. Det er derfor viktig å utarbeide både en forvaltningsplan som gir gode retningslinjer for utøvelse av forvaltningsmyndigheten, og en besøksstrategi der en tar høyde for å kanalisere hovedmengden av besøkende for å skåne sårbare og potensielt utsatte områder, arter og kulturminner. Et av særpregene for Rohkunborri nasjonalpark er i tillegg muligheten til å ferdes i det stille rom utenfor opparbeidede stier og løyper.

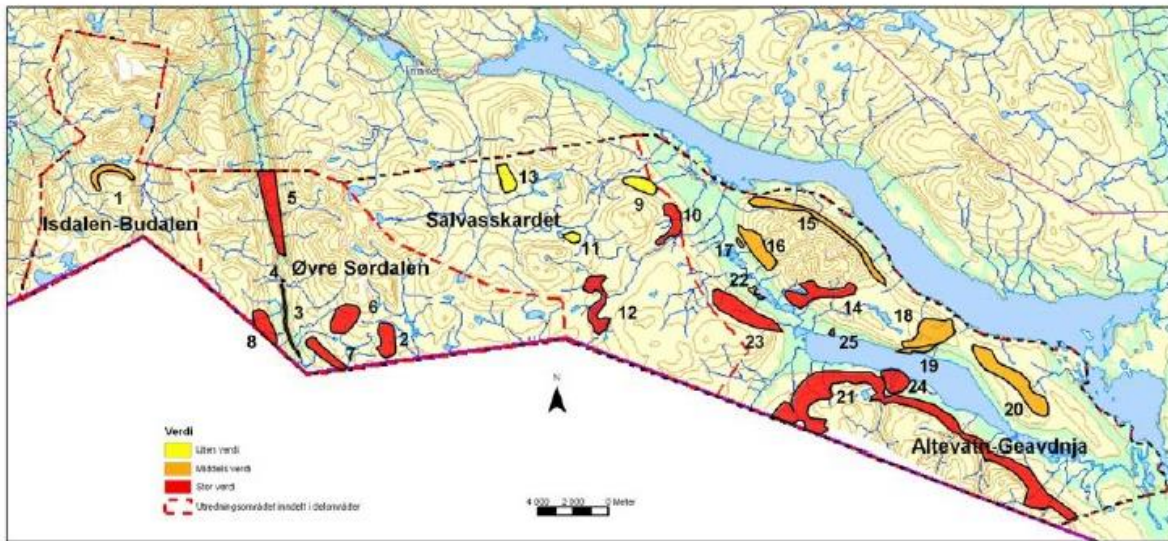
2. Kunnskapsgrunnlaget

Kunnskapsgrunnlaget er beskrevet i kapittel 2 i forvaltningsplanen for Rohkunborri nasjonalpark.

2.1 Sårbare naturverdier

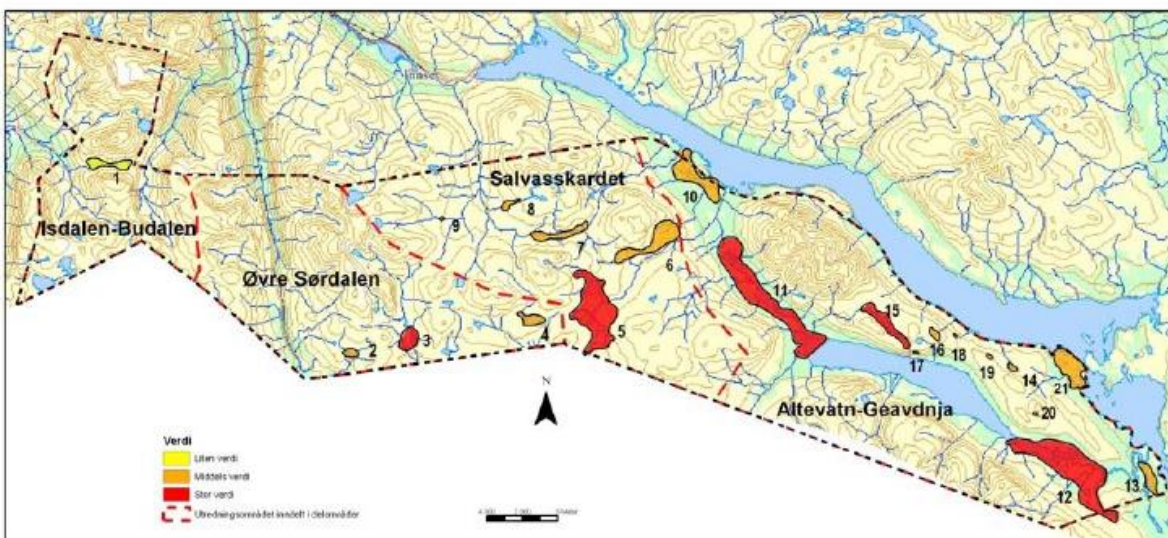
I konsekvensutredningen for vernet av nasjonalparken utførte *Miljøfaglig Utredning* i 2006 ei vurdering av naturverdiene (naturtyper, vilt og ferskvann) i det foreslåtte verneområdet. Denne verdivurderingen vurderes å dekke behovet for sårbarhetskartlegging, da verdi og sårbarhet følger hverandre tett. Sårbarhetsvurderingen i denne besøksstrategien er derfor en oppsummering av rapporten fra *Miljøfaglig utredning*, som kan leses i sin helhet på nasjonalparkstyrets hjemmesider (<https://www.nasjonalparkstyre.no/Rohkunborri/publikasjoner/fagrapporter>).

For verdsatte naturtyper ble 25 lokaliteter vurdert til å ha særlig verdi, og dermed sårbarhet, innenfor det foreslåtte verneområdet (figur 1). Ved opprettelsen av nasjonalparken ble grensa justert i forhold til verneforslaget, slik at en lokalitet har falt ut (nr. 13, figur 1). Naturtypene som er verdsatt er: kalkrike områder i fjellet; naturlig fisketomme innsjøer og tjern; fossesprøytzone; gråor-heggeskog, bjørkeskog med høgstauder; rikmyr; sørvendt berg og rasmark; og deltaområder.

Figur 1.: Verdsatte naturtyper. Fra konsekvensutredning, Larsen, B. H., Fjeldstad, H., Jørgensen, L. & Melby, M. W. 2006. Sør-dalen/Isdalen nasjonalpark i Bardu – konsekvenser for naturmiljø. *Miljøfaglig Utredning Rapport 2006-4: 1-70 + vedlegg.*

I vurderingen av verdsatte viltområder er 20 lokaliteter utpekt til å ha særlig verdi. Én av disse lokalitetene (nr. 8, figur 2) falt ut som følge av grensejustering ved opprettelsen av verneområdet. Hekkeplasser for kongeørn, jaktfalk og snøugle er kjent innenfor verneområdet, men disse er unntatt offentlighet og derfor ikke kartfestet. De kartfestede lokalitetene er i stor grad viktige hekkeområder for vadefugler og ender, samt mindre rovfugler.

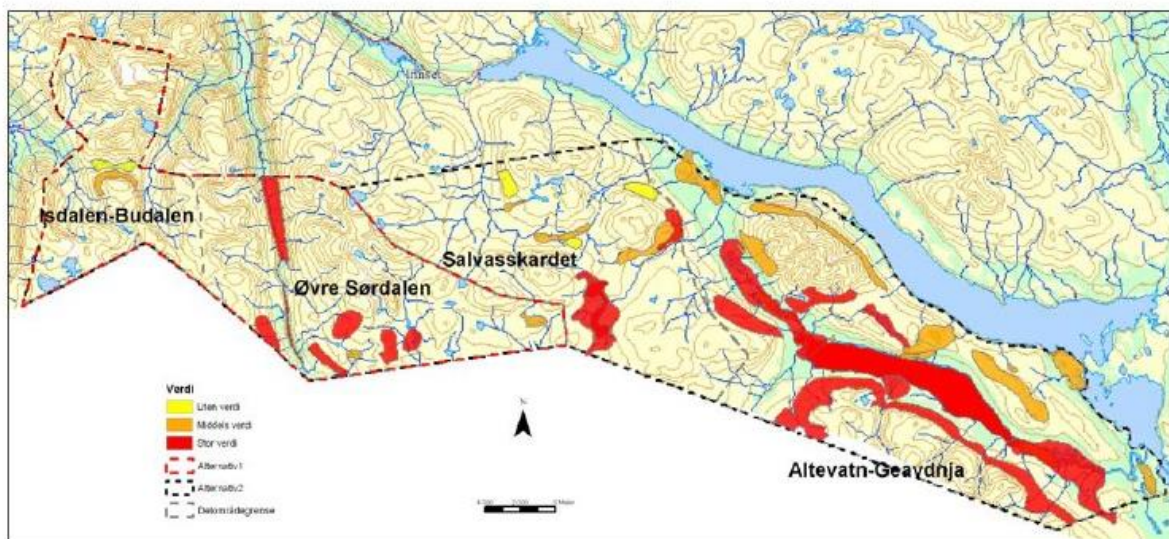
Figur 2: Verdsatte viltområder. Fra *Miljøfaglig Utredning Rapport 2006-4: 1-70 + vedlegg.*

Ferskvannslokalitetene ekskluderer fisketomme vatn, som er vurdert under naturtyper. Geavdnjávri er vurdert til å ha stor verdi med opprinnelig plante- og dyresamfunn, mens Håvgjávri og Eartebealjávri er vurdert til middels verdi (figur 3).

Figur 3.: Verdsatte ferskvannslokaliteter. Fra *Miljøfaglig Utredning Rapport 2006-4: 1-70 + vedlegg*.

Figur 4 viser sammenveid kart over områder med spesielle naturverdier, og sårbarhet, i nasjonalparken.

Figur 4: Sammenveid kart for vedsatte naturverdier. Fra *Miljøfaglig Utredning Rapport 2006-4: 1-70 + vedlegg*.

2.1.2 Trusler mot verneverdiene

Ferdsel og inngrep

Av de viktigste truslene mot verneverdiene kan det deles inn i tekniske inngrep og ferdsel. Verneforskriften for nasjonalparken beskytter mot tekniske inngrep men det gjøres likevel enkelte grep gjennom tilrettelegging og næring.

Et av formålene med vernet innebærer også friluftsliv med liten grad av teknisk tilrettelegging. Økt ferdsel kan utgjøre en trussel for flora, fauna, kulturminner og geologiske verdier i verneområdet. Rovfugl og annet vilt kan være utsatt i hekke- og yngleområder.

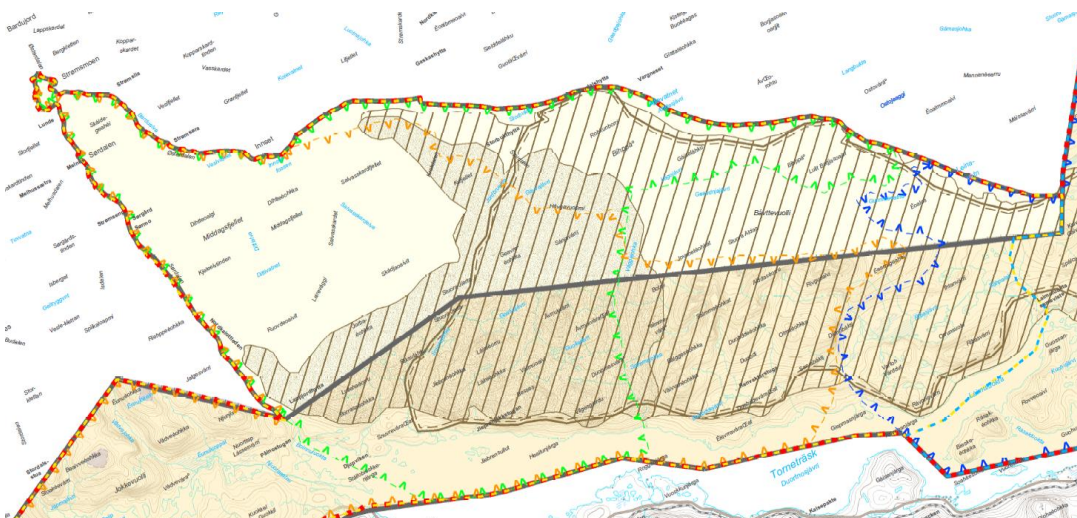
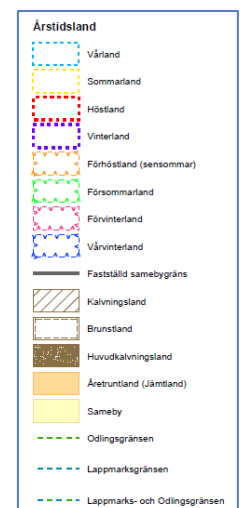
Ferdsel medfører ikke noen stor utfordring i verneområdet i dag.

I Sørdalen og Salvasskardet kanaliseres ferdselen i stor grad til turstien, som var etablert lenge før vernet. Stien er siden vernevedtaket utbedret med broer og enklere omlegginger av allmenne sikkerhetshensyn.

Eartebealjávri, Geavdnjajávri og Hávgavuopmi er populære områder for friluftsliv og isfiske på sen vinteren og våren. Eartebealjávri og Geavdnjajávri brukes også en del på sommeren og høsten til jakt og fiske. Tilgang til rypejakt vurderes årlig av Statskog. Elg jaktes i tre ulike områder i nasjonalparken.

Motorferdselen i Rohkunborri nasjonalpark er i dag redusert sammenlignet med tiden før området ble vernet i 2011. Retningslinjer for motorferdsel er beskrevet i forvaltningsplanens kap. 4.7.

Den største trusselen for vegetasjon i Rohkunborri nasjonalpark er i dag kjørespor fra barmarkskjøring i forbindelse med reindrift. Strekningen Eartebealjávri- Geavdnjajávri – Jordbruelva – Salvasskardet (figur 5) er kalvingsland for Talma sameby, som også har sommerbeite i verneområdet. Kjørespor finnes også i Budalen, som er beiteområde for Gielas reinbeitedistrikt.

Figur 5: Årstidsbeiter for Talma sameby. Fra sametinget.se.

Kunnskap

Mangel på kunnskap kan utgjøre en trussel mot verdier. Det er gjennomført kartlegginger av kulturminner og kulturmiljø i flere omganger i verneområdet. Det er likevel flere områder der denne kunnskapen er mangelfull, noe som kan føre til at ferdsel påvirker på en uheldig måte. Dispensasjoner i enkeltsaker kan også gi en uheldig innvirkning dersom usikkerheten ikke tas tilstrekkelig hensyn til.

Fremmede arter

Det er ikke kjennskap til problemer med fremmede arter i verneområdet. Forekomst av mink langs vatn og vassdrag kan likevel utgjøre en trussel mot hekkende fugl og fiskebestand. Utsetting av fisk kan også være en form for spredning av fremmede arter. I enkelte av innsjøene er det ikke fisk. Dette medfører at krepsdyr finnes i rikt monn. Blant andre er dette viktig for havelle som ofte hekker ved fisketomme innsjøer der det er god tilgang på krepsdyr.

Grotter

Det finnes flere grotter i verneområdet som er kjent og kartlagt blant grotteentusiaster. Det er likevel trolig flere som ikke er kjent for forvaltningsmyndigheten. Disse er vernet mot fjerning av inventar til eksempel i form av stalagmitter. Det er heller ikke lov å bore eller bryte stein noe som gjerne gjøres i tilknytning til kartlegging og sikring av personer i grottene.

Trusler utenfor vernegrensene

Klimaendringer er trolig en av de større truslene for verneområdet. Erosjon og temperatur kan føre til at vegetasjonen endrer seg. Dette vil videre kunne føre til endringer i økologien og utspredningen av dyrearter. Det forventes også at isbreer/flerårige snøfonner i verneområdet vil minke i størrelse og utbredelse. Omlegging av bruksmønster fra brukere utenfor området kan medføre økt slitasje gjennom området. Endringer i regelverk vedrørende andre bruksformer kan også påvirke verneområdet.

2.2 Reiselivet

Per dags dato er det noen få lokale bedrifter som tilbyr turer inn i eller gjennom deler av Rohkunborri nasjonalpark. Dette gjelder både hundesledeturer om vinteren og fotturer om sommeren, i tillegg til utleie av faste leirplasser utenfor verneområdet. Det finnes også flere aktører som påtar seg skyssoppdrag på Altevatnet med båt om sommeren og snøskuter om vinteren og således legger til rette for ferdsel inn i verneområdet.

Lokale aktører innenfor hundesledeskjøring har søkt om og fått innvilget dispensasjon fra verneforskriften for organisert ferdsel i nasjonalparken (styresak 8/18, 23.3.2018).

Dispensasjonen gjelder for hundekjøring om vinteren frem til 1. mai hvert år. Uorganisert hundekjøring trenger ikke dispensasjon fra verneforskriften frem til 1. mai. Etter 1. mai er uorganisert hundekjøring søknadspliktig i nasjonalparken av hensyn til det samiske naturgrunnlaget (reinkalving). I arbeidet med forvaltningsplanen har det blitt arbeidet frem følgende definisjon av hundekjøring (kap. 4.4.1): *Med hundekjøring forstås her ferdsel med hund der en person har med seg, trekkes av, går med eller på annet vis kontrollerer mer enn to hunder, til fots, på ski eller på slede.*

2.3 Den besøkende

Basert på brukerundersøkelser og besøkstelling er anslått at de fleste besøkende i Rohkunborri nasjonalpark er lokale og regionale innbyggere som utøver enkelt friluftsliv, særlig i området rundt Havgávuopmi-Geavdnjajávri og på strekninga Sördalen-Lappjordhytta. Dernest er det en del trafikk langs Nordkalottruta som går gjennom nasjonalparken. Oppføringene til de besøkende i besøksprotokollen på Lappjordhytta kan deles inn i tre grupper: lokale/regionale innbyggere, norske besøkende og utlendinger (tabell 1). Det er flest besøkende på Lappjordhytta som har bosted utenfor Norge, deretter er det regionale besøkende som utgjør den nest største gruppa.

Statistikk fra besøkstelling kan leses i vedlegg A til besøksstrategien.

Opplevelsen av landskapet står nok sentralt for de fleste som besøker Rohkunborri nasjonalpark, i tillegg til andre viktige opplevelser som jakt og fiske, vandring og muligheten til å oppholde seg i det stille rom.

Det ble gjennomført en brukerundersøkelse i Sördalen sommeren 2016. Det kom inn 19 svar, der turfølgene til sammen utgjorde 39 personer. Halvparten av disse oppga at de skulle overnatte i nasjonalparken, mens halvparten var på dagstur. Alle respondentene oppga vandring som mål for turen. I undersøkelsen nevnte flere at stien i Sördalen var gjengrodd og burde ryddes. Dette er tatt inn i skjøtselsplanen for verneområdet, og stien har blitt ryddet med godt resultat siden i 2018.

Jakt og fiske utøves i nasjonalparken særlig omkring Geavdnjajávri. Innsjøen er forholdsvis lett tilgjengelig både sommer, høst og vinter. Bardu jeger- og fiskeforening har hytte, naust og båt ved Geavdnjajávri. Statskog har i tillegg ca. 40 kontraktfestede båtplasser sør for Røkskardet (med mulighet for utvidelse inntil 60 båtplasser). Geavdnjajávri og omegn er områder med spesielt fokus for forvaltningsmyndigheten, da disse områdene er viktig for flere plante-, fugle- og dyrearter, som flyttvei og kalvingsland for tamrein, og som rekreasjonsområde for mennesker. Følgelig er det områder med mulighet for konflikter mellom ulike brukergrupper og naturverdier. Retningslinjene for jakt, fiske, båttopplag og motorferdsel er beskrevet i detalj i forvaltningsplanens kapittel 4.

Nordkalottruta går gjennom nasjonalparken fra Sverige (Abisko) til Lappjordhytta og videre gjennom Salvasskardet til Altevasshytta. Vinterstid kan en gå fra Lappjordhytta og

følge Krokaldalen til Gaskashytta. Alle hyttene tilhører Troms turlag og er tilgjengelig med DNT-nøkkel (Troms turlag melder imidlertid om at de vil gå over til bookingsystem og kodelås innen 2021). Det er også merket sti fra Sjørdalen til Lappjordhytta. Telling utført med termiske matter viser at denne stien er mindre brukt enn stien mellom Sverige-Lappjord-Salvasskardet, til tross for spektakulært landskap i canyon. Det er også flere besøkende som trolig både kommer inn fra Sverige og går tilbake til Sverige etter besøk på Lappjordhytta. Dette synes naturlig da den korteste og mest lettgåtte adkomsten til Lappjordhytta er fra Sverige. For å lette fremkommeligheten på strekninga Sjørdalen-Lappjord er det i 2018 og 2019 benyttet krattknuser fra parkeringa ved Tverrelva etter den gamle kjerrevegen inn til ca. 1 km før Kjelelva, og deretter krattknuser/ryddesag/ljå langs stien inn til Stággonjunnihytta, ei strekning på totalt ca. 8 kilometer.

Sykling er etter verneforskriften kun tillatt etter vei, samt traseer godkjent i forvaltningsplanen. Inntil forvaltningsplanen kom på plass har det derfor kun vært tillatt å sykle etter kjerrevegen i Sjørdalen, ca. 1,5 km inn i nasjonalparken.

I forvaltningsplanen er det nå åpnet for sykling langs følgende merka stier i nasjonalparken:

- Salvasskardet -Lappjord-Sjørdalen
- Bones-Budalsvatnet (forutsetter at stien merkes ifm Bardu fjelltrim til Hotell Hilton)

Organisert ferdsel med sykkel er søknadspliktig. Det kan innvilges tillatelse til organisert sykling for grupper med inntil 12 deltakere, se retningslinjer i forvaltningsplanens kapittel 4.4.1.

Det forventes at strekninga Salvasskardet-Lappjord-Sjørdalen vil ha potensiale til å tiltrekke seg syklister fra regionen på grunn av landskapets særegne karakter. Det potensielle omfanget av ferdsel med sykkel er usikkert. Åpningen av traseer for sykling skal evalueres når forvaltningsplanen revideres. Forvaltningsmyndigheten kan når som helst stenge traseene for sykling av hensyn til naturverdiene.

Et særegent grottelandskap ligger i/like ved den sørvestlige delen av verneområdet. Grottene er godt kjent blant svenske grotterutforskere og dermed en attraksjon for entusiaster. Grottene er i verneforskriften vernet mot bl.a. bolting, boring og fjerning av materiale. For mer om grotter og karstlandskap, se kapittel 2.3 i forvaltningsplanen.

2.5 Sammenstilling og situasjonsanalyse av kunnskapen

Det vil fortsatt være behov for å kartlegge av naturverdier, kulturminner og andre temaer (eksempelvis besøk) som en del av kunnskapsgrunnlaget i fremtiden, både for å utvide basiskunnskapen og for å se endringer over tid.

3. Mål

3.1 Mål med besøksforvaltning

- *Mål for verneverdiene*
 - *Besøksstrategien skal være et bidrag til oppnåelse av forvaltningsmål og bevaringsmål definert i forvaltningsplanen*
- *Mål for reiselivet*
 - *All ferdsel skal skje varsomt og ta hensyn til natur, vegetasjon, dyreliv og kulturminner.*
 - *Aktiviteten skal bære preg av naturvennlig og enkelt friluftsliv med liten grad av teknisk tilrettelegging.*
 - *Økt reiselivsaktivitet skal ikke medføre økning i motorferdselen i området.*
 - *All forurensning og forsøpling er forbudt. Avfall skal tas med ut av området.*
 - *All ferdsel skal ta hensyn til reindriften. Ved planlagt aktivitet oppfordres det til å ta kontakt med de(n) berørte distrikt/sameby, eventuelt forvalter.*
 - *Reiselivsaktører som ønsker å drive organisert ferdsel som kan skade naturmiljøet (se kapittel 4.4.1 i forvaltningsplanen) skal søke forvaltningsmyndigheten om særskilt tillatelse. Eventuell tillatelse skal angi vilkår knyttet til ivaretagelse av verneformålet.*
 - *For tiltak som gjelder bygninger og anlegg gjelder retningslinjene i kap. 4.8 i forvaltningsplanen. Etableringer av nye reiselivsanlegg er ikke tillatt innenfor nasjonalparken.*
 - *Ved tilrettelegging for ferdsel i nasjonalparken, skal forvaltningsmyndigheten søke å finne løsninger som også reiselivsnæringen kan benytte.*
 - *Hundekjøring: Organisert ferdsel i form av hundekjøring må søke nasjonalparkstyret om dispensasjon fra verneforskriften for ferdsel frem til 1. mai. Etter 1. mai er bare uorganisert hundekjøring tillatt etter søknad i nasjonalparken.*
- *Mål for de besøkende*
 - *Besøkende skal også i fremtida ha mulighet til å utøve enkelt friluftsliv med liten grad av teknisk tilrettelegging i verneområdet.*
 - *Den tilretteleggingen som gjøres skal bidra til å kanalisere ferdsel og informere besøkende om verneverdier og regelverk for opphold i nasjonalparken.*
 - *De besøkende skal gjennom informasjon gjøres godt rustet til å ta hensyn til verneverdier.*
 - *De besøkende skal ikke legge igjen søppel i verneområdet.*

3.2 Strategiske grep

Forvaltningsmyndigheten ønsker å legge til rette for bærekraftig bruk av verneområdet. Det er en balansegang å ta hensyn til verneverdier så vel som ulike brukerinteresser. Rohkunborri nasjonalpark er en relativt ny nasjonalpark opprettet i 2011, og har lang tradisjon for bruk av området, både til rekreasjon og samisk næring.

Det er en verdensomspennende trend i økning av besøk til verneområder (Arvid Viken, seminar besøksforvaltning, Tromsø, 10.9.2019). Med økt besøk øker nødvendigheten for tilrettelegging, for eksempel i form av parkering, toaletter og stiskjøtsel.

Rohkunborri er i dag et lite besøkt verneområde i norsk sammenheng med ca. 1000 passeringer ved Lappjord og et flertall hundre brukere av de østlige områdene rundt

Geavdnjávri hvert år. Området tåler flere besøkende. I den sammenheng at det er viktig å styre graden av tilrettelegging i et langsiktig perspektiv. Det er siden opprettelsen av nasjonalparken opparbeidet flere innfallspor/ startpunkt som letter adkomsten til verneområdet. Disse tiltakene blir satt pris på både av lokale og mer langveisfarende besøkende, og ikke minst av grunneiere som slipper at folk parkerer og gjør sitt fornødne i hagene, slik media forteller at skjer andre steder i Norge. Dette er gjennomtenkte tiltak på viktige startpunkt utenfor verneområdet. Inne i nasjonalparken skal fortsatt verneformålet være bestemmende, der andre ledd av formålsparagrafen sier følgende: *Allmennheten skal gis anledning til naturopplevelse gjennom utøvelse av naturvennlig friluftsliv med liten grad av teknisk tilrettelegging.*

Hovedinnfallsporten til Rohkunborri nasjonalpark er Altevatnet. På Toppen ved Altevatnet er det planlagt innfallsport med gapahuk, toalett og informasjon. Innfallsporten ligger langs Nordkalottruta, og er også et viktig startpunkt for turer til Øvre Dividal nasjonalpark (punkt 1 i kart og tabell under).

Forvaltningsmyndigheten skal bidra til at verneformålet oppfylles, og vil samtidig ta vare på en av vår tids største knapphetsressurser: villmarkspregede områder. Vi må forvente at det i tiden fremover vil bli fortsatt økt press på utnyttelse av landarealer, både i Norge og på verdensbasis. Rohkunborri sitt fortrinn er nettopp muligheten til å ferdes både på og utenfor sti uten å møte horder av mennesker. Dette trekker en viss type besøkende, som vil ha behov for å handle mat til turer på nærbutikken, eller de for eksempel kjøper pakketur med hundeslede av ansvarlige lokale aktører.

Beliggenheten, terrenget og avstandene gjør at Rohkunborri neppe vil bli noen destinasjon for masseturisme. Det er ikke naturlig, eller ønskelig, å drive utstrakt tilrettelegging eller stiskjøtsel langt inne i verneområdet. I tillegg til Nordkalottruta fungerer turlagsstien fra Sør dalen til Lappjord som kanalisering av vandrere. Stien i Sør dalen er utbedret med merking av flomsti og nye hengebruer som bedrer sikkerheten til de som selv velger å vandre i området.

4. Tiltaksplan

Informasjon og holdningsskapende arbeid er en viktig del av forvaltningens arbeidsområde og representerer en stor utfordring i arbeidet med forvaltning av verneområder. Gjennom ulike former for informasjon og veiledning bidrar forvaltningsmyndigheten til å skape forståelse for bevaring av natur og motivere til naturvennlig adferd.

Nr. i Kart	Lokasjon	Bålpanner	Turskilt	Bord og benker	Informasjonsbucker /-skilt	Toalett	Parkeringsplass	Bruer	Gapahuk	Ved er kjørt ut	Øks og sag	Informasjonsskjerm
1	Altevatn		X		P	P			P	P		
2	Røskardet			X	X					X		
3	Lappjord		X	X								
4	Stordalsstua		X									
5	Bones		X		X	X	X					
6	Budalselva		X					X				
7	Staggonjunni		X	X						X		
8	Isdalen		X		X		X					
9	Kjelelva		X					X				
10	Ruovdegorsjohka		X					X				
11	Tverrelva	XX	X	XX	X	X	X	X		X		
12	Polar Park				P							(X)
13	Sørdalen ved grense	X							X	X		
14	Storbukta	X		X	X	X				X	X	
15	Geavdnjajavri			X						X	X	
16	Kommunehuset Setermoen											P
16	Veksthuset Setermoen	P			X P				P			

X = utført, P = planlagt.

Tiltaksplan 2023-2025
2023
Forsterking av kjørespor/tursti Salvasskardet
Skjøtsel av stien i Sør dalen inkl. rydding av sti, klopping, steinlegging
Styrdding Isdalen
2024
Styrdding Sør dalen, Isdalen
Nye informasjonsplakater som følge av godkjent besøksstrategi
Detaljprosjektering infopunkt Altevatt og Veksthuset
2025
Nye nettside, kart og brosjyre
Stiskjøtsel Sør dalen
Prøvefiske fisketomme vann

Vedlegg A til besøksstrategi for Rohkunborri nasjonalpark – besøksstatistikk

Tabell 1: Besøkende ved Lappjordhytta 2015-2016 basert på hjemsted, fra besøksprotokoll.

Besøkende Lappjordhytta basert på hjemsted (1 år: oktober 2015 til oktober 2016)							
Lokale og regionale	Antall	Norge	Antall	Internasjonale	Antall	Antall med ukjent hjemsted	Totalt antall
Troms fylke	115	Nordland	30	Sverige	73	10	
Bardu kommune	18	Oslo	18	Tyskland	36		
		Hordaland	5	Finland	32		
		Akershus	4	Sveits	8		
		Møre og Romsdal	4	Nederland	6		
		Rogaland	4	Østerrike	6		
		Trøndelag	4	Belgia	5		
		Finnmark	2	Danmark	3		
		Oppland	2	Tsjekia	3		
		Østfold	2	Storbritannia	3		
		Hedmark	1	Italia	2		
		Telemark	1	USA	1		
		Vestfold	1				
		Norge (ukjent fylke)	1				
Sum	133		79		178	10	400

Ved opprettelsen av gapahuk og bål plass ved nasjonalparkgrensa i Sør dalen i 2016, ble det også lagt ut turbok. Gjennomgang av turboka viser totalt 551 registreringer i perioden 29. oktober 2016 til 3. oktober 2019 (tabell 2). Det er klar overvekt av registreringer av folk hjemmehørende i Bardu kommune. Dette er trolig et resultat både av markedsføring fra nasjonalparken, samt opprettelsen av nasjonalparkgrensa som turmål i kommunens egen «ti på topp» - Bardu fjelltrim i 2015.

Tabell 2: Turbok Sør dalen 2016-2019

Turbok Sør dalen 2016-2019			
År	Registreringer vinter (1.1.-1.6. og 15.10.-31.12.)	Registreringer sommer (1.6.-15.10.)	Registreringer totalt
2016	11	0*	11
2017	31	137	168
2018	29	114	143
2019	11**	218	229
*Turbok lagt ut oktober 2016 **Turbok avlest 3.10.2019			551

Vedlegg 10: Tiltaksplan for Rohkunborri nasjonalpark

Tiltaksplan 2023-2025
2023
Forsterking av kjørespor/tursti Salvasskardet
Skjøtsel av stien i Sør dalen inkl. rydding av sti, klopping, steinlegging
Stirydding Isdalen
2024
Stirydding Sør dalen, Isdalen
Nye informasjonsplakater som følge av godkjent besøksstrategi
Detaljprosjektering infopunkt Altevatn og Veksthuset
2025
Nye nettside, kart og brosjyre
Stiskjøtsel Sør dalen
Prøvefiske fisketomme vann

Vedlegg 11: Medlemmer i faglig rådgivende utvalg

Lista er oppdatert per desember 2019.

Navn	Representerer
Magnus Foshaug Berg	Statskog
Per Mathis Oskal	Hjertind/Altevatn reinbeitedistrikt
Tove Amundsen Fuglem	Midt-Troms friluftsråd
Erik Bones	Salangsdalen grunneier- og utmarkslag
Ole Kroken	Bardu jeger- og fiskerforening
Eivind Høstmark Borge	Troms fylkeskommune adm.
Per Åke Heimdal	Bardu kommune adm.
Jan Sørmo	Bardu grunneierlag
Jarle Heimdal	Naturvernforbundet
Ove Andreassen	Forsvaret
Sigfred Steien	Altevatn hytte- og båteierforening
Johan Anders Eira	Gielas reinbeitedistrikt
Leiv-Bjørn Walle	Funksjonshemmedes fellesorganisasjon
Lin Olsen	Troms turlag
Torbjørn Dahl	Tilsyn Lappjord
Joar Rognli	Salangsdalen JFF
	Länsstyrelsen
	Reindriftsforvaltningen, Fylkesmannen i Troms og Finnmark
	Talma sameby

Rohkunborri nasjonalpark

Landskapet i Rohkunborri nasjonalpark stiger fra det dype juvet i Sjørdalen til høye fjell med isbreer. Fjellmassivet Rohkunborri vokter over Stordalen med gammel bjørkeskog, spennende fugleliv og innsjøen Geavdnjajávri med stor-røya.

Juvet i Sjørdalen omtales som en lærebok i geologi. Smeltevannet fra ismeltingen på svensk side ble i en periode ledet ned her og sprengte ut denne kløfta på vei nordover.

Kontaktinformasjon Rohkunborri nasjonalpark

Telefon: 77642209
E-post: rohkunborri@statsforvalteren.no
Nett: www.nasjonalparkstyre.no/rohkunborri
Post: Postboks 6105, 9291 Tromsø
Besøksadresse: Altevassveien 7, 9360 Bardu